

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

KC

15979

NEDL TRANSFER

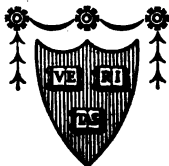

HN 5XPY 8

KC

15979

Harvard College
Library

FROM THE LIBRARY OF
GEORGE AMORY SARGENT

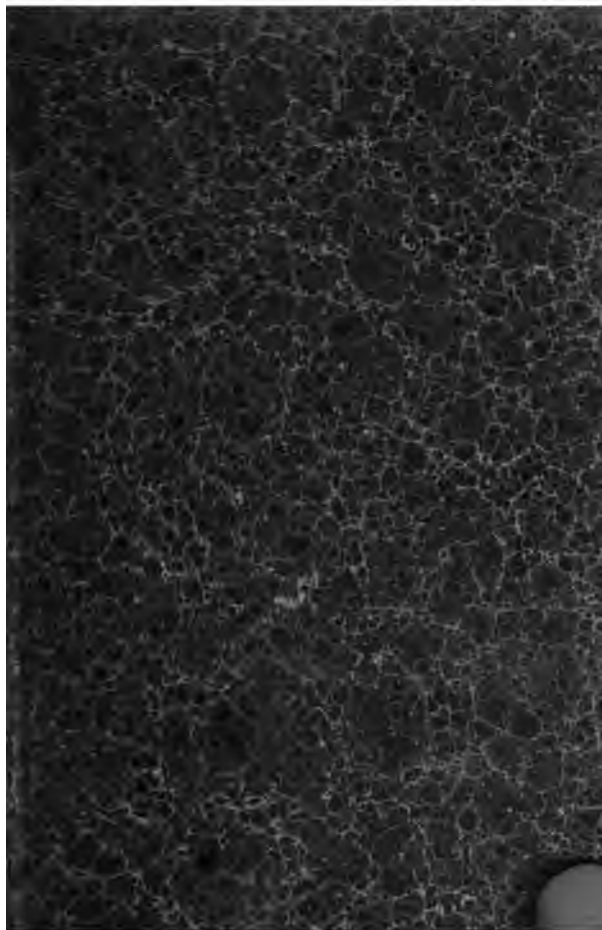
A.B. 1876, M.D. 1888

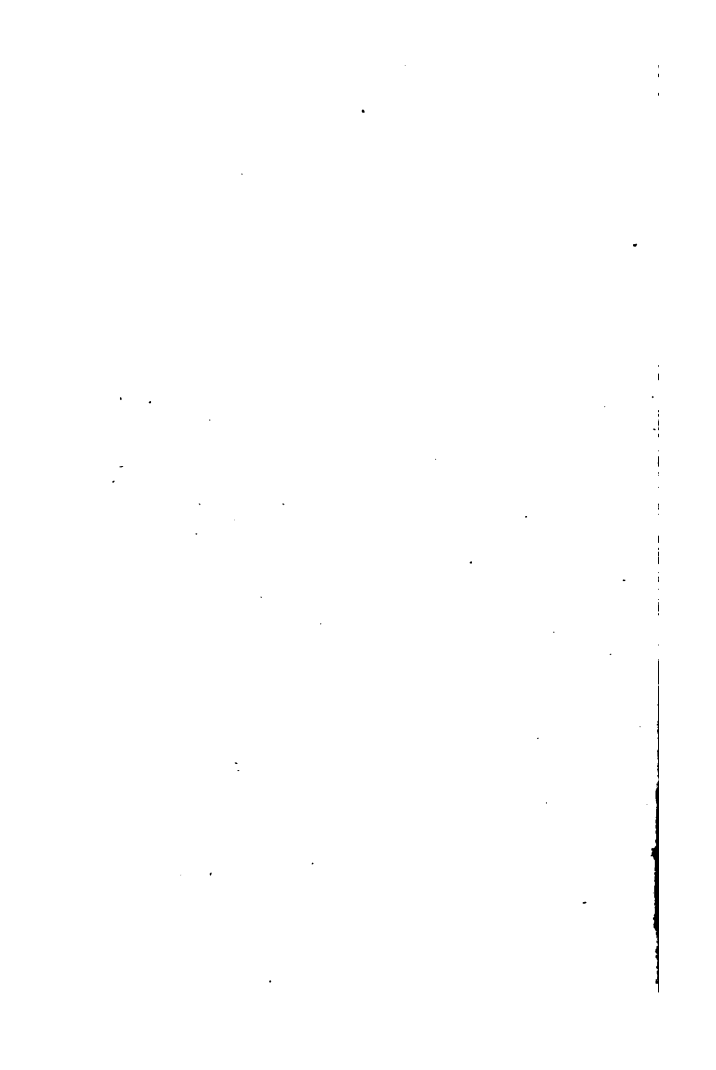
OF BOSTON

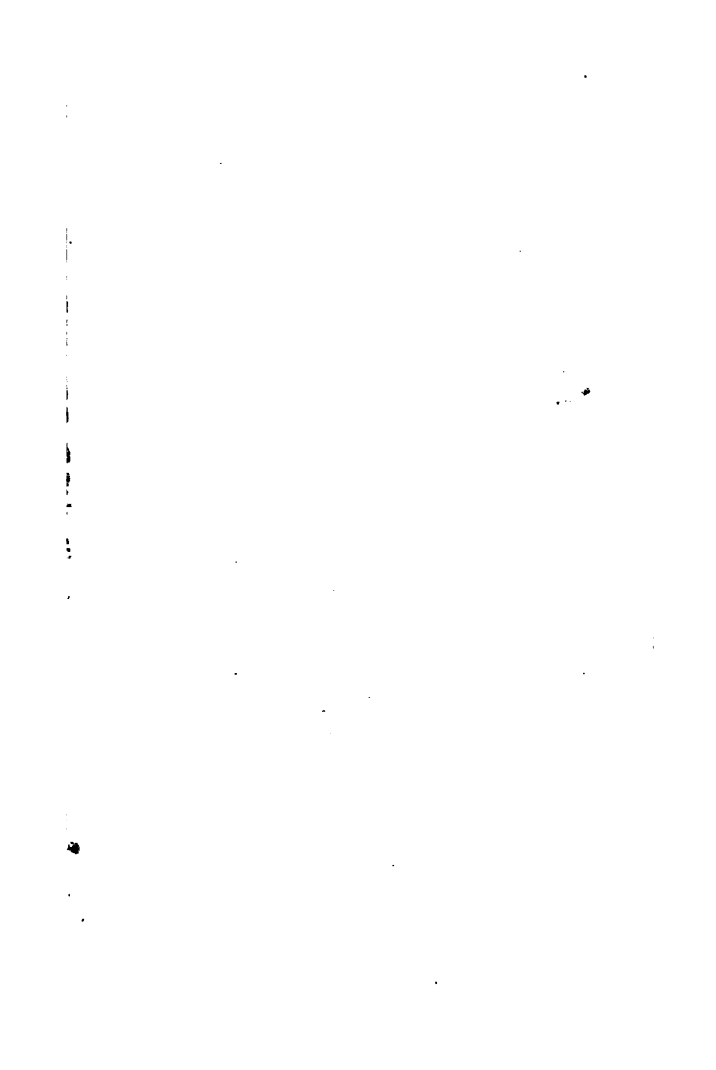
GIFT OF

Mr. GEORGE A. SARGENT

1924

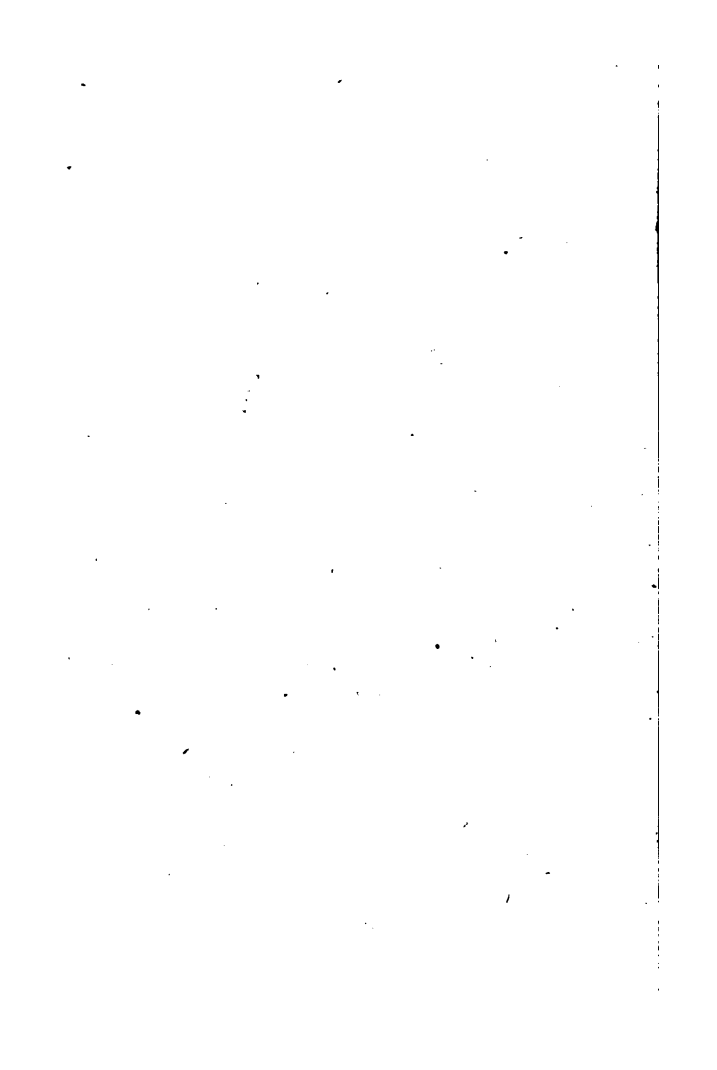

**QUINTI HORATII FLACCI
OPERA.**

QUINTI HORATII FLACCI

OPERA,

EX EDITIONE

J. C. ZEUNII,

Sedulâ Recensione accurata.

LONDINI:

**SUMTIBUS RODWELL ET MARTIN; J. BOOKER;
BALDWIN, CRADOCK, ET JOY; G. ET W. B. WHITTAKER;
LONGMAN, HURST, REES, ORME, ET BROWN;
T. CADELL; EDWARDS ET KNIBB; ET
SIMPKIN ET MARSHALL.
EXCUDIT T. DAVISON.**

1822.

KC 15979

~~L 10.17~~

Harvard College Library.

Gift of

Mrs. Georg A. Sargent O

Mar. 28 1934

••

Quæ, in nostrâ editione, uncinis [hunc in morem] inclusa leguntur, ea vel plane adulterina aut insiticia sunt — vel, propter scripturæ varietatem, pro incertis habenda — vel, licet reipsâ fortasse germana, criticorum tamen dissensione in dubium vocata.

Calendis Martiis,
A. C. 1822.

Q. HORATHII FLACCI

ODARUM

LIBER PRIMUS.

ODE I.

Ad Mæcenatem.

Mæcenas atavis edite regibus,
O et præsidium, et dulce decus meum !
Sunt, quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat ; metaque fervidis
Evitata rotis, palmaque nobilis, 5
Terrarum dominos evehit ad Deos :
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus :
Illum, si proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur areis : 10
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypriâ
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icaris fluctibus Africum 15
Mercator metuens, otium et oppidi
Laudat rura sui : mox reficit rates
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est, qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die 20
Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
Multos castra juvant, et lituo tubæ
Permixtus sonitus, bellaque matribus

Detestata. Manet sub Jove frigido	25
Venator, teneræ conjugis immemor ;	
Seu visa est catulis cervæ fidelibus,	
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.	
[Me] doctarum hederæ præmia frontium	
Dis miscent Superis : me gelidum nemus,	30
Nympharumque leves cum Satyris chori	
Secernunt populo ; si neque tibias	
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia	
Lesboum refugit tendere barbiton.	
Quod si me lyricis vatibus inseris,	35
Sublimi feriam sidera vertice.	

ODE II.

Ad Augustum Cæsarem.

Jam satis terris nivis atque diræ	
Grandinis misit Pater, et, rubente	
Dexterâ sacras jaculatus arcus,	
Terruit urbem :	
Terruit gentes, grave ne rediret	5
Sæculum Pyrrhæ, nova monstra questæ ;	
Omne cum Proteus pecus egit altos	
Visere montes ;	
Piscium et summâ genus hæsit ulmo,	
Nota quæ sedes fuerat columbis ;	10
Et superjecto pavidæ natârunt	
Æquore damæ.	
Vidimus flavum Tiberim, retortis	
Litore Etrusco violenter undis,	
Ire dejectum monumenta regis,	15
Templaque Vestæ ;	
Ilis dum se nimium querenti	
Jactat ultorem ; vagus et sinistrâ	
Læbitur ripâ (Jove non probante) ux-	
orius amnis.	20

Audiet cives acuisse ferrum, Quo graves Persæ melius perirent ; Audiet pugnas, vitio parentâm Rara, juvenus.	21
Quem vocet Divûm populus ruentis Imperî rebus? prece quâ fatigent Virgines sanctæ minus audientem Carmina Vestam ?	25
Cui dabit partes scelus expiandi Jupiter? tandem venias, precamur, Nube candentes humeros amictus, Augur Apollo :	30
Sive tu mavis, Erycina ridens, Quam Jocus circumvolat, et Cupido ; Sive neglectum genus et nepotes Respicis, auctor,	35
Heu ! nimis longo satiate ludo ; Quem juvat clamor, galeæque leves, Acer et [Mauri] peditis cruentum Vultus in hostem :	40
Sive mutatâ juvenem figurâ, Ales, in terris imitaris, almæ Filius Maïæ, patiens vocari Cæsaris ultor ;	45
Serus in cœlum redeas, diuque Lætus intersis populo Quirini : Neve te, nostis vitiis iniquum, Ocyor aura	50
Tollat. Hic magnos potius triumphos, Hic ames dici Pater atque Princeps : Neu sinas Medos equitare inultos, Te duce, Cæsar.	

ODE III.

*Ad Navem quæ vehabatur Virgilius Athenas
proficiens.*

Sic te Diva potens Cypri, Sic fratres Helenæ, lucida sidera, Ventorumque regat pater, Obstrictis aliis, præter Iapyga :	
Navis, quæ tibi creditum Debes Virgilium, finibus Atticis Reddas incolumem, precor, Et serves animæ dimidium meæ.	5
Illi robur et æs triplex Circa pectus erat, qui fragilem truci Commisit pelago ratem Prius, nec timuit præcipitem Africum Decertantem Aquilonibus, Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti ;	10
Quo non arbiter Adriæ Major, tollere seu ponere vult freta. Quem mortis timuit gradum, Qui siccis oculis monstra natantia, Qui vidit mare [turbidum,] et Infames scopulos, Acroceraunia ?	15
Nequidquam Deus abscedit Prudens Oceano dissociabili Terras, si tamen impiæ Non tangenda rates transiliunt vada.	20
Audax omnia perpeti Gens humana ruit per vetitum nefas. Audax Iapeti genus Ignem fraude malâ gentibus intulit :	25
Post ignem æthereâ domo Subductum, macies et nova februm Terris incubuit cohors ;	30

ODÆ. I. 4.

5

Semotique prius tarda necessitas	32
Leti corripuit gradum.	
Expertus vacuum Dædalus æra	
Pennis non homini datis.	35
Perrupit Acheronta Herculeus labor.	
Nil mortalibus arduum est :	
Cælum ipsum petimus stultitiâ ; neque	
Per nostrum patimur scelus	
Iracunda Jovem ponere fulmina.	40

ODE IV.

Ad L. Sextium, consularem.

Solvitur acris hiems gratâ vice veris et Favoni,	
Trahuntque siccas machinæ carinas ;	
Ac neque jam stabulis gaudet pecus, aut arator igni ;	
Nec prata canis albicant pruinis.	
Jam Cytherea choros ducit Venus, imminente lunâ ;	
Junctæque Nymphis Gratia decentes	6
Alternò terram quatunt pede ; dum graves Cyclopum	
Vulcanus ardens urit officinas.	
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,	
Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.	10
Nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,	
Seu poscat agnâ, sive malit hædo.	
Pallida Mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,	
Regumque turres. O beate Sexti !	
Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam.	
Jam te premet nox, fabulæque Manes,	16
Et domus exilis Plutonia ; quo simul meâris,	
Nec regna vini sortiére talis ;	
Nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet juvenus	
Nunc omnis, et mox virgines tepebunt.	20

ODE V.

Ad Pyrrham.

Quis multâ gracilis te puer in rosâ
 Perfusus liquidis urget odoribus
 Grato, Pyrrha, sub antro?
 Cui flavam religas comam
 Simplex munditiis? Heu! quoties fidem 5
 Mutatosque Deos flebit, et aspera
 Nigris æquora ventis
 Emirabitur insolens,
 Qui nunc te fruitur credulus aurâ;
 Qui semper vacuam, semper amabilem 10
 Sperat, nescius auræ
 Fallacis! Miseri, quibus
 Intentata nites. Me tabulâ sacer
 Votivâ paries indicat uvida
 Suspendisse potenti 15
 Vestimenta maris Deo.

ODE VI.

Ad Agrippam.

Scribêris Vario fortis, et hostium
 Victor, Mæonii carminis aliti,
 Quam rem cumque ferox navibus aut equis
 Miles, te duce, gesserit.
 Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem 5
 Pelidæ stomachum, cedere nescii,
 Nec cursus duplicis per mare Ulyssei,
 Nec sævam Pelopis domum,
 Conamur, tenues grandia; dum pudor,
 Imbellique lyræ musa potens vetat 10

ODE. I. 7.

7

Laudes egregii Cæsaris et tuas	11
Culpâ deterere ingeni.	
Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ	
Digne scripserit ? aut pulvere Troïco	
Nigrum Merionen ? aut ope Palladis	15
Tydiden Superis parem ?	
Nos convivia, nos prælia virginum,	
Sectis in juvenes unguibus acrium,	
Cantamus vacui, sive quid urimur,	
Non præter solitum leves.	20

ODE VII.

Ad Munatium Plancum, consularem.

Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen,	
Aut Epheson, bimarisque Corinthi	
Mœnia, vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos	
Insignes, aut Thessala Tempe :	
Sunt, quibus unum opus est, intactæ Palladis urbem	
Carmine perpetuo celebrare, et	6
Undique decerptam fronti præponere olivam :	
Plurimus, in Junonis honorem,	
Aptum dicet equis Argos, ditesque Mycenæ.	
Me nec tam patiens Lacedæmon,	10
Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,	
Quam domus Albunæ resonantis,	
Et præceps Anio, ac Tiburni lucus, et uda	
Mobilibus pomaria rivis.	
Albus ut obscuro deterget nubila cœlo	15
Sæpe Notus, neque parturit imbres	
Perpetuos ; sic tu sapiens finire memento	
Tristitiam vitæque labores	
Molli, Plance, mero ; seu te fulgentia signis	
Castra tenent, seu densa tenebit	20
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque	

Cum fugeret, tamen uda *Lyæo* 22
 Tempora populeâ fertur vinxisse coronâ,
 Sic tristes affatus amicos :
 Quo nos cumque feret melior fortuna parente, 25
 Ibimus, o socii comitesque !
 Nil desperandum Teucro duce, et auspice Teucro ;
 Certus enim promisit *Apollo*
 Ambiguam tellure novâ *Salamina* futuram.
 O fortes, pejoraque passi 30
 Mecum sæpe viri ! nunc vino pellite curas :
 Cras ingens iterabimus æquor.

ODE VIII.

Ad Lydiam.

Lydia, dic, per omnes
 Te Deos oro, *Sybarin* cur properas amando
 Perdere ? cur *apricum*
 Oderit *Campum*, patiens pulveris atque solis ?
 Cur neque *militaris* 5
 Inter æquales equitat, *Gallica* nec *lupatis*
 Temperat ora *frenis* ?
 Cur timet flavum *Tiberim* tangere ? cur *olivum*
 Sanguine *viperino*
 Cautius vitat ? neque jam *livida* gestat armis
Brachia, sæpe disco, 11
 Sæpe trans finem *jaculo* nobilis expedito ?
 Quid latet, ut *marinæ*
 Filium dicunt *Thetidis* sub *lacrymosa* *Trojæ*
 Funera, ne *virilis* 15
 Cultus in cædem et *Lycias* proriperet *catervas* ?

ODE IX.

Ad Thaliarchum.

Vides, ut altâ stet nive candidum
Soracte, nec jam sustineant onus
 Silvæ laborantes, geluque
 Flumina constiterint acuto ?
Dissolve frigus, ligna super foco 5
Large reponens ; atque benignius
 Deprome quadrimum Sabinâ,
 O Thaliarche, merum diotâ.
Permitte Divis cætera ; qui simul
Stravère ventos æquore fervido 10
 Depræliantes ; nec cupressi,
 Nec veteres agitantur orni.
Quid sit futurum cras, fuge quærere ; et
Quem sors dierum cumque dabit, lucro
 Appone ; nec dulces amores 15
 Sperne puer, neque tu choreas,
Donec virenti canities abest
Morosa. Nunc et Campus, et aræ,
 Lenesque sub noctem susurri
 Compositâ repetantur horâ : 20
Nunc et latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo,
 Pignusque dereptum lacertis,
 Aut digito male pertinaci.

ODE X.

Ad Mercurium.

Mercuri, facunde nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentium

Voce formâsti catus, et decoræ More palæstræ ;	3
Te canam, magni Jovis et Deorum Nuntium, curvæque lyræ parentem, Callidum, quidquid placuit, jocosum Condere furto.	5
Te, boves olim nisi reddidisses Per dolum amotas, puerum minaci Voce dum terret, viduus pharetrâ Risit Apollo.	10
Quin et Atridas, duce te, superbos, Ilio dives Priamus relicto, Thessalosque ignes et iniqua Trojæ Castra fefellit.	15
Tu piâs lætis animas reponis Sedibus, virgâque levem coërces Aurêâ turbam, superis Deorum Gratus et imis.	20

ODE XI.

Ad Leuconoën.

Tu ne quæsieris, (scire nefas) quem mihi, quem tibi
Finem Di dederint, Leuconoë; nec Babylonios
Tentâris numeros. Ut melius, quidquid erit, pati!
Seu plures hiemes, seu tribuit Jupiter ultimam,
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare 5
Tyrrhenum. Sapias, vina liques, et spatio brevi
Spem longam reseces. Dum loquimur, fugerit invida
Ætas; carpe diem, quam minimum credula postero.

ODE XII.

Ad Augustum.

Quem virum aut heroa lyrâ vel acri Tibiâ sumis celebrare, Clio ?	
Quem Deum ? cujus recinet jocosa Nomen imago,	
Aut in umbrosis Heliconis oris,	5
Aut super Pindo, gelidove in Hæmo ?	
Unde vocalem temere insecutæ Orphea silvæ,	
Arte maternâ rapidos morantem Fluminum lapsus, celeresque ventos ;	10
Blandum et auritas fidibus canoris Ducere quercus.	
Quid prius dicam solitis parentis Laudibus ? qui res hominum ac Deorum,	
Qui mare et terras, variisque mundum Temperat horis :	15
Unde nil majus generatur ipso, Nec viget quidquam simile, aut secundum :	
Proximos illi tamen occupavit Pallas honores.	20
Præliis audax, neque te silebo, Liber ; et sævis inimica virgo Belluis ; nec te, metuende certâ Phœbe sagittâ.	
Dicam et Alciden, puerosque Ledæ ;	25
Hunc equis, illum superare pugnis Nobilem : quorum simul alba nautis Stella refulsit,	
Defluit saxis agitatus humor ; Concidunt venti, fugiuntque nubes,	30
Et minax (quod sic voluere) ponto Unda recumbit.	

Romulum, post hos, prius, an quietum Pompili regnum memorem, an superbos Tarquinî fasces, dubito, an Catonis Nobile letum.	33
Regulum, et Scauros, animæque magnæ Prodigum, Pæno superante, Paulum, Gratus insigni referam Camenâ, Fabriciumque.	40
Hunc, et incomitis Curium capillis, Utilem bello tulit, et Camillum, Sæva paupertas, et avitus apto Cum lare fundus.	
Crescit, occulto velut arbor ævo, Fama Marcelli : micat inter omnes Julium sidus, velut inter ignes Luna minores.	45
Gentis humanæ pater atque custos, Orte Saturno, tibi cura magni Cæsaris fatis data : tu, secundo Cæsare, regnes.	50
Ille, seu Parthos Latio imminentes Egerit justo domitos triumpho, Sive subjectos Orientis oræ Seras et Indos,	55
Te minor latum reget æquus orbem : Tu gravi curru quaties Olympum ; Tu parum castis inimica mittes Fulmina lucis.	60

ODE XIII.

Ad Lydiam.

Cum tu, Lydia, Telephi
Cervicem roseam, cerea Telephi
Laudas brachia ; vœ ! meum
Fervens difficili bile tumet jecur.

Tunc nec mens mihi, nec color	5
Certâ sede manet ; humor et in genas	
Furtum labitur, arguens	
Quam lentis penitus macerer ignibus.	
Uror, seu tibi candidos	
Turpârunt humeros immodicæ mero	10
Rixæ ; sive puer furens	
Impressit memorem dente labris notam.	
Non, si me satis audias,	
Speres perpetuum, dulcia barbare	
Lædentem oscula, quæ Venus	15
Quintâ parte sui nectaris imbuit.	
Felices ter et amplius,	
Quos irrupta tenet copula, nec, malis	
Divulsus querimoniis,	
Supremâ citius solvet amor, die.	20

ODE XIV.

In Sextum Pompeium Civile Bellum renovantem.

O navis ! referent in mare te novi	
Fluctus ? o ! quid agis ? fortiter occupa	
Portum. Nonne vides, ut	
Nudum remigio latus,	
Et malus celeri saucius Africo,	5
Antennæque gemant ? ac sine funibus	
Vix durare carinæ	
Possint imperiosius	
Æquor ? non tibi sunt integra lintea,	
Non Di, quos iterum pressa voces malo.	10
Quamvis, Pontica pinus,	
Silvæ filia nobilis,	
Jactes et genus et nomen inutile ;	
Nil pictis timidus navita puppibus	

Fidit: tu, nisi ventis	15
Debes ludibrium, cave.	
Nuper sollicitum quæ mihi tædium,	
Nunc desiderium curaque non levis,	
Interfusa nitentes	
Vites æquora Cycladas.	20

ODE XV.

In M. Antonium et Cleopatram.

Pastor cum traheret per freta navibus	
Idæis Helenam perfidus hospitam,	
Ingrato celeres obruit otio	
Ventos, ut caneret fera	
Nereus fata. Malâ ducis avi domum,	5
Quam multo repetet Græcia milite,	
Conjurata tuas rumpere nuptias,	
Et regnum Priami vetus.	
Eheu! quantus equis, quantus adest viris	
Sudor! quanta moves funera Dardanæ	10
Genti! jam galeam Pallas et ægida,	
Currusque et rabiem, parat.	
Nequidquam, Veneris præsidio ferox,	
Pectes cæsariem, grataque feminis	
Imbelli citharâ carmina divides;	15
Nequidquam thalamo graves	
Hastas, et calami spicula Gnossii,	
Vitabis, strepitumque, et celerem sequi -	
Ajacem. Tamen, heu! serus adulteros	
Crines pulvere collines.	20
Non Laërtiaden, exitium tuæ	
Gentis, non Pylum Nestora, respicis?	
Urgent impavidi te Salaminii	
Teucer, te Sthenelus sciens	
Pugnæ, sive opus est imperitare equis,	25

ODÆ. I. 16.

15

Non auriga piger. Merionen quoque	26
Nosces. Ecce furit te reperire atrox	
Tydides, melior patre;	
Quem tu, cervus uti vallis in alterâ	
Visum parte lupum graminis immemor,	30
Sublimi fugies mollis anhelitu,	
Non hoc pollicitus tuæ.	
Iracunda diem proferet Ilio,	
Matronisque Phrygum, classis Achilleï :	
Post certas hieines, uret Achaïcus	35
Ignis Iliacas domos,	

ODE XVI.

Palinodia ad Tyndaridem.

O matre pulchrâ filia pulchrior !	
Quem criminosis cumque voles modum	
Pones iambis ; sive flammâ,	
Sive mari libet Adriano.	
Non Dindymene, non adytis quatit	5
Mentem sacerdotum incola Pythius,	
Non Liber æque, non acuta	
[Sic] geminant Corybantes æra,	
Tristes ut iræ : quas neque Noricus	
Deterret ensis, nec mare naufragum,	10
Nec sævus ignis, nec tremendo	
Jupiter ipse ruens tumultu.	
Fertur Prometheus addere principi	
Limo coactus particulam undique	
Desectam, et insani leonis	15
Vim stomacho apposuisse nostro.	
Iræ Thyesten exitio gravi	
Stravère, et altis urbibus ultimæ	
Stetère causæ, cur perirent	
Funditus, imprimeretque muris	20
Hostile aratrum exercitus insolens.	

Compesce mentem ; me quoque pectoris	22
Tentavit in dulci juventâ	
Fervor, et in celeres iambos	
Misit furem : nunc ego mitibus	25
Mutare quæro tristia ; dum mihi	
Fias recantatis amica	
Opprobriis, animumque reddas.	

ODE XVII.

Ad Tyndaridem.

Velox amœnum sæpe Lucretilem	
Mutat Lycæo Faunus, et igneam	
Defendit æstatem capellis	
Usque meis pluviosque ventos.	
Impune tutum per nemus arbutos	5
Quærun latentes et thyma deviæ	
Olentis uxores mariti :	
Nec virides metuunt colubras,	
Nec martiales hæduleæ lupos ;	
Utcumque dulci, Tyndari, fistulâ	10
Valles, et Usticæ cubantis	
Levia personuère saxa.	
Dî me tuentur ; Dîs pietas mea	
Et musa cordi est. Hîc tibi copia	
Manabit ad plenum benigno	15
Ruris honorum opulenta cornu.	
Hîc in reductâ valle caniculæ	
Vitabis ætus, et fide Teiâ	
Dices laborantes in uno	
Penelopen vitreamque Circen.	20
Hîc innocentis pocula Lesbii	
Duces sub umbrâ ; nec Semeleius	
Cum Marte confundet Thyoneus	
Prælia ; nec metues protervum	

Suspecta Cyrum, ne male dispari	25
Incontinentes injiciat manus,	
Et scindat hærentem coronam	
Crinibus, immeritamque vestem.	

ODE XVIII.

Ad Varum.

Nullam, Vare, sacrâ vite prius severis arborem	
Circa mite solum Tiburis, et mœnia Catili.	
Siccis omnia nam dura Deus proposuit; neque	
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.	
Quis, post vina, gravem militiam aut pauperiem	
crepat?	5
Quis non te potius, Bacche pater, teque, decens	
Venus?	
At, ne quis modici transiliat munera Liberi,	
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero	
Debellata; monet Sithoniis non levis Euius;	
Cum fas atque nefas exiguo fine libidinum	10
Discernunt avidi. Non ego te, candide Bassareu,	
Invitum quatiam; nec variis obsita frondibus	
Sub divum rapiam: sæva tene cum Berecyntio	
Cornu tympana, quæ subsequitur cæcus Amor sui,	
Et tollens vacuum plus nimio Gloria verticem,	15
Arcanique Fides prodiga, perlucidior vitro.	

ODE XIX.

Ad Glyceram.

Mater sæva Cupidinum,	
Thebanæque jubet me Semeles puer,	
Et lasciva licentia,	
Finitis animum reddere amoribus.	

Urit me Glyceræ nitor	5
Splendentis Pariò marmore purius ;	
Urit grata protervitas,	
Et vultus nimium lubricus adspici.	
In me tota ruens, Venus	
Cyprum deseruit ; nec patitur Scythas,	10
Et versis animosum equis	
Parthum dicere, nec quæ nihil attinent.	
Hic vivum mihi cæspitem, hic	
Verbenas, pueri, ponite, thuraque,	
Bimi cum paterâ meri :	15
Mactatâ veniet lenior hostiâ.	

ODE XX.

Ad Mæcenatem.

Vile potabis modicis Sabinum	
Cantharis, Græcâ quod ego ipse testâ	
Conditum levi, datus in theatro	
Cum tibi plausus,	
Care Mæcnas eques ; ut paterni	5
Fluminis ripæ, simul et jocosa	
Redderet laudes tibi Vaticani	
Montis imago.	
Cæcubum, et prelo domitam Caleno	
Tu bibes uvam : mea nec Falernæ	10
Temperant vites, neque Formiani	
Pocula colles.	

ODE XXI.

Dianam, teneræ, dicite, virgines ;
 Intonsum, pueri, dicite Cynthium,
 Latonamque supremo
 Dilectam penitus Jovi.

ODÆ. I. 22.

19

Vos lætam fluviis et nemorum comâ,
 Quæcumque aut gelido prominet Algido,
 Nigris aut Erymanthi
 Silvis, aut viridis Cragi :
 Vos Tempe totidem tollite laudibus,
 Natalemque, mares, Delon Apollinis,
 - Insignemque pharetrâ
 Fraternâque humerum lyrâ.
 Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem
 Pestemque, a populo et principe Cæsare, in
 Persas atque Britannos,
 Vestrâ motus aget prece. 15

ODE XXII.

Ad Aristium Fuscum.

Integer vitæ scelerisque purus
 Non eget [Mauris] jaculis neque arcu,
 Nec venenatis gravidâ sagittis,
 Fusce, pharetrâ ;
 Sive per Syrtes iter æstuosas,
 Sive facturus per inhospitalem
 Caucasum, vel quæ loca fabulosus
 Lambit Hydaspea.
 Namque me silvâ lupus in Sabinâ,
 Dum meam canto Lalagen, et ultra
 Terminum curis vagor [expeditis,]
 Fugit inermem :
 Quale portentum neque militaris
 Daunias latis alit esculetis,
 Nec Jubæ tellus generat, leonum
 Arida nutrix.
 Pone me, pigris ubi nulla campis
 Arbor æstivâ recreatur aurâ,
 Quod latus mundi nebulæ malusque
 Jupiter urget ; 20

Pone sub curru nimium propinqui
Solis, in terrâ domibus negatâ ;
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem. 21

ODE XXIII.

Ad Chloën.

Vitas hinnuleo me similis, Chloë,
Quærenti pavidam montibus aviis
Matrem, nōn sine vano
Aurarum et silvæ metu.
Nam, seu mobilibus [veris inhorruit
Adventus] foliis, seu virides rubum 5
Dimovère lacertæ,
Et corde et genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris ut aspera
Gætulusve leo, frangere persequor : 10
Tandem desine matrem
Tempestiva sequi viro.

ODE XXIV.

Ad Virgilium.

Quis desiderio sit pudor aut modus
Tam cari capitis? Præcipe lugubres
Cantus, Melpomene, cui liquidam pater
Vocem cum citharâ dedit.
Ergo Quintilium perpetuus sopor 5
Urget ! cui Pudor, et Justitiæ soror
Incorrupta Fides, nudaque Veritas
Quando ullum inveniet parem ?
Multis ille bonis flebilis occidit ;
Nulli flebilior quam tibi, Virgili. 10

ODÆ. I. 25.

Tu frustra pius, heu ! non ita creditum	21
Pocis Quintilium Deos.	
Quod si Threicio blandius Orptheo	11
Auditam moderere arboribus fidem ;	
Non vanæ redeat sanguis imagini,	15
Quam virgâ semel horridâ,	
Non lenis precibus fata recludere,	
Nigro compulerit Mercurius gregi.	
Durum ! sed levius fit patientiâ,	
Quidquid corrigere est nefas.	20

ODE XXV.

Ad Lydiam.

Parcius junctas quatiunt fenestras	
Ictibus crebris juvenes protervi,	
Nec tibi somnos adimunt ; amatque	
Jânua limen,	
Quæ prius multum facilis movebat	5
Cardines : audis minus et minus jam,	
“ Me tuo longas pereunte noctes,	
Lydia, dormis ?”	
Invicem mœchos anus arrogantes	
Flebis in solo levis angiportu,	10
Threicio bacchante magis sub inter-	
lunia vento ;	
Cum tibi flagrans amor, et libido	
Quæ solet matres furiare equorum,	
Sæviet circa jecur ulcerosum ;	15
Non sine questu ;	
Læta quod pubes hederâ virenti	
Gaudeat pullâ magis atque myrto ;	
Aridas frondes Hiemis sodali	
Dedicet Euro.	20

ODE XXVI.

Ad Ælium Lamiam.

Musis amicus, tristitiam et metus
 Tradam protervis in mare Creticum
 Portare ventis, queis sub Arcto
 Rex gelidæ metuatur oræ,
 Quid Tiridaten terreat, unice 5
 Securus. O, quæ fontibus integris
 Gaudes, apricos necte flores,
 Necte meo Lamisæ coronam,
 Pimplea dulcis: nil, sine te, mei
 Prosunt honores: hunc fidibus novis, 10
 Hunc Lesbio sacrare plectro
 Teque tuasque decet sorores.

ODE XXVII.

Ad Sodales.

Natis in usum lætitiæ scyphis
 Pugnare, Thracum est: tollite barbarum
 Morem, verecundumque Bacchum
 Sanguineis prohibete rixis. 5
 Vino et lucernis Medus acinaces
 Immane quantum discrepat! Impium
 Lenite clamorem, sodales,
 Et cubito remanete presso.
 Vultis severi me quoque sumere
 Partem Falerni? dicat Opuntis 10
 Frater Megillæ, quo beatus
 Vulnere, quâ pereat sagittâ.
 Cessat voluntas? non aliâ bibam
 Mercede. Quæ te cunque domat Venus,

Non erubescendis adurit	15
Ignibus ; ingenuoque semper	
Amore peccas : quidquid habes, age,	
Depone tutis auribus.—Ha ! miser,	
Quantâ laborabas Charybdi,	
Digne puer meliore flammâ !	20
Quæ saga, quis te solvere Thessalis	
Magus venenis, quis poterit Deus ?	
Vix illigatum te triformi	
Pegasus expedit Chimærâ.	

ODE XXVIII.

Nauta.

Te, maris et terræ numeroque carentis arenæ	
Mensorem, cohibent, Archyta,	
Pulveris exigui prope litus parva Matinum	
Munera : nec quidquam tibi predest	
Aërias tentasse domos, animoque rotundum	5
Percurrisse polum, morituro !	

Archytas.

Occidit et Pelopis genitor, çonviva Deorum ;	
Tithonusque remotus in auras,	
Et Jovis arcanis Minos admissus : habentque	
Tartara Panthoiden, iterum Orco	10
Demissum ; quamvis, clypeo Trojana refixo	
Tempora testatus, nihil, ultra	
Nervos atque cutem, morti concesserat atræ ;	
Judice te, non sordidus auctor	
Naturæ verique. Sed omnes una manet nox,	15
Et calcanda semel via leti.	
Dant alios Furisæ torvo spectacula Marti :	
Exitio est avidum mare nautis.	
Mixta senum ac juvenum densentur funera : nullum	
Sæva caput Proserpina fugit.	20
Me quoque, devexi rapidus comes Orionis,	
Illyricis Notus obruit undis.	

At tu, nauta, vagæ ne parce malignus arenæ	23
Ossibus et capiti inhumato	
Particulam dare : sic, quodcumque minabitur Eurus	
Fluctibus Hesperii, Venusinæ	26
Plectantur silvæ, te sospite ; multa que merces,	
Unde potest, tibi defluat æquo	
Ab Jove, Neptunoque sacri custode Tarenti.	
Negligis, immeritis nocituram	30
Postmodo te natis, fraudem committere ? Fors et	
Debita jura vicesque superbæ	
Te maneant ipsum : precibus non linquar inultis ;	
Teque piacula nulla solvent.	
Quamquam festinas, (non est mora longa) licebit,	35
Injecto ter pulvere, curras.	

ODE XXIX.

Ad Iccium.

Icci, beatis nunc Arabum invides	
Gazis ; et acrem militiam paras	
Non ante devictis Sabææ	
Regibus ; horribilique Medo	
Nectis catenas. Quæ tibi virginum,	5
Sponso necato, barbara serviet ?	
Puer quis ex aulâ capillis	
Ad cyathum statuetur unctis,	
Doctus sagittas tendere Sericas	
Arcu paterno ? Quis neget, arduis	10
Pronos relabi posse rivos	
Montibus, et Tiberim reverti ;	
Cum tu coëmptos undique nobiles	
Libros Panæti, Socraticam et domum,	
Mutare lorice Iberis,	15
Pollicitus meliora, tendis ?	

ODE XXX.

Ad Venerem.

O Venus, regina Gnidi Paphique,
Sperne dilectam Cypron, et vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram

Transfer in ædem.

Fervidus tecum Puer, et solutis
Gratiæ zonis, properentque Nymphæ,
Et parum comis sine te Juventas,
Mercuriusque.

5

ODE XXXI.

Ad Apollinem.

Quid dedicatum poscit Apollinem
Vates? quid orat, de paterâ novum
Fundens liquorem? Non opimas
Sardiniae segetes feracis;
Non æstuosæ grata Calabriae

5

Armenta; non aurum, aut ebur Indicum;
Non rura, quæ Liris quietâ
Mordet aquâ, taciturnus amnis.

Premant Calenâ falce, quibus dedit
Fortuna, vitem; dives et aureis

10

Mercator exsiccet culullis
Vina Syrà reparata merce,
Dis carus ipsis; quippe ter et quater
Anno revisens æquor Atlanticum

Impune. Me pascant olivæ,
Me cichorea levesque malvæ.

15

Frui paratis et valido mihi,
Latoë, dones, et (precor) integrâ

Cum mente ; nec turpem senectam
 Degere, nec citharâ carentem.

20

ODE XXXII.

Ad Lyram.

Poscimus. Si quid vacui sub umbrâ
 Lusimus tecum, quod et hunc in annum
 Vivat et plures ; age, dic Latinum,

Barbite, carmen,

Lesbio primum modulate civi ;

5

Qui, ferox bello, tamen inter arma,

Sive jactatam religârat udo

Litore navim,

Liberum et Musas, Veneremque, et illi

Semper hærentem Puerum canebat,

10

Et Lycum nigris oculis nigroque

Crine decorum.

O decus Phœbi, et dapibus supremi

Grata testudo Jovis ! o laborum

Dulce lenimen ! mihi cumque salve

15

Rite vocanti.

ODE XXXIII.

Ad Albium Tibullum.

Albi, ne doleas plus nimio, memor

Immitis Glyceræ ; neu miserabiles

Decantes elegos, cur tibi junior

Læsâ præniteat fide.

Insignem tenui fronte Lycorida

5

Cyri torret amor ; Cyrus in asperam

Declinat Pholoën : sed prius Appulis

Jungentur capræ lupis,

ODÆ. I. 35.

27

Quam turpi Pholoë peccet adultero.
 Sic visum Veneri ; cui placet impares. 10
 Formas atque animos sub juga aënea
 Sævo mittere cum joco.
 Ipsum me melior cum peteret Venus,
 Gratâ detinuit compede Myrtale
 Libertina, fretis acrior Adriæ 15
 Curvantis Calabros sinus.

ODE XXXIV.

Parcus Deorum cultor et infrequens,
 Insanientis dum sapientiæ
 Consultus erro, nunc retrorsum
 Vela dare, atque iterare cursus 5
 Cogor relictos : namque Diespiter,
 Igni corusco nubila dividens
 Plerumque, per purum tonantes
 Egit equos volucremque currum ;
 Quo bruta tellus, et vaga flumina,
 Quo Styx, et invisi horrida Tænari 10
 Sedes, Atlanteusque finis
 Concutitur. Valet ima summis
 Mutare, et insignem attenuat Deus,
 Obscura promens : hinc apicem rapax
 Fortuna cum stridore acuto 15
 Sustulit ; hîc posuisse gaudet.

ODE XXXV.

Ad Fortunam.

O Diva, gratum quæ regis Antium,
 Præsens vel imo tollere de gradu
 Mortale corpus, vel superbos
 Vertere funeribus triumphos !

Te pauper ambit sollicitâ prece Ruris colonus ; te, dominam æquoris, Quicumque Bithynâ lacessit Carpathium pelagus carinâ.	5
Te Dacus asper, te profugi Scythæ, Urbesque, gentesque, et Latium ferox, Regumque matres barbarorum, et Purpurei metuunt tyranni, Injurioso ne pede proras Stantem columnam, neu populus frequens Ad arma cessantes, ad arma	10
Concitet, imperiumque frangat. Te semper anteit serva Necessitas, Clavos trabales et cuneos manu Gestans aënâ ; nec severus Uncus abest, liquidumque plumbum.	15
Te Spes, et albo rara Fides colit Velata panno ; nec comitem abnegat, Utrumque mutatâ potentes Veste domos inimica linquis.	20
At vulgus infidum, et meretrix retro Perjura cedit : diffugiunt, cadis Cum fæce siccatis, amici, Ferre jugum pariter dolosi.	25
Serves iturum Cæsarem in ultimos Orbis Britannos, et juvenum recens Examen Eois timendum Partibus, Oceanoque rubro.	30
Eheu ! cicatricum et sceleris pudet, Fratrumque. Quid nos dura refugimus Ætas ? quid intactum nefasti Liquimus ? unde manum juvenus	35
Metu Deorum continuit ? quibus Pepercit aris ? O utinam novâ Incude diffingas retusum, in Massagetæ Arabasque, ferrum.	40

ODE XXXVI.

Et thure et fidibus juvat Placare, et vituli sanguine debito, Custodes Numidæ Deos ; Qui nunc, Hesperia sopes ab ultimâ, Caris multa sodalibus,	5
Nulli plura tamen dividit oscula, Quam dulci Lamiaë, memor Actæ non alio rege puertiaë, Mutatæque simul togæ. Cressâ ne careat pulchra dies notâ ;	10
Neu promptæ modus amphoræ, Neu morem in Saliû sit requies pedum ; Neu multi Damalis meri Bassum Threicia vinctat amystide ;	15
Neu desint epulis rosæ, Neu vivax apium, neu breve liliû. Omnes in Damalin putres Deponent oculos ; nec Damalis novo Divelletur adultero, Lascivis hederis ambitiosior.	20

ODE XXXVII.

Nunc est bibendum, nunc pede libero Pulsanda tellus ; nunc Saliaribus Ornare pulvinar Deorum Tempus erat dapibus, sodales. Antehac nefas depromere Cæcubum	5
Cellis avitis, dum Capitolio Regina dementes ruinas, Funus et imperio parabat, Contaminato cum grege turpium Morbo virorum, quidlibet impotens	10

Sperare, fortunâque dulci Ebria. Sed minuit furorem	11
Vix una sospes navis ab ignibus; Mentemque lymphatam Mareotico Redegit in veros timores	15
Cæsar, ab Italiâ volantem Remis adurgens (accipiter velut Molles columbas, aut leporem citus Venator in campis nivalis Æmoniaë), daret ut catenis	20
Fatale monstrum, quæ, generosius Perire quærens, nec muliebriter Expavit ensem, nec latentes Classe citâ [reparavit] oras: Ausa et jacentem visere regiam	25
Vultu sereno, fortis et asperas Tractare serpentes, ut atrum Corpore combiberet venenum; Deliberatâ morte ferocior; Sævis Liburnis scilicet invidens, Privata deduci superbo Non humilis mulier triumpho.	30

ODE XXXVIII.

Ad Ministrum.

Persicos odi, puer, apparatus; Displicent nexæ philyrâ coronæ: Mitte sectari, rosa quo locorum Sera moretur.	5
Simplici myrto nihil allabores Sedulus, curo: neque te ministrum Dedecet myrtus, neque me sub arcâ Vite bibentem.	

Q. HORATII FLACCI
ODARUM
LIBER SECUNDUS.

ODE I.

Ad C. Asinium Pollionem.

Motum ex Metello consule civicum, Bellique causas, et vitia, et modos, Ludumque Fortunæ, gravesque Principum amicitias, et arma Nondum expiatis uncta cruoribus,	5
Periculosæ plenum opus alæ, Tractas; et incedis per ignes Suppositos cineri doloso.	
Paulum severæ Musa Tragediæ Desit theatris; mox, ubi publicas Res ordinâris, grande munus Cecropio repetes cothurno, Insigne mæstis præsidium reis, Et consulenti, Pollio, curiæ;	10
Cui laurus æternos honores Dalmatico peperit triumpho.	15
Jam nunc minaci murmure cornuum Perstringis aures; jam litui strepunt; Jam fulgor armorum fugaces Terret equos equitumque vultus.	20
Audire magnos jam videor duces Non indecoro pulvere sordidos; Et cuncta terrarum subacta, Præter atrocem animum Catonis.	

Juno, et Deorum quisquis amicior Afris inultâ cesserat impotens Tellure, victorum nepotes Rettulit inferias Jugurthæ.	25
Quis non, Latino sanguine pinguior, Campus sepulcris impia prelia Testatur, auditumque Medis Hesperix sonitum ruinæ?	30
Qui gurges, aut quæ flumina lugubris Ignara belli? quod mare Daunix Non decoloravère cædes? Quæ caret ora cruore nostro?	35
Sed ne, relictis, Musa procax, jocis, Cææ retractes munera nœnix; Mecum, Dionæo sub antro, Quære modos levioire plectro.	40

ODE II.

Ad C. Sallustium Crispum.

Nullus argento color est avaris Abdito terris, inimice lamnæ Crispe Sallusti, nisi temperato Splendeat usu.	
Vivet extento Proculcius ævo, Notus in fratres animi paterni: Illum aget pennâ metuente solvi Fama superstes.	5
Latius regnes avidum domando Spiratum, quam si Libyam remotis Gadibus jungas, et uterque Pœnus Serviat uni.	10
Crescit indulgens sibi dirus hydrops, Nec sitim pellit, nisi causa morbi Fugerit venis, et aquosus albo Corpore languor.	15

Redditum Cyri solio Phraaten, Dissidens plebi, numero beatorum eximit Virtus, populumque falsis Dedocet uti	17 20
Vocibus; regnum et diadema tutum Deferens uni, propriamque laurum, Quisquis ingentes oculo irretorto Spectat acervos.	

ODE III.

Ad Q. Delliū.

Æquam memento rebus in arduis Servare mentem, non secus in bonis Ab insolenti temperatam Lætitiâ, moriture Delli, Seu mœstus omni tempore vixeris Seu te in remoto gramine per dies Festos reclinatum beâris Interiore notâ Falerni ; Quâ pinus ingens albaque populus Umbram hospitem consociare amant Rarnis, et obliquo laborat Lympha fugax trepidare rivo. Huc vina et unguenta et nimium breves Flores amœnæ ferre jube rosæ, Dum res et ætas et sororum Fila trium patiuntur atra. Cedes coëm̄tis saltibus, et domo, Villâque, flavus quam Tiberis lavit : Cedes ; eꝝ exstructis in altum Divitiis potietur hæres. Divesne, prisco natus ab Inacho, Nil interest, an pauper, et infimâ De gente sub divo moreris, Victima nil miserantis Orci.	5 10 15 20
--	---------------------

Omnes eodem cogimur : omnium 25
 Versatur urnâ serius ocyus
 Sors exitura, et nos in æter-
 num exsilium impositura cymbæ.

ODE IV.

Ad Xanthiam Phocum.

Ne sit ancillæ tibi amor pudori,
 Xanthia Phocæ : prius insolentem
 Serva Briseis niveo colore
 Movit Achillem :
 Movit Ajacem Telamone natum 5
 Forma captivæ dominum Tecnessæ :
 Arsit Atrides medio in triumpho
 Virgine raptâ,
 Barbaræ postquam cecidère turmæ
 Thessalo victore, et ademptus Hector 10
 Tradidit fessis leviora tolli
 Pergama Graiis.
 Nescias an te generum beati
 Phyllidis flavæ decorent parentes :
 Regium certe genus et penates 15
 Mœret iniquos.
 Crede, non illam tibi de scelestâ
 Plebe dilectam ; neque sic fidelem,
 Sic lucro aversam, potuisse nasci
 Matre pudendâ. 20
 Brachia et vultum teretesque suras
 Integer laudo ; fuge suspicari,
 Cujus octavum trepidavit ætas
 Claudere lustrum.

ODE V.

Nondum subactâ ferre jugum valet Cervice, nondum munia comparis Æquare, nec tauri ruentis In Venerem tolerare pondus:	
Circa virentes est animus tuæ	5
Campos juvencæ, nunc fluviis gravem Solantis æstum, nunc in udo Ludere cum vitulis salicto Prægestientis. Tolle cupidinem Immitis uvæ; jam tibi lividos	10
Distinguet Auctumnus racemos Purpureo varius colore.	
Jam te sequetur; (currit enim ferox Ætas; et illi, quos tibi demserit, Apponet annos); jam protervâ	15
Fronte petet Lalage maritum; Dilecta quantum non Pholoë fugax, Non Chloris: albo sic humero nitens, Ut pura nocturno renidet	
Luna mari, Gnidiusve Gyges;	20
Quem si puellarum insereres choro, Mire sagaces falleret hospites Discrimen obscurum, solutis Crinibus, ambiguoque vultu.	

ODE VI.

Ad Septimum.

Septimi, Gades aditure mecum, et
Cantabrum indoctum juga ferre nostra, et
Barbaras Syrtes, ubi Maura semper
 Æstuat unda;

Tibur, Argeo positum colono, Sit mææ sedes utinam senectæ ; Sit modus lasso maris et viarum Militiæque :	5
Unde si Parcæ prohibent iniquæ, Dulce pellitis ovibus Galesi Flumen et regnata petam Læconi Rura Phalanto.	10
Ille terrarum mihi, præter omnes, Angulus ridet, ubi non Hymetto Mella decedunt, viridique certat Bacca Venafro :	15
Ver ubi longum tepidasque præbet Jupiter brumas, et amicus Aulon Fertili Baccho minimum Falernis Invidet uvis.	20
Ille te mecum locus et beatæ Postulant arces ; ibi tu calentem Debitâ sparges lacrymâ favillam Vatis amici.	

ODE VII.

Ad Pompeium Varum.

O sæpe mecum tempus in ultimum Deducte, Bruto militiæ duce ! Quis te redonavit Quiritem Dis patriis, Italoque cælo, Pompei, meorum prime sodalium ? Cum quo morantem sæpe diem mero Fregi, coronatus nitentes Malobathro Syrio capillos. Tecum Philippos et celerem fugam Sensi, relictâ non bene parmula ; Cum fracta virtus, et minaces Turpe solum tetigère mento.	5 10
--	---

ODÆ. II. 8.

37

Sed me per hostes Mercurius celer	13
Denso paventem sustulit aëre : -	
Te rursus in bellum resorbens	15
Unda fretis tulit æstuosis.	
Ergo obligatam redde Jovi dapem,	
Longaque fessum militiâ latus	
Depone sub lauru meâ ; nec	
Parce cadis tibi destinatis.	20
Oblivioso levia Massico	
Ciboria exple ; funde capacibus	
Unguenta de conchia. Quis udo	
Deproperare apio coronas	
Curatve myrto ? quem Venus arbitrum	25
Dicet bibendi ? Non ego sanius	
Bacchabor Edonis : recepto	
Dulce mihi furere est amico.	

ODE VIII.

In Barinæ.

Ulla si juris tibi pejerati	
Pœna, Barine, nocuisset unquam ;	
Dente si nigro fieres, vel uno	
Turpior ungui,	
Crederem : sed tu, simul obligâsti	5
Perfidum votis caput, enitescis	
Pulchrior multo, juvenumque prodis	
Publica cura.	
Expedit matris cineres opertos	
Fallere, et toto taciturna noctis	10
Signa cum cœlo, gelidâque Divos	
Morte carentes.	
Ridet hoc (inquam) Venus ipsa ; rident	
Simplices Nymphæ, ferus et Cupido,	
Semper ardentes acuens sagittas	15
Cote cruentâ.	

Adde, quod pubes tibi crescit omnis ;	17
Servitus crescit nova ; nec priores	
Impiæ tectum dominæ relinquunt,	
Sæpe minati.	20
Te suis matres metuunt juvenis,	
Te senes parci, miseræque nuper	
Virgines nuptæ, tua nè retardet	
Aura maritos.	

ODE IX.

Ad Valgium.

Non semper imbres nubibus hispidos	
Manant in agros ; aut mare Caspium	
Vexant inæquales procellæ	
Usque ; nec Armeniis in oris,	5
Amice Valgi, stat glacies iners	
Menses per omnes ; aut Aquilonibus	
Querceta Gargani laborant,	
Et foliis viduantur orni.	
Tu semper urges flebilibus modis	
Mysten ademtum ; nec tibi, Vespero	10
Surgente, decedunt amores,	
Nec rapidum fugiente Solem.	
At non ter ævo functus amabilem	
Ploravit omnes Antilochum senex	
Annos ; nec impubem parentes	15
Troilon, aut Phrygiæ sorores,	
Flevère semper. Desine mollium	
Tandem querelarum ; et potius nova	
Cantemus Augusti tropæa	
Cæsaris, et rigidum Niphaten,	20
Medumque flumen, gentibus additum	
Victis, minores volvere vortices,	
Intraque præscriptum Gelonos	
Exiguis equitare campis.	

ODE X.

Ad Licinium.

Rectius vives, Licini, neque altum Semper urgendo ; neque, dum procellas Cautus horrescis, nimium premendo Litus iniquum.	
Auream quisquis mediocritatem Diligit, tutus caret obsoleti Sordibus tecti, caret invidendâ Sobrius aulâ.	5
Sæpius ventis agitur ingens Pinus ; et celsæ graviore casu Decidunt turres ; feriuntque summos [Fulgura] montes.	10
Sperat infestis, metuit secundis, Alteram sortem bene præparatum Pectus. Informes hiemes reducit Jupiter, idem Submovet. Non, si male nunc, et olim Sic erit. Quondam citharâ tacentem Suscitat Musam, neque semper arcum Tendit Apollo.	15
Rebus angustis animosus atque Fortis appare ; sapienter idem Contrahes vento nimium secundo Turgida vela.	20

ODE XI.

Ad Q. Hirpinum.

Quid bellicosus Cantaber, et Scythes,
Hirpine Quinti, cogitet, Adriâ

Divisus objecto, remittas	3
Quærere; nec trepides in usum	
Poscentis ævi pauca. Fugit retro	5
• Levis Juventas et Decor, aridâ	
Pellente lascivos amôres	
Canitie, facilemque somnum.	
Non semper idem floribus est honor	
Vernis, neque uno luna rubens nitet	10
Vultu: quid æternis minorem	
Consiliis animum fatigas?	
Cur non sub altâ vel platano vel hac	
Pinu jacentes sic temere, et rosâ	
Canos odorati capillos,	15
Dum licet, Assyriâque nardo	
Potamus uncti? dissipat Euius	
Curas edaces. Quis puer ocyus	
Restinguet ardentis Falerni	
Pocula prætereunte lymphâ?	20
Quis devium scortum eliciet domo	
Lyden? Eburnâ, dic age, cum lyrâ	
Maturet, in contum Lacæns	
More comam religata nodum.	

ODE XII.

Ad Mæcenatem.

Nolis longa feræ bella Numantiæ,	
Nec durum Hannibalem, nec Siculum mare	
Pæno purpureum sanguine, mollibus	
Aptari citharæ modis;	
Nec sævos Lapithas, et nimium mero	5
Hylæum, domitosque Herculeâ manu	
Telluris juvenes, unde periculum	
Fulgens contremuit domus	
Saturni veteris. Tuque pedestribus	
Dices historiis prælia Cæsaris,	10

Mæcenas, melius, ductaque per vias Regum colla minantium.	11
Me dulces dominæ Musa Lycimniæ Cantus, me voluit dicere lucidum Fulgentes oculos, et bene mutuis Fidum pectus amoribus ;	15
Quam nec ferre pedem dedecuit choris. Nec certare joco, nec dare brachia Ludentem nitidis virginibus, sacro Dianæ celebris die.	20
Num tu, quæ tenuit dives Achaemenes, Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes, Permutare velis crine Lycimniæ, Plenas aut Arabum domos ?	
Dum flagrantia detorquet ad oscula Cervicem, aut facili sævitiâ negat, Quæ poscente magis gaudeat eripi ; Interdum rapere occupet.	25

ODE XIII.

In Arborem, cujus casu in agro Sabino oppressus est

Ille et nefasto te posuit die, Quicumque primum, et sacrilegâ manu Produxit, arbos, in nepotum Perniciem, opprobriumque pagi.	5
Illum et parentis crediderim sui Fregisse cervicem, et penetrabilia Sparsisse nocturno cruore Hospitis. Ille venena Colcha, Et quidquid usquam concipitur nefas, Tractavit, agro qui statuit meo Te triste lignum, te caducum In domini caput immerentis.	10
Quid quisque vitet, nunquam homini satis Cautum est, in horas ; naxita Bosporum	

Pœnus perhorrescit, neque ultra Cæca timet aliunde fata :	15
Miles sagittas et celerem fugam Parthi ; catenas Parthus et Italum Robur ; sed improvisa leti Vis rapuit rapietque gentes.	20
Quam pæne furvæ regna Proserpinæ, Et judicantem vidimus Æacum, Sedesque discretas piorum, et Æoliis fidibus querentem Sappho puellis de popularibus, Et te sonantem plenius aureo,	25
Alcæe, plectro dura navis, Dura fugæ mala, dura belli ! Utrumque sacro digna silentio Mirantur Umbræ dicere : sed magis Pugnæ et exactos tyrannos Densum humeris bibit aure vulgus.	30
Quid mirum ? ubi, illis carminibus stupens, Demittit atras bellua centiceps Aures, et intorti capillis Eumenidum recreantur angues.	35
Quin et Prometheus et Pelopis parens Dulci laborum decipitur sono : Nec curat Orion leones Aut timidos agitare lyncas.	40

ODE XIV.

Ad Postumum.

Eheu ! fugaces, Postume, Postume, Labuntur anni ; nec pietas moram Rugis et instanti senectæ Afferet, indomitæque morti.	5
Non, si trecenis, quotquot eunt dies, Amice, places illacrymabilem	

Plutona tauris ; qui ter amplum Geryonen Tityonque tristi	7
Compescit undâ, scilicet omnibus, Quicumque terræ munere vescimur,	10
Enavigandâ, sive reges, Sive inopes erimus coloni.	
Frustra cruento Marte carebimus, Fractisque rauci fluctibus Adriæ ;	
Frustra per auctumnos nocentem Corporibus metuemus Austrum :	15
Visendus ater flumine languido Cocytos errans, et Danaï genus Infame, damnatusque longi Sisyphus Æolides laboris.	20
Linquenda tellus, et domus, et placens Uxor ; neque harum, quas colis, arborum Te, præter invisas cupressos, Ulla brevem dominum sequetur.	
Absumet hæres Cæcuba dignior Servata centum clavibus ; et mero Tinget pavementum superbo, Pontificum potiore cœnis.	25

ODE XV.

Jam pauca aratro jugera regiæ Moles relinquent ; undique latius Extenta visentur Lucrino Stagna lacu ; platanusque cœlebs	
Evincet ulmos : tum violaria, et Myrtus, et omnis copia narium, Spargent olivetis odorem, Fertilibus domino priori :	5
Tum spissa ramis laurea fervidos Excludet ictus. Non ita Romuli Præscriptum et intonsi Catonis Auspiciis, veterumque normâ.	10

Privatus illis census erat brevis,	13
Commune magnum : nulla decempedis	
Metata privatis opacam	15
Porticus excipiebat Arcton ;	
Nec fortuitum spernere cœspitem	
Leges sinebant, oppida publico	
Sumta jubentes et Deorum	
Templa nova decorare saxa.	20

ODE XVI.

Ad Grosphum.

Otium Divos rogat in patenti	
Prensus Ægæo, simul atra nubes	
Condedit lunam, neque certa fulgent	
Sidera nautis ;	
Otium bello furiosa Thrace,	5
Otium Medi pharetrâ decori,	
Grosphe, non gemmis neque purpurâ ve-	
nale nec auro.	
Non enim gazæ neque consularis	
Submovet lictor miscros tumultus	10
Mentis, et curas laqueata circum	
Tecta volantes.	
Vivitur parvo bene, cui paternum	
Splendet in mensâ tenui salinum ;	
Nec leves somnos timor aut cupido	15
Sordidus aufert.	
Quid brevi fortes jaculamur ævo	
Multa ? quid terras alio calentes	
Sole mutamus ? patriæ quis exsul	
Se quoque fugit ?	20
Scandit æratas vitiosa naves	
Cura ; nec turmas equitum relinquit,	
Ocyor cervis, et agente nimbos	
Ocyor Euro.	

ODÆ. II. 17.

45

Lætus in præsens animus, quod ultra est,

25

Oderit curare, et amara lento

Temperet risu. Nihil est ab omni

Parte beatum.

Abstulit clarum cita mors Achillem;

Longa Tithonum minuit senectus;

30

Et mihi forsân, tibi quod negârit,

Porriget hora.

Te greges centum Siculæque circum

Mugiunt vaccæ; tibi tollit hinnitum

apta quadrigis equa; te bis Afro

35

Murice tinctæ

Vestiunt lanæ: mihi parva rura, et

Spiritum Graiæ tenuem Camœnæ,

Parca non mendax dedit, et malignum

Spernerè vulgus.

40

ODE XVII.

Ad Mæcenatem.

Cur me querelis exanimas tuis?

Nec Dis amicum est, nec mihi, te prius

Obire, Mæcenas, mearum

Grande decus columenque rerum.

Ah! te meæ si partem animæ rapit

5

Maturior vis, quid moror altera,

Nec carus æque, nec superstes

Integer? Ille dies utramque

Ducet ruinam: non ego perfidum

Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,

10

Utrumque præcedes, supremum

Carpere iter comites parati.

Me nec Chimærae spiritus igneæ,

Nec, si resurgat centimanus Gyges,

Divellet unquam: sic potenti

15

Justitiæ placitumque Parcæ.

Seu <i>Libra</i> , seu me <i>Scorpius</i> adspicit.	17
Formidolosus, pars violentior.	
Natalis horæ, seu tyrannus	20
<i>Hesperis</i> <i>Capricornus</i> undæ;	
Utrumque nostrum incredibili modo	
Consentit astrum; te <i>Jovis</i> impio	
Tutela <i>Saturno</i> refulgens	
Eripuit, volucrisque <i>Fati</i>	
Tardavit alas, cum <i>populus</i> frequens	25
Lætum theatris ter crepuit sonum:	
Me truncus illapsus cerebro	
Sustulerat, nisi <i>Faunus</i> ictum	
Dextrâ levâsset, <i>Mercurialium</i>	
Custos virorum. Reddere victimas	30
Ædemque votivam memento:	
Nos humilem feriemus agnam.	

ODE XVIII.

Non ebur neque aureum	
Meâ renidet in domo lacunar;	
Non trabes <i>Hymettis</i>	
Premunt columnas ultimâ recisas	
<i>Africâ</i> ; neque <i>Attali</i> ,	5
Ignotus hæres, regiam occupavi;	
Nec <i>Laconicas</i> mihi	
Trahunt honestæ purpuras clientæ.	
At fides et ingenî	
Benigna vena est; pauperemque dives	10
Me petit: nihil supra	
Deos lacesso; nec potentem amicum	
Largiora flagito,	
Satis beatus unicus <i>Sabinis</i> .	
Truditur dies die,	15
Novæque pergunt interire lunæ.	
Tu secunda marmora	
Locas sub ipsum funus; et, sepulcri	

Inmemor, struis domos ;	
Marisque Baiis obstrepentis urges	20
Submovere litora,	
Parum locuples continente ripâ.	
Quid, quod usque proximos	
Revellis agri terminos, et ultra	
Lîmites clientum	25
Salis avarus ? pellitur, paternos	
In sinu ferens Deos,	
Et uxor, et vir, sordidosque natos.	
Nulla certior tamen,	
Rapacis Orci sine destinâ,	30
Aula divitem manet	
Herum. Quid ultra tendis ? Æqua tellus	
Pauperi recluditur,	
Regumque pueris ; nec satellites Orci	
Callidum Promethea	35
Reverxit auro captus : hic superbum	
Tantalum, atque Tantali	
Genus, coërcet : hic levare functum	
Pauperem laboribus,	
Vocatus atque non vocatus, audit.	40

ODE XIX.

In Bacchum.

Bacchum in remotis carmina rupibus	
Vidi docentem, (credite, posteri)	
Nymphasque discentes, et aures	
Capripedum Satyrorum acutas.	
Eucæ ! recenti mens trepidat metu,	5
Plenoque Bacchi pectore, turbidum	
Lætatur. Eucæ ! parce, Liber,	
Parce, gravi metuende thyrsos !	
Fas pervicaces est mihi Thyadas,	
Vinique fontem, lactis et uberes	10

Cantare rivos, atque truncis	11
Lapsa cavis iterare mella :	
Fas et beatæ conjugis additum	
Stellis honorem, tectaque Penthei	
Disjecta non levi ruinâ,	15
Thracis et exitium Lycurgi.	
Tu flectis amnes, tu mare barbarum :	
Tu separatis uvidus in jugis	
Nodo coërces viperino	
Bistonidum sine fraude crines :	20
Tu, cum parentis regna per arduum	
Cohors Gigantùm scanderet impia,	
Rhætum retorsisti leonis	
Unguibus horribilique malâ ;	
Quamquam, choreis aptior et jocis	25
Ludoque dictus, non sat idoneus	
Pugnæ ferebaris ; sed idem	
Pacis eras mediusque belli.	
Te vidit insons Cerberus aureo	
Cornu decorum, leniter atterens	30
Caudam ; et recedentis trilingui	
Ore pedes tetigitque crura.	

ODE XX.

Ad Mæcenatem.

Non usitatâ nec tenui ferar	
Pennâ biformis per liquidum æthera	
Vates ; neque in terris morabor	
Longius ; invidiâque major	
Urbes relinquam. Non ego, pauperum	5
Sanguis parentùm, non ego, quem vocas,	
Dilecte Mæcenas, obibo ;	
Nec Stygiâ cohibebor undâ.	
Jam jam residunt cruribus aspera	

Pelles ; et album mutor in alitem	10
[Superna ;] nascunturque leves	
Per digitos humerosque plumæ :	
Jam Dædaleo ocyor Icaro	
Visam gementis litora Bospori,	
Syrtesque Gætulas, canorus	15
Ales, Hyperboreosque campos.	
Me Colchus, et, qui dissimulat metum	
Marsæ cohortis, Dacus, et ultimi	
Noscent Geloni ; me peritus	
Discet Iber, Rhodanique potor.	20
Absint inani funere næniæ,	
Luctusque turpes et querimoniæ :	
Compesce clamorem, ac sepulcri	
Mitte supervacuos honores.	

Q. HORATII FLACCI
ODARUM
LIBER TERTIUS.

ODE I.

Odi profanum vulgus, et arceo :
Favete linguis ; carmina non prius
 Audita, Musarum sacerdos,
 Virginibus puerisque canto. 5
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Jovis,
 Clari Giganteo triumpho,
 Cuncta supercilio moventis.
Est ut viro vir latius ordinet
Arbusta sulcis ; hic generosior 10
 Descendat in Campum petitor ;
 Moribus hic meliorque famâ
Contendat ; illi turba clientium
Sic major : æquâ lege Necessitas
 Sortitur insignes et imos ; 15
 Omne capax movet urna nomen.
Destructus ensis cui super impiâ
Cervice pendet, non Siculæ dapes
 Dulcem elaborabunt saporem ;
 Non avium citharæque cantus 20
Somnum reducent : somnus agrestium
Lenis viroꝝ non humiles domos
 Fastidit, umbrosamque ripam,
 Non Zephyris agitata Tempe.

J

ODÆ. IIL 2.

51

Desiderantem quod satis est, neque Tumultuosum sollicitat mare, Nec sævus Arcturi cadentia Impetus, aut orientis Hædi ;	25
Non verberatæ grandine vineæ, Fundusque mendax ; arbore nunc aquas Culpante, nunc torrentia agros Sidera, nunc hiemes iniquas.	30
Contracta pisces æquora sentiunt, Jactis in altum molibus ; huc frequens Cæmenta demittit redemptor Cum famulis, dominusque terræ Fastidiosus : sed Timor et Minæ Scandunt eodem quo dominus ; neque Decedit æratâ triremi, et Post equitem sedet atra Cura.	35
Quod si dolentem nec Phrygius lapis, Nec purpurarum sidere clarior Delenit usus, nec Falerna Vitis, Achæmeniumque costum ; Cur invidendis postibus et novo Sublime ritu moliar atrium ? Cur valle permutem Sabinâ Divitias operosiores ?	40
	45

ODE II.

Angustam amicè pauperiem pati Robustus acri militiâ puer Condiscat ; et Parthos feroces Vexet eques metuendus hastâ : Vitamque sub divo, et tæpidis agat In rebus : illum ex mœnibus hosticis Matrona bellantis tyranni Prospiciens, et adukta virgo, Suspiret : Eheu ! ne rûdis agminum Sponsus lacessat regius asperum	5
	10

Tactu leonem, quem cruenta Per medias rapit ira cædes.	11
Dulce et decorum est pro patriâ mori : Mors et fugacem persequitur virum ;	
Nec parcat imbellis juvenas Poplitibus timidove tergo.	15
Virtus, repulsæ nescia sordidæ, Intaminatis fulget honoribus :	
Nec sumit aut ponit secures Arbitrio popularis auræ.	20.
Virtus, recludens immeritis mori Cælum, negatâ tentat iter viâ ; Cœtusque vulgares et udam Spernit humum fugiente pennâ.	
Est et fideli tuta silentio	25
Merces : vetabo, qui Cereris sacrum Vulgârit arcana, sub isdem Sit trabibus, fragilemve mecum Solvat phaselon. Sæpe Diespiter Neglectus incesto addidit integrum :	30
Raro antecedentem scelestum Deseruit pede Pœna claudo.	

ODE III.

Justum et tenacem propositi virum Non civium ardor prava jubentium, Non vultus instantis tyranni Mente quatit solidâ, neque Auster	
Dux inquieti turbidus Adriæ, Nec fulminantis magna Jovis manus :	5
Si fractus illabatur orbis, Impavidum ferient ruinæ.	
Hac arte Pollux, et vagus Hercules, Enisus, arces attigit igneas ;	10
Quos inter Augustus recumbens Purpureo bibit ore nectar.	

Hac te merentem, Bacche pater, tuæ Vexère tigres, indocili jugum	13
Collo trahentes: hac Quirinus Martis, equis Acheronta fugit;	15
Gratum elocutâ consiliantibus Junone Divis: Ilion, Ilion Fatalis incestusque judex, Et mulier peregrina vertit	20
In pulverem, ex quo destituit Deos Mercede pactâ Laomedon, mihi Castæque damnatum Minervæ, Cum populo et duce fraudulentato.	25
Jam nec Lacænæ splendet adulteræ Famosus hospes, nec Priami domus Perjura pugnaces Achivos Hectoreis opibus refringit;	30
Nostrisque ductum seditionibus Bellum resedit; protinus et grayes Iras, et invisum nepotam, Troïca quem peperit sacerdos, Marti redonabo. Illum ego lucidas Inire sedes, ducere nectaris Succos, et adscribi quietis	35
Ordinibus patiar Deorum. Dum longus inter sæviat Ilion Romamque pontus, quâlibet exsules In parte regnanto beati:	40
Dum Priami Paridisque busto Insultet armentum, et catalos feræ Celent inultæ, stet Capitolium Fulgens; triumphatisque possit Roma ferox dare jura Mediis.	45
Horrenda late nomen in ultimas Extendat oras, quâ medius liquor Secernit Europen ab Afro, Quâ tumidus rigat arva Nilus; Aurum irreperitum, et sic melius situm, Cum terra celat, spernere forticr,	50

Quam cogere humanos in usus,	51
Omne sacrum rapiente dextrâ.	
Quicumque mundo terminus obstitit,	
Hunc tangat armis, visere gestiens	
Quâ parte debacchentur ignes,	55
Quâ nebulæ pluviique rores.	
Sed bellicosus fata Quiriûbus	
Hac lege dico, ne, nimum pii,	
Rebusque fidentes, avitæ	
Tecta velint reparare Trojæ.	60
Trojæ renascens alite lugubri	
Fortuna tristi clade iterabitur,	
Ducente victrices catervas	
Conjuge me Jovis et sorore.	
Ter si resurgat murus æneus	65
Auctore Phœbo, ter pereat meis	
Excisus Argivis; ter uxor	
Capta virum puerosque ploret.	
Non hæc jocosæ conveniunt lyræ:	
Quo, Musa, tendis? desine pervicax	70
Referre sermones Deorum, et	
Magna modis tenuare parvis.	

ODE IV.

Descende cœlo, et dic age tibiâ	
Regina longum Calliope melos,	
Seu voce nunc mavis acutâ,	
Seu fidibus citharâve Phœbi.	
Auditis? an me ludit amabilis	5
Insania? audire et videor pius	
Errare per lucos, amœnæ	
Quos et aquæ subeunt et auræ.	
Me fabulosæ Vulture in Appulo,	
Nutricis extra limen Apuliæ,	10
Ludo fatigatumque somno	
Fronde novâ puerum palumbes	

Texère ; mirum quod foret omnibus,	13
Quicumque celsæ nidum Acherontisæ,	
Saltusque Bantinos, et arvum	15
Pingue tenent humilis Ferenti,	
Ut tuto ab atris corpore viperis	
Dormirem et ursis ; ut premerer sacrâ	
Lauroque collatâque myrto,	
Non sine Dis animosus infans.	20.
Vester, Camœnæ, vester in arduos	
Tolloꝝ Sabinos ; seu mihi frigidum	
Præneste, seu Tibur supinum,	
Seu liquidæ placuère Baiæ.	
Vestris amicum fontibus et choris,	25
Non me Philippis versa acies retro,	
Devota non exstinxit arbor,	
Nec Siculâ Palinurus undâ.	
Ut cumque mecum vos eritis, libens	
Insanientem navita Bosporum	30
Tentabo, et arentes arenas	
Litoris Assyrii viator :	
Visam Britannos hospitibus feros,	
Et lætum equino sanguine Concanum :	
Visam pharetratos Gelonos,	35
Et Scythicum inviolatus amnem.	
Vos Cæsarem altum, militiâ simul	
Fessas cohortes abdidit oppidis,	
Finire quærentem labores,	
Pierio recreatis antro :	40
Vos lene consilium et datis, et dato	
Gaudetis, almæ. Scimus ut impios	
Titanas immanemque turmam	
Fulmine sustulerit caduco,	
Qui terram inertem, qui mare temperat	45
Ventosum, et [urbes,] regnaque tristia ;	
Divosque mortalesque turbas	
Imperio regit unus æquo.	
Magnum illa terrorem intulerat Jovi	
Fidens juvenus horrida brachiis,	50

<i>Fratresque tendentes opaco</i>	51
<i>Pelion imposuisse Olympo.</i>	
<i>Sed quid Typhœus, et validus Mimas,</i>	
<i>Aut quid minaci Porphyriion statu,</i>	
<i>Quid Rhœtus, evulsisque truncis</i>	55
<i>Enceladus jaculator audax,</i>	
<i>Contra sonantem Palladis segida</i>	
<i>Possent ruentes? Hinc avidus stetit</i>	
<i>Vulcanus; hinc matrona Juno; et</i>	
<i>Nunquam humeris positurus arcum,</i>	60
<i>Qui rore puro Castaliæ lavit</i>	
<i>Crines solutos, qui Lyciæ tenet</i>	
<i>Dumeta natalemque silvam,</i>	
<i>Delius et Patareus Apollo.</i>	
<i>Vis consili expers mole ruit suâ :</i>	65
<i>Vim temperatam Dî quoque provehunt</i>	
<i>In majus; idem odère vires</i>	
<i>Omne nefas animo moventes.</i>	
<i>Testis mearum centimanus Gyges</i>	
<i>Sententiarum, notus et integræ</i>	70
<i>Tentator Orion Dianæ,</i>	
<i>Virgineâ domitus sagittâ.</i>	
<i>Injecta monstris Terra dolet suis,</i>	
<i>Mœretque partus fulmine luridum</i>	
<i>Missos ad Orcum; nec peredit</i>	75
<i>Impositam celer ignis Ætnam :</i>	
<i>Incontinentis nec Tityi jecur</i>	
<i>Relinquit ales, nequitiae additus</i>	
<i>Custos: amatorem trecentæ</i>	
<i>Pirithoum cohibent catenæ.</i>	80

ODE V.

Cœlo tonantem credidimus Jovem
Regnare: præsens Divus habebitur
Augustus, adjectis Britannis
Imperio, gravibusque Peris.

Milesne Crassi, conjuge barbarâ,	5
Turpis maritus vixit? et hostium	
(Prò curia, inversique mores!)	
Consenuit socerorum in arvis,	
Sub rege Medo, Marsus et Appulus,	
Anciliorum et nominis et togæ	10
Oblitus, æternæque Vestæ,	
Incolumi Jove et urbe Româ?	
Hoc caverat mens provida Reguli,	
Dissentientis conditionibus	
Fœdis, et exemplo trahenti	15
Perniciem veniens in ævum;	
Si non periret immiserabilis	
Captiva pubes. Signa ego Punicis	
Affixa delubris, et arma	
Militibus sine cæde, dixit,	20
Derepta vidi; vidi ego civium	
Retorta tergo brachia libero,	
Portasque non clausas, et arva	
Marte coli populata nostro.	
Auro repensus scilicet acrior	25
Miles redibit? flagitio additis	
Damnum. Neque amissos colores	
Lana refert medicata fuco:	
Nec vera virtus, cum semel excidit,	
Curat reponi deterioribus.	30
Si pugnat extricata densis	
Cerva plagis, erit ille fortis,	
Qui perfidis se credidit hostibus;	
Et Marte Pœnos proteret altero,	
Qui lora restrictis lacertis	35
Sensit iners, timuitque mortem.	
Hic, unde vitam sumeret, incius,	
Pacem duello miscuit. O pudor!	
O magna Carthago, probrosis	
Altior Italiæ ruinis!	40
Fertur pudicæ conjugis osculum,	
Parvosque natos, ut capitis minor,	

Ab se removisse, et virilem	43
Torvus humi posuisse vultum ;	
Donec labantes consilio Patres	45
Firmaret auctor nunquam alias dato,	
Interque moerentes amicos	
Egregius properaret exsul.	
Atqui sciebat, quæ sibi barbarus	
Tortor pararet : non aliter tamen	50
Dimovit obstantes propinquos,	
Et populum reditus morantem,	
Quam si clientum longa negotia	
Dijudicatâ lite relinqueret,	
Tendens Venafranos in agros,	55
Aut Lacedæmonium Tarentum.	

ODE VI.

Ad Romanos.

Delicta majorum immeritus lues,	
Romane, donec templa refeceris,	
Ædesque labentes Deorum, et	
Fœda nigro simulacra fumo.	
Dīs te minorem quod geris, imperas :	5
Hinc omne principium, huc refer exitum.	
Dī multa neglecti dederunt	
Hesperiae mala luctuosæ.	
Jam bis Monæses et Pacori manus	
Non auspicatos contudit impetus	10
Nostros, et adjecisse prædam	
Torquibus exiguis renidet.	
Pæne, occupatam seditionibus,	
Delevit urbem Dacus et Æthiops ;	
Hic classe formidatus, ille	15
Missilibus melior sagittis.	
Fecunda culpæ sæcula nuptias	
Primum inquinavère, et genus, et domos ;	

Hoc fonte derivata clades	
In patriam populumque fluxit.	20
Motus doceri gaudet Ionicos	
Matura virgo ; et fingitur artubus	
Jam nunc, et incestos amores	
De tenero meditatatur ungui ;	
Mox juniores quærit adulteros	25
Inter mariti vina ; neque eligit,	
Cui donet impermissa raptim	
Gaudia, luminibus remotis :	
Sed, jussa coram, non sine conscio	
Surgit marito ; seu vocat institor,	30
Seu navis Hispanæ magister,	
Dedecorum pretiosus emtor.	
Non his juvenus orta parentibus	
Infecit æquor sanguine Punico,	
Pyrrhumque et ingentem cecidit	35
Antiochum, Hannibalemque dirum ;	
Sed rusticorum mæscula militum	
Proles, Sabellis docta ligonibus	
Versare glebas, et severæ	
Matris ad arbitrium recisos	40
Portare fustes ; sol ubi montium	
Mutaret umbras, et juga demeret	
Bobus fatigatis, amicum	
Tempus agens abeunte curru.	
Damnosa quid non imminuit dies ?	45
Ætas parentum, pejor avis, tulit	
Nos nequiores, mox daturos	
Progeniem vitiosioram.	

ODE VII.

Ad Asterien.

Quid fles, Asterie, quem tibi candidi Primo restituent vere Favonii, Thynâ merce beatum, Constantis juvenem fide Gygen ? Ille, Notis actus ad Oricum	5
Post insana Capræ sidera, frigidas Noctes non sine multis Insomnis lacrymis agit. Atqui sollicitæ nuntius hospitæ, Suspirare Chloën, et miseram tuis	10
Dicens ignibus uri, Tentat mille vafer modis : Ut Prætum mulier perfida credulum Falsis impulerit criminibus, nimis Casto Bellerophonti	15
Maturare necem, refert. Narrat pæne datum Pelea Tartaro, Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens ; Et peccare docentes	20
Fallax historias monet, Frustra : nam, scopulis surdior Icarî, Voces audit adhuc integer. At, tibi Ne vicinus Enipeus Plus justo placeat, cave ;	25
Quamvis non alius flectere equum sciens Æque conspicitur gramine Martio, Nec quisquam citus æque Tusco denatat alveo. Primâ nocte domum claude ; neque in vias Sub cantu querulæ despice tibis ;	30
Et, te sæpe vocanti Duram, difficilis mane.	

ODE VIII.

Ad Mæcenatem.

Martis cœlebs quid agam Calendis, Quid velint flores et acerra thuris Plena, miraris, positusque carbo in Cæspite vivo,	
Docte sermones utriusque linguæ. Voveram dulces epulas et album Lîbero caprum, prope funeratus Arboris ictu.	5
Hic dies, anno redeunte festus, Corticem adstrictum pice dimovebit Amphoræ fumum bibere institutæ Consule Tullo.	10
Sume, Mæcenas, cyathos amici Sospitis centum ; et vigiles lucernas Perfer in lucem : procul omnis esto Clamor et ira.	15
Mitte civiles super Urbe curas : Occidit Daci Cotisonis agmen : Medus [infestus sibi luctuosis] Dissidet armis :	20
Servit Hispanæ vetus hostis oræ Cantaber, serâ domitus catenâ : Jam Scythæ laxo meditantur arcu Cedere campis.	
Negligens, ne quâ populus laboret, Parce privatus nimium cavere ; et Dona præsentis cape lætus horæ, ac Linque severa.	25

ODE IX.

Ad Lydiam.

- Hor.* Donec gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidæ
Cervici juvenis dabat ;
Persarum vigui rege beatior.
- Lyd.* Donec non aliâ magis 5
Arsisti, neque erat Lydia post Chloën ;
Multi Lydia nominis
Romanâ vigui clarior Iliâ.
- Hor.* Me nunc Thressa Chloë regit,
Dulces docta modos, et citharæ sciens ; 10
Pro quâ non metuam mori,
Si parcent animæ fata superstiti.
- Lyd.* Me torret face mutuâ
Thurini Calais filius Ornyti ; 15
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata superstiti.
- Hor.* Quid, si prisca redit Venus,
Diductosque jugo cogit æneô ?
Si flava excutitur Chloë,
Rejectæque patet janua Lydiæ ? 20
- Lyd.* Quamquam sidere pulchrior
Ille est, tu levior cortice, et improbo
Iracundior Adriâ ;
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

ODE X.

In Lycen.

Extremum Tanain si biberes, Lyce,
Sævo nupta viro ; me tamen, asperas

Porrectum ante fores, obijcere incolis Plorares Aquilonibus.	3
Audis, quo strepitu janua, quo nemus Inter pulchra satum tecta remugiat Ventis, et positas ut glaciæ nives Puro numine Jupiter ?	5
Ingratam Veneri pone superbiam ; Ne currente rotâ funis eat retro.	10
Non te Penelopen difficilem prociis Tyrrenus genuit parens.	
O ! quamvis neque te munera, nec preces, Nec tinctus violâ pallor amantium, Nec vir Pieriâ pellice saucius Curvât ; supplicibus tuis	15
Parcas, nec rigidâ mollior esculo, Nec Mauris animum mitior anguibus. Non hoc semper erit liminis aut aquæ Cœlestis patiens latus.	20

ODE XI.

Ad Mercurium.

Mercuri, (nam te docilis magistro Movit Amphion lapides canendo) Tuque, Testudo, resonare septem Callida nervis,	
(Nec loquax olim neque grata, nunc et Divitum mensis et amica templis) Dic modos, Lyde quibus obstinatas Applicet aures :	5
Quæ, velut latis equa trima campis, Ludit exsultim, metuitque tangi, Nuptiarum expers, et adhuc proterve Cruda marito.	10
Tu potes tigres comitesque silvas Ducere, et rivos celeres morari :	

Cessit immanis tibi blandienti Janitor aulae	15
Cerberus ; quamvis furiale centum Muniant angues caput ejus, atque Spiritus teter saniesque manet Ore trilingui.	20
Quin et Ixion Tityosque vultu Risit invito : stetit urna paulum Sicca, dum grato Danai puellas Carminè mulces.	
Audiat Lyde scelus atque notas Virginum pœnas, et inane lymphæ Dolium fundo pereuntis imo, Seraque fata,	25
Quæ manent culpas etiam sub Orco : Impiæ (nam quid potuère majus ?) Impiæ sponso potuère duro Perdere ferro.	30
Una de multis, face nuptiali Digna, perjurum fuit in parentem Splendide mendax, et in omne virgo Nobilis ævum ;	35
Surge, quæ dixit juveni marito, Surge, ne longus tibi somnus, unde Non times, detur ; socerum et scelestas Falle sorores ;	40
Quæ, velut nactæ vitulos lænæ, Singulos, eheu ! lacerant : ego, illis Mollior, nec te feriam, neque intra Claustra tenebo.	
Me pater sævis oneret catenis, Quod viro clemens misero peperci : Me vel extremos Numidarum in agros Classe releget.	45
I, pedes quo te rapiunt et auræ, Dum favet nox et Venus : i secundo Omne ; et nostri memorem sepulcro Scalpe querelam.	50

ODE XII.

Ad Neobulem.

Miserarum est neque Amori dare ludum, neque dulci
 Mala vino lavere ; aut exanimari, metuentes
 Patruæ verbera linguæ. Tibi qualum Cythereæ
 Puer ales, tibi telas, operosæque Minervæ
 Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri ; 5
 Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis,
 Eques ipso melior Bellerophonte, neque pugno
 Neque segni pede victus ; catus idem per apertum
 Fugientes agitato grege cervos jaculari, et
 Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum. 10

ODE XIII.

Ad Fontem Bandusium.

O Fons Bandusis, splendidior vitro,
 Dulci digne mero, non sine floribus,
 Cras donaberis hædo,
 Cui frons turgida cornibus
 Primis et Venerem et prælia destinat, 5
 Frustra ; nam gelidos inficiet tibi
 Rubro sanguine rivos
 Lascivi soboles gregis.
 Tè flagrantis atrox hora Caniculæ
 Nescit tangere : tu frigus amabile 10
 Fessis vomere tauris
 Præbes, et pecori vago.
 Fies nobilium tu quoque fontium,
 Me dicente cavis impositam ilicem
 Saxis ; unde loquaces 15
 Lymphæ desiliunt tuæ.

ODE XIV.

Herculis ritu, modo dictus, o plebs, Morte venalem petiisse laurum, Cæsar Hispanâ repetit penates Victor ab orâ.	
Unico gaudens mulier marito Prodeat, justis operata Divis ; Et soror clari ducis, et decoræ Supplice vittâ	5
Virginum matres, juvenumque nuper Sospitum. Vos, o pueri, et puellæ Jam virum expertæ, male ominatis Parcite verbis.	10
Hic dies vere mihi festus atras Eximet curas : ego nec tumultum, Nec mori per vim metuam, tenente Cæsare terras.	15
I, pete unguentum, puer, et coronas, Et cadum Marsi memorem duelli, Spartacum si quâ potuit vagantem Fallere testa.	20
Dic et argutæ, properet, Neæræ, Myrrheum nodo cohibere crinem : Si per invisum mora janitorem Fiet, abito.	
Lenit albescens animos capillus Litium et rixæ cupidos protervæ : Non ego hoc ferrem, calidus juventâ, Consule Planco.	25

ODE XV.

In Chlorim.

Uxor pauperis Ibyci,	
Tandem nequitiae fige modum tuæ,	
Famosisque laboribus :	
Mature propior desine funeri	
Inter ludere virgines,	5
Et stellis nebulam spargere candidis.	
Non, si quid Pholoën, satis	
Et te, Chlorig, decet : filia rectius	
Expugnat juvenum domos,	
Pulso Thyas uti concita tympano.	10
Illam cogit amor Nothi ,	
Lascivæ similem ludere capræ :	
Te lanæ prope nobilem	
Tonæ Luceriam, non citharæ, decent,	
Nec flos purpureus rosæ,	15
Nec poti, vetulam, fæce tenuis cadi.	

ODE XVI.

Ad Mæcenatem.

Inclusam Danaën turris ænea,	
Robustæque fores, et vigilam canum	
Tristes excubiæ, munierant satis	
Nocturnis ab adulteris ;	
Si non Acrisium, virginis abditæ	5
Custodem pavidum, Jupiter et Venus	
Risissent : fore enim tutum iter et patens,	
Converso in pretium Deo.	
Aurum per medios ire satellites,	
Et perrumpere amat saxa, potentius	10

Ictu fulmineo. Concidit auguris Argivi domus, ob lucrum	11
Demersa exitio : diffidit urbium Portas vir Macedo, et subruit æmulos	
Reges muneribus : munera navium Sævos illaqueant duces.	15
Crescentem sequitur cura pecuniam, Majorumque fames : jure perhorruï Late conspicuum tollere verticem, Mæcenas, equitum decus.	20
Quanto quisque sibi plura negaverit, A Dis plura feret. Nil cupientium Nudus castra peto ; et transfuga divitam Partes linquere gestio ;	
Contemtæ dominus splendidior rei, Quam si, quidquid arat impiger Appulus, Occultare meis dicerer horreis, Magnas inter opes inops.	25
Puræ rivus aquæ, silvaque jugerum Paucorum, et segetis certa fides meæ, Fulgentem imperio fertilis Africæ Fallit sorte beatior.	30
Quamquam nec Calabræ mella ferunt apes, Nec Læstrygoniâ Bacchus in amphorâ Languescit mihi, nec pinguis Gallicis Crescunt vellera pascuis ;	35
Importuna tamen pauperies abest ; Nec, si plura velim, tu dare deneges. Contracto melius parva cupidine Vectigalia porrigam,	40
Quam si Mygdoniis regnum Alyatteï Campis continuem. Multa petentibus Desunt multa. Bene est, cui Deus obtulit Parcâ, quod satis est, manu.	

ODE XVII.

Ad Ælium Lamiam.

Æli, vetusto nobilis ab Lamo, (Quando et priores hinc Lamias ferunt Denominatos; et nepotum Per memores genus omne fastos Auctore ab illo ducit originem,	5
Qui Formiarum mœnia dicitur Princeps, et innantem Maricæ Litoribus tenuisse Lariam, Late tyrannus) cras foliis nemus Multis et algâ litus inutili	10
Demissa tempestas ab Euro Sternet, aquæ nisi fallit augur Annosa cornix. Dum potis, aridum Compone lignum: cras genium mero Curabis et porco bimestri,	15
Cum famulis operum solutis.	

ODE XVIII.

Ad Faunum.

Faune, Nympharum fugientium amator, Per meos fines et aprica rura Lenis incedas, abeasque parvis Æquus alumnis;	5
Si tener pleno cadit hædus anno, Larga nec desunt Veneris sodali Vina crateræ, vetus ara multo Fumat odore: Ludit herboso pecus omne campo, Cum tibi Nonæ redeant Decembres:	10

Festus in pratis vacat otioso	11
Cum bove pagus :	
Inter audaces lupus errat agnos :	
Spargit agrestes tibi silva frondes :	
Gaudet invisam pepulisse fessor	15
Ter pede terram.	

ODE. XIX.

Ad Telephum.

Quantum distet ab Inacho	
Codrus, pro patriâ non timidus mori,	
Narras, et genus Ææci,	
Et pugnata sacro bella sub Ilio :	
Quo Chium pretio cadum	5
Mercedemur, quis aquam temperet ignibus,	
Quo præbente domum, et quotâ,	
Pelignis caream frigoribus, taces.	
Da Lunæ propere novæ,	
Da Noctis mediæ, da, puer, suguris	10
Murenæ ; tribus aut novem	
Miscentur cyathis pocula commodis.	
Qui Musas amat impares,	
Ternos ter cyathos attonitus petet	
Vates : tres prohibet supra	15
Rixarum metuens tangere Gratia,	
Nudis juncta sororibus.	
Insanire juvat : cur Berecynthiæ	
Cessant flamina tibiæ ?	
Cur pendet tacitâ fistula cum Iyrâ ?	20
Parcentes ego dexteras	
Odi : sparge rosas ; audiat invidus	
Dementem strepitum Lycus,	
Et vicina seni non habilis Lyco.	
Spissâ te nitidum comâ,	25
Puro te similem, Telephe, Vespero,	

Tempestiva petit Rhœde :
 Me lentus Glycercæ torret amor mese.

27

ODE XX.

Ad Pyrrhum.

Non vides quanto moveas periclo,
 Pyrrhe, Gætulæ catulos lænæ?
 Dura post paulo fugies inandax
 Præda raptor;
 Cum per obstantes juvenum cavervas 5
 Ibit, insignem repetens Nearchum :
 (Grande certamen, tibi præda cedat
 Major, an illi.)
 Interim, dum tu celeres sagittas
 Promis, hæc dentes acuit timendos ; 10
 Arbiter pugnae posuisse nudo
 Sub pede palmam
 Fertur, et leni recreare vento
 Sparsum odoratis humerum capillis,
 Qualis aut Nireus fuit, aut aquosâ 16
 Raptus ab Idâ.

ODE XXI.

Ad Amphorum.

O nata mecum consule Manlio,
 Seu tu querelas, sive geris jocos,
 Seu rixam et insanis amore,
 Seu facilem, pia testa, somnum ;
 Quocumque lectum nomine Massicum 5
 Servas, moveri digna bono die,
 Descende, Corvino jubente
 Promere languidiora, vina.

Non ille, quamquam Socraticis inadet Sermonibus, te negliget horridus:	10
Narratur et prisca Catonis Sæpe mero caluisse virtus.	
Tu lene tormentum ingenio admoves Plerumque duro: tu sapientium	15
Curas et arcanum jocoso Consilium retegis Lyæo:	
Tu spem reducis mentibus anxiiis, Viresque; et addis cornua pauperi,	
Post te neque iratos trementi Regum apices, neque militum arma-	20
Te Liber, et, si læta aderit, Venus, Segnesque nodum solvere Gratia,	
Vivæque producent lucernæ, Dum rediens fugat astra Phœbus.	

ODE XXII.

In Dianam.

Montium custos nemorumque, Virgo, Quæ laborantes utero puellas, Ter vocata, audis, adimisque leto, Diva triformis;	5
Imminens villæ tuæ pinus esto, Quam per exactos ego lætus annos Verris obliquum meditantis ictum Sanguine donem.	

ODE XXIII.

Ad Phidylum.

Cælo supinas si tuleris manus,
Nascente lunâ, rustica Phidyle;

Si thure placâris et hornâ	3
Fruge Lares, avidâque porcâ ;	
Nec pestilentem sentiet Africum	5
Fecunda vitis, nec sterilem seges	
Rubiginem, aut dulces alumni	
Pomifero grave tempus anno.	
Nam, quæ nivali pascitur Algido	
Devota quercus inter et ilices,	10
Aut crescit Albanis in herbis	
Victima, pontificum secures	
Cervice tinget. Te nihil attinet	
Tentare multâ cæde bidentium	
Parvos coronantem marino.	15
Rore Deos fragilique myrto.	
Immunis aram si tetigit manus,	
Non sumtuosâ blandior hostiâ	
Mollivit aversos Penates	
Farre pio et saliente micâ.	20

ODE XXIV.

Intactis opulentior	
Thesauris Arabum et divitis Indiæ,	
Cæmentis licet occupes	
Tyrrhenum omne tuis et mare Apulicum,	
Si figit adamantinos	5
Summis verticibus dira Necessitas	
Clavos, non animum metu,	
Non mortis laqueis expedies caput.	
Campestres melius Scythæ	
(Quorum plaustra vagas rite trahunt domos)	10
Vivunt, et rigidi Getæ,	
Immetata quibus jugera liberas	
Fruges et Cererem ferunt,	
Nec cultura placet longior annuâ ;	
Defunctumque laboribus	15
Æquali recreat sorte vicarius.	

Illic matre carentibus	17
Privignis mulier temperat innocens :	
Nec dotata regit virum	
Conjux, nec nitido fudit adultero.	20
Dos est magna parentium	
Virtus, et metuens alterius viri	
Certo fœdere castitas,	
Et peccare nefas, aut pretium emori.	
O ! quisquis volet impias	25
Cædes et rabiem tollere civicam ;	
Si quæret PATER URBIUM	
Subscribi statuis, indomitam audeat	
Refrenare licentiam,	
Clarus postgenitis ; quatenus (heu nefas !)	30
Virtutem incolumem odimus,	
Sublatam ex oculis quærimus, invidi.	
Quid tristes querimoniam,	
Si non supplicio culpa reciditur ?	
Quid leges, sine moribus	35
Vanæ, proficiunt, si neque fervidis	
Pars inclusa caloribus	
Mundi, nec Boreæ finitimum latus,	
Durataque solo nives,	
Mercatorem abigunt ? horrida callidi	40
Vincunt æquora navitæ ?	
Magnum pauperies opprobrium jubet	
Quidvis et facere et pati ;	
Virtutisque viam deserit ardua.	
Vel nos in Capitolium,	45
Quo clamor vocat et turba faventium,	
Vel nos in mare proximum	
Gemmas, et lapides, aurum et inutile,	
Summi materiem mali,	
Mittamus, scelerum si bene pœnitet.	50
Eradenda cupidinis	
Pravi sunt elementa ; et teneræ nimis	
Mentes asperioribus	
Formandæ studiis. Nescit equo rudis	

Hærerè ingenuus puer,	55
Venarique timet; ludere doctior,	
Seu Græco jubeas trocho,	
Seu malis, vetità legibus aleâ;	
Cum perjura patris fides	
Consortem socium fallat et hospitem,	60
Indignoque pecuniam	
Hæredi properet. Scilicet improbæ	
Crescunt divitiæ; tamen	
Curtæ nescio-quid semper abest rei.	

ODE XXV.

Ad Bacchum.

Quo me, Bacche, rapis tui	
Plenum? quæ nemora aut quos agor in specus,	
Velox mente novâ? quibus	
Antris, egregii Cæsaris audiar	
Æternum meditans decus	5
Stellis inserere et concilio Jovis?	
Dicam insigne, recens, adhuc	
Indictum ore alio. Non secus in jugis	
Exsomnia stupet Euias,	
Hebrum prospiciens, et nive candidam	10
Thracen, ac pede barbaro	
Lustratam Rhodopen. Ut mihi devio	
Ripas et vacuum nemus	
Mirari libet! O Naiadum potens,	
Baccharumque valentium	15
Proceras manibus vertere fraxinos!	
Nil parvum aut humili modo,	
Nil mortale loquar. Dulce periculum est	
(O Lenæ!) sequi Deum	
Cingentem viridi tempora pampino.	20

ODE XXVI.

Ad Venerem.

Vixi puellis nuper idoneus,
 Et militavi non sine gloriâ ;
 Nunc arma defunctumque bello
 Barbiton hic paries habebit,
 Lævum marinæ qui Veneris latus 5
 Custodit. Hic, hîc ponite lucida
 Funalia, et vectes et arcus
 Oppositis foribus minaces.
 O ! quæ beatam, Diva, tenes Cyprum, et
 Memphin carentem Sithoniâ nive, 10
 Regina, sublimi flagello
 Tange Chloën semel arrogantem.

ODE XXVII.

Ad Galateam.

Impios parræ recinentis omen
 Ducat, et prægnans canis, aut ab agro
 Rava decurrens lupa Lanuvino,
 Fetaque vulpes ;
 Rumpat et serpens iter institutum, 5
 Si per obliquum, similis sagittæ,
 Terruit mannos : ego, cui timebo,
 Providus auspex,
 Antequam stantes repetat paludes
 Imbrium divina avis imminentâm, 10
 Oscinem corvum prece suscitabo
 Solis ab ortu.
 Sis licet felix, ubicumque mavis,
 Et memor nostri, Galatea, vivas :

Teque nec lævus [vetat] ire picus, Nec vaga cornix.	15
Sed vides, quanto trepidet tumultu Pronus Orion : ego, quid sit ater Adriæ, novi, sinus, et quid albus Peccet Iapyx.	20
Hostium uxores puerique cæcos Sentiant motus orientis Austri, et Æquoris nigri fremitum, et trementes Verbere ripas.	
Sic et Europe niveum doloso Credidit tauro latus, et scatentem Belluis pontum mediasque fraudes Palluit audax.	25
Nuper in pratis studiosa florum, et Debitæ Nymphis opifex coronæ, Nocte sublustri nihil, astra præter, Vidit, et undas :	30
Quæ simul centum tetigit potentem Oppidis Creten, Pater, o relictum Filis nomen, pietasque (dixit) Victa furore !	35
Unde, quo veni ? levis una mors est Virginum culpæ. Vigilansne ploro Turpe commissum ? an vitiis carentem Ludit imago	40
Vana, quæ, portâ fugiens eburnâ, Somnium ducit ? meliusne fluctus Ire per longos fuit, an recentes Carpere flores ?	
Si quis infamem mihi nunc juvencum Dedat iratæ ; lacerare ferro et Frangere enitar modo multum amati Cornua monstri.	45
Impudens liqui patrios penates ; Impudens Orcum moror. O ! Deorum Si quis hæc audis, utinam inter errem Nuda leones !	50

Antequam turpis macies decentes	53
Occupet malas, teneræque succus	
Defluat prædæ, speciosa quero	55
Pascere tigres.	
Vilis Europe ! pater urget absens :	
Quid mori cessas ? potes hac ab orno	
Pendulum zonâ bene te secutâ e-	
lidere collum.	60
Sive te rupes et acuta leto	
Saxa delectant ; age, te procellæ	
Crede veloci ; nisi herile mavis	
Carpere pensum,	
Regius sanguis, dominæque tradi	65
Barbaræ pellex. Aderat querenti	
Perfidum ridens Venus, et remisso	
Filius arcu.	
Mox, ubi lusit satis, Abstipeto,	
Dixit, irarum calidæque rixæ,	70
Cum tibi invisus laceranda reddet	
Cornua taurus.	
Uxor invicti Jovis esse nescis :	
Mitte singultus ; bene ferre magnam	
Disce fortunam : tua sectus orbis	75
Nomina ducet.	

ODE XXVIII.

Ad Lyden.

Festo quid potius die	
Neptuni faciam ? Prome reconditum,	
Lyde, strenua Cæcubum,	
Munitæque adhibe vim sapientiæ.	
Inclinare meridiem	5
Sentis ; ac, veluti stet volucris dies,	
Parcis deripere horreo	
Cessantem Bibuli consulis amphoram.	

Nos cantabimus invicem	
Neptunum, et virides Nereïdum comas :	10
Tu curvâ recines lyrâ	
Latonam, et celeris spicula Cynthiæ ;	
Summo carmine, quæ Gnïdon	
Fulgentesque tenet Cycladas, et Paphon	
Junctis visit oloribus :	15
Dicetur meritâ Nox quoque nœniâ.	

ODE XXIX.

Ad Mæcenatem.

Tyrrhena regum progenies, tibi	
Non ante verso lene merum cado,	
Cum flore, Mæcenas, rosarum, et	
Pressa tuis balanus capillis	
Jamdudum apud me est. Eripe te moræ ;	5
Ne semper udum Tibur et Æsulæ	
Declive contempleris arvum, et	
Telegoni juga parricidæ.	
Fastidiosam desere copiam, et	
Molem propinquam nubibus arduis :	10
Omitte mirari beatæ	
Fumum et opes strepitumque Romæ.	
Plerumque gratæ divitibus vices ;	
Mundæque parvo sub lare pauperum	
Cœnæ, sine aulæis et ostro,	15
Sollicitam explicuère frontem.	
Jam clarus occultum Andromedæ pater	
Ostendit ignem ; jam Procyon furit,	
Et stella vesani Leonis,	
Sole dies referente siccos.	20
Jam pastor umbras, cum grege languido,	
Rivumque fessus quærit, et horridi	
Dumeta Silvani ; caretque	
Ripa vagis taciturna ventis.	

Tu, civitatem quis deceat status, Curas; et, urbi sollicitus, times,	25
Quid Seres et regnata Cyro Bactra parent, Tanaisque discora.	
Prudens futuri temporis exitum Caliginosâ nocte premit Deus;	30
Ridetque, si mortalis ultra Fas trepidat. Quod adest, memento	
Componere æquus: cætera fluminis Ritu feruntur, nunc medio alveo	
Cum pace delabentis Etrus- cum in mare; nunc lapides adesos,	35
Stirpesque raptas, et pecus, et domos, Volventis unâ, non sine montium	
Clamore vicinæque silvæ, Cum fera diluvies quietos	40
Irritat amnes. Ille potens sui Lætusque deget, cui licet in diem	
Dixisse, Vixi: cras vel atrâ Nube polum Pater occupato,	
Vel sole puro: non tamen irritum, Quodcumque retro est, efficiet; neque	45
Diffinget infectumque reddet, Quod fugiens semel hora vexit.	
Fortuna sævo læta negotio, et Ludum insolentem ludere pertinax,	50
Transmutat incertos honores, Nunc mihi, nunc alii benigna.	
Laudo manentem: si celeres quatit Pennas, resigno quæ dedit, et meâ	
Virtute me involvo, probamque Pauperiem sine dote quæro.	55
Non est meum, si mugiat Africa Malus procellis, ad miseræ preces	
Decurrere, et votis pacisci, Ne Cypriæ Tyriæque merces	60
Addant avaro divitias mari: Tunc me, biremis præsidio scaphæ	

Tutum, per Ægæos tumultus
 Aura feret, geminusque Pollux.

ODE XXX.

Exegi monumentum ære perennius,
 Regalique situ pyramidum altius ;
 Quod non imber edax, non Aquilo impotens
 Possit diruere, aut innumerabilis
 Annorum series, et fuga temporum. 5
 Non omnis moriar ; multa que pars mei
 Vitabit Libitinam. Usque ego posterâ
 Crescam laude recens, dum Capitolium
 Scandet cum tacitâ virgine pontifex.
 Dicar (quâ violens obstrepat Aufidus, 10
 Et quâ pauper aquæ Daunus agrestium
 Regnavit populorum, ex humili potens)
 Princeps Æolium carmen ad Italos
 Deduxisse modos. Sume superbiam
 Quæsitam meritis, et mihi Delphicâ 15
 Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

Q. HORATII FLACCI
ODARUM
LIBER QUARTUS.

ODE I.

Ad Venerem.

Intermissa, Venus, diu,
Rursus bella moves? Parce, precor, precor.
Non sum qualis eram bonæ
Sub regno Cinaræ. Desine, dulcium
Mater sæva Cupidinum, 5
Circa lustra decem flectere mollibus
Jam durum imperiis. Abi,
Quo blandæ juvenum te revocant preces.
Tempestivius in [domum]
Pauli, purpureis ales oloribus, 10
Comissabere Maximi,
Si torrere jecur quæris idoneum.
Namque et nobilis et decens,
Et pro sollicitis non tacitus reis, 15
Et centum puer artium,
Late signa feret militiæ tuæ:
Et, quandoque potentior
Largis muneribus riserit æmuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream, sub trabe Cypriâ. 20
Illic plurima naribus
Duces thura, lyræque et Berecynthiæ

Delectabere tibiæ	23
Mixtis carminibus, non sine fistulâ.	
Illic bis pueri die	25
Numen, cum teneris virginibus, tuum	
Laudantes, pede candido	
In morem Salium ter quatient humum.	
Me nec femina, nec puer	
Jam, nec spes animi credula mutui,	30
Nec certare juvat mero,	
Nec vincere novis tempora floribus.	
Sed cur, heu ! Ligurine, cur	
Manat rara meas lacryma per genas ?	
Cur facunda parum deco-	35
ro inter verba cadit lingua silentio ?	
Nocturnis ego somniis	
Jam captum teneo ; jam volucrem sequor	
Te per gramina Martii	
Campi ; te per aquas, dure, volubiles.	40

ODE II.

Ad Antonium Iulum.

Pindarum quisquis studet æmulari, I-	
ule, ceratis ope Dædaleâ	
Nititur pennis, vitreo daturus	
Nomina ponto.	
Monte decurrens velut amnis, imbres	5
Quem super notas aluère ripas,	
Fervet, immensusque ruit profundo	
Pindarus ore,	
L'aurêâ donandus Apollinari,	
Seu per audaces nova dithyrambos	10
Verba devolvit, numerisque fertur	
Lege solutis ;	
Seu Deos, regesve canit, Deorum	
Sanguinem, per quos cecidère justâ	

Morte Centauri, cecidit tremendæ Flamma Chimæræ ;	15
Sive, quos Elea domum reducit Palma cœlestes, pugilemve equumve Dicit, et centum potiore signis Munere donat ;	20
Flebili sponse juvenemve raptum Plorat ; et vires animumque mores- que aureos educit in astra, nigro- que invidet Orco.	
Multa Dirœum levat aura cycnum, Tendit, Antoni, quoties in altos Nubium tractus : ego, apis Matinæ More modoque	25
Grata carpentis thyma per laborem Plurimum, circa nemus uvidique Tiburis ripas operosa parvus Carmina fingo.	30
Concines majore poëta plectro Cæsarem, quandoque trahet feroces Per Sacrum clivum, meritâ decorus Fronde, Sicambros ;	35
Quo nihil majus meliusve terris Fata donavère bonique Divi, Nec dabunt, quamvis redeant in aurum Tempora priscum.	40
Concines lætosque dies, et urbis Publicum ludum, super impetrato Fortis Augusti reditu, forumque Litibus orbum.	
Tum meæ (si quid loquar audiendum) Vocis accedet bona pars ; et, o Sol Pulcher ! o laudande ! canam, recepto Cæsare felix.	45
Tuque dum procedis, <i>Io Triumphe !</i> Non semel dicemus, <i>Io Triumphe !</i> Civitas omnis ; dabimusque Divis Thura benignis.	50

ODÆ. IV. 3. 85

Te decem tauri totidemque vaccæ,	53
Me tener solvet vitulus, relictâ	
Matre, qui largis juvenescit herbis	55
In mea vota,	
Fronte curvatos imitatus ignes	
Tertium lunæ referentis ortum,	
Quâ notam duxit, niveus videri,	
Cætera fulvus.	60

ODE III.

Ad Melpomenen.

Quem tu, Melpomene, semel	
Nascentem placido lumine videris,	
Illum non labor Isthmius	
Clarabit pugilem, non equus impiger	
Curru ducet Achaïco	5
Victorem; neque res bellica Deliis	
Ornatum foliis ducem,	
Quod regum tumidas contuderit minas,	
Ostendet Capitolio:	
Sed quæ Tibur aquæ fertile præfluunt,	10
Et spissæ nemorum comæ,	
Fingent Æolio carmine nobilem.	
Romæ, principis urbium,	
Dignatur soboles inter amabiles	
Vatum ponere me choros;	15
Et jam dente minus mordeor invido.	
O, testudinis aureæ	
Dulcem quæ strepitum, Pieri, temperas!	
O mutis quoque piscibus	
Donatura cycni, si libeat, sonum!	20
Totum muneris hoc tui est,	
Quod monstror digito prætereuntium	
Romanæ fidicen lyræ:	
Quod spiro et placeo, (si placeo) tuum est.	

ODE IV.

Qualem ministrum fulminis alitem (Cui rex Deorum regnum in aves vagas Permisit, expertus fidelem Jupiter in Ganymede flavo)	
Olim juvenas et patrius vigor Nido laborum propulit inscium, Vernique, jam nimbis remotis, Insolitos docuere nisus	5
Venti paventem; mox in ovilia Demisit hostem vividus impetus;	10
Nunc in reluctantes dracones Egit amor dapis atque pugnae:	
Qualemve lætis caprea pascuis Intenta, fulvæ matris ab ubere Jam lacte depulsum leonem, Dente novo peritura, vidit:	15
Videre Rhæti bella sub Alpibus Drusum garentem Vindelici; quibus Mos unde deductus per omne Tempus Amazoniâ securi	20
Dextras obarnet, quærere distuli (Nec scire fas est omnia): sed, diu. Lateque victrices, catervæ, Consiliis juvenis revictæ,	
Sensere, quid mens rite, quid indoles Nutrita faustis sub penetratibus Posset, quid Augusti paternus In pueros animus Nerones.	25
Fortes creantur fortibus et bonis: Est in juvenis, est in equis, patrum Virtus; nec imbellem feroces Progenerant aquilæ columbam:	30
Doctrina sed vim promovet insitam, Rectique cultus pectora roborant:	

Utrumque defecere mores, Indecorant bene nata culpæ.	35
Quid debeas, o Roma, Neronibus, Testis Metaurum flumen et Asdrubal	
Devictus, et pulcher fugatis Ille dies Latio tenebris,	40
Qui primus almâ risit adorea, Dirus per urbes Afer ut Italas, Ceu flamma per tædas, vel Eurus Per Siculas equitavit undas.	
Post hoc, secundis usque laboribus Romana pubes crevit; et, impio Vastata Pœnorum tumultu, Fana Deos habuere rectos:	45
Dixitque tandem perfidus Hannibal: Cervi, luporum præda rapacium, Sectamur ultro, quos opimus Fallere et effugere est triumphus.	50
Gens, quæ, cremato fortis ab Ilio, Jactata Tuscis æquoribus sacra, Natosque maturosque patres, Pertulit Ausonias ad urbes,	55
(Duris ut illex tonsa bipennibus Nigræ feraci frondis in Algido) Per damna, per cædes, ab ipso Ducit opes animumque ferro.	60
Non Hydra secto corpore firmior Vinci dolentem crevit in Herculem; Monstrumve submittere Colchi Majus, Echioniæve Thebæ.	
Merses profundo, pulchrior evenit: Luctere, multâ proruet integrum Cum laude victorem, geretque Prælia conjugibus loquenda.	65
Carthagini jam non ego nuntios Mittam superbos: occidit, occidit Spes omnis, et fortuna nostri Nominis, Asdrubale interemto.	70

Nil Claudis non perficient manus,	73
Quas et benigno numine Jupiter	
Defendit, et cursæ sagaces	75
Expediunt per acuta belli.	

ODE V.

Ad Augustum.

Divis orte bonis, optime Romulæ	
Custos gentis, abes jam nimium diu :	
Maturum reditum pollicitus Patrum	
Sancto concilio, redi.	
Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ ;	5
Instar veris enim vultus ubi tuus	
Affulsit, populo gratior it dies,	
Et soles melius nitent.	
Ut mater juvenem, quem Notus invido	
Flatu, Carpathii trans maris æquora	10
Cunctantem spatio longius annuo,	
Dulci distinet a domo,	
Votis ominibusque et precibus vocat,	
Curvo nec faciem litore dimovet ;	
Sic desideriiis icta fidelibus	15
Quærit patria Cæsarem.	
Tutus bos etenim rura perambulat ;	
Nutrit rura Ceres, almaque Faustitas ;	
Pacatum volitant per mare navitæ ;	
Culpari metuit Fides ;	20
Nullis polluitur casta domus stupris ;	
Mos et lex maculosum edomuit nefas ;	
Laudantur simili prole puerperæ ;	
Culpam Pœna premit comes.	
Quis Parthum paveat ? quis gelidum Scythen ?	25
Quis, Germania quos horrida parturit	
Fetus, incolumi Cæsare ? quis feræ	
Bellum curet Iberiæ ?	

Condit quisque diem collibus in suis, Et vitem viduas ducit ad arbores ; Hinc ad vina redit lætus, et alteris Te mensis adhibet Deum :	30
Te multâ prece, te prosequitur mero Defuso pateris ; et Laribus tuum Miscet numen, uti Græcia Castoris Et magni memor Herculis.	35
Longas o utinam, dux bone, ferias Præstes Hesperiaë, dicimus integro Sicci mane die, dicimus uvidi, Cum sol Oceano subest.	40

ODE VI.

Ad Apollinem.

Dive, quem proles Niobea magnæ Vindicem linguæ, Tityosque raptor Sensit, et Trojæ prope victor altæ Phthius Achilles,	5
Cæteris major, tibi miles impar ; Filius quamquam Thetidos marinæ Dardanas turres quateret tremendâ Cuspide pugnax.	
Ille, mordaci velut icta ferro Pinus, aut impulsa cupressus Euro, Procidit late, posuitque collum in Pulvere Teucro.	10
Ille non, inclusus equo Minervæ Sacra mentito, male feriatos Troas et lætam Priami choreis Falleret aulam ;	15
Sed palam captis gravis (heu nefas ! heu !) Nescios fari pueros Achivis Ureret flammis, etiam [latentem] Matris in alvo :	20

Ni, tuis victus Venerisque gratæ Vocibus, Divûm Pater annuisset Rebus Æneæ potiore ductos Alite muros.	21
Doctor argutæ fidicen Thalix, Phœbe, qui Xantho lavis amne crines, Dauniæ defende decus Camœnæ, Levis Agyieû.	25
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem Carminis nomenque dedit poëtæ. Virginum primæ, puerique claris Patribus orti,	30
Delix tutela Deæ, fugaces Lyncas et cervos cohibentis arcu, Lesbium servate pedem, meique Pollicis ictum ;	35
Rite Latonæ puerum canentes, Rite crescentem face Noctilucam, Prosperam frugum, celeremque pronos Volvere menses.	40
Nupta jam dices, Ego Dis amicum, Sæculo festas referente luces, Reddidi carmen, docilis modortum Vatis Horati.	

ODE VII.

Ad Torquatam.

Diffugère nives ; redeunt jam gramina campis, Arboribusque comæ :	
Mutat terra vices, et decrescencia ripas Flumina prætereunt :	4
Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet Ducere nuda choros.	
Immortalia ne speres, monet annus, et alnum Quæ rapit hora diem.	

Frigora mitescunt Zephyis : ver proterit æstas, Interitura, simul	10
Pomifer auctumnus fruges effuderit ; et mox Bruma recurrit iners.	
Damna tamen celeres reparant cœlestia lunæ : Nos, ubi decidimus	
Quo pius Æneas, quo dives Tullus et Ancus, Pulvis et umbra sumus.	15
Quis scit, an adjiciant hodiernæ crastina summæ Tempora Dî superi ?	
Cuncta manus avidas fugient hæredis, amico Quæ dederis animo.	20
Cum semel occideris, et de te splendida Minos Fecerit arbitria ;	
Non, Torquate, genus, non te facundia, non te Restituet pietas :	
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum Liberat Hippolytum ;	25
Nec Lethæa valet Theseus abrumpere caro Vincula Pirithoo.	

ODE VIII.

Ad C. Marcium Censorinum.

Donarem pateras grataque commodus, Censorine, meis æra sodalibus ; Donarem tripodas, præmia fortium Graiorum ; neque tu pessima munerum Ferres, divite me scilicet artium	5
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas ; Hic saxo, liquidis ille coloribus, Sollers nunc hominem ponere, nunc Deum. Sed non hæc mihi vis ; nec tibi talium Res est aut animus deliciarum egens.	10
Gaudes carminibus : carmina possumus Donare, et pretium dicere [muneri.]	

Non incisa notis marmora publicis,	13
Per quæ spiritus et vita redit bonis	
Post mortem ducibus ; non celeres fugæ,	15
Rejectæque retrorsum Hannibalis minæ ;	
Non incendia Carthaginiis impia,	
Ejus, qui domitâ nomen ab Africâ	
Lucretus rediit, clarius indicant	
Laudes, quam Calabræ Pierides : neque,	20
Si chartæ silcant quod bene feceris,	
Mercedem tuleris. Quid foret Iliæ	
Mavortisque puer, si taciturnitas	
Obstaret meritis invida Romuli ?	
Ereptam Stygiis fluctibus Æacum	25
Virtus et favor et lingua potentium	
Vatam divitibus consecrat insulis.	
Dignum laude virum Musa vetat mori ;	
Cælo Musa beat. Sic Jovis interest	
Optatis epulis impiger Hæcætes :	30
Clarum, Tyndaridæ, sidus, ab infimis	
Quassas eripiunt æquoribus rates :	
Ornatus viridi tempora pampino,	
Liber vota bonos ducit ad exitus.	

ODE IX.

Ad Lollium.

Ne forte credas interitura, quæ	
Longe sonantem natus ad Ausfidum,	
Non ante vulgatas per artes,	
Verba loquor socianda chordis :	
Non, si priores Mæonius tenet	5
Sedes Homerus, Pindaricæ latent,	
Cæque et Alcæi minaces,	
Stesichorique graves Cænææ :	
Nec, si quid olim lusit Anacreon,	
Delevit ætas : spirat adhuc amor,	10

Vivuntque commissi calores	11
Æoliæ fidibus puellæ.	.
Non sola comtos arsit adulteri	
Crines, et aurum vestibus illitum	
Mirata, regalesque cultus,	15
Et comites, Helene Lacæna;	
Primusve Teucer tela Cydonio	
Direxit arcu : non semel Ilios	
Vexata : non pugnavit ingens	
Idomeneus Sthenelusve solus	20
Dicenda Musis prælia ; non ferox	
Hector, vel acer Deïphobus, graves	
Exceptit ictus pro pudicis	
Conjugibus puerisque primus.	
Vixère fortes ante Agamemnona	25
Multi ; sed omnes illacrymabiles	
Urgentur ignotique longâ	
Nocte, carent quia vate sacro.	
Paulum sepultæ distat inertis	
Celata virtus. Non ego te meis	30
Chartis inornatum silebo,	
Totve tuos patiar labores	
Impune, Lolli, carpere lividas	
Obliviones. Est animus tibi	
Rerumque prudens, et secundis	35
Temporibus dubiisque rectus ;	
Vindex avaræ fraudis, et abstinens	
Ducentis ad se cuncta pecuniæ ;	
Consulque non unius anni,	
Sed quoties bonus atque fidus	40
Judex honestum prætulit utili, et	
Rejecit alto dona nocentium	
Vultu, et per obstantes catervas	
Explicuit sua victor arma.	
Non possidentem multa vocaveris	45
Recte beatum ; rectius occupat	
Nomen beati, qui Deorum	
Muneribus sapienter uti,	

Duramque callet pauperiem pati ;
 Pejusque leto flagitium timet ;
 Non ille pro caris amicis
 Aut patriâ timidus perire.

50

ODE X.

Ad Ligurinum.

O crudelis adhuc, et Veneris muneribus potens,
 Inesperata tuæ cum veniet pluma superbis,
 Et, quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ,
 Nunc et qui color est puniceæ flore prior rosæ, 4
 Mutatus Ligurinum in faciem verterit hispidam ;
 Dices, Heu ! (quoties te in speculo videris alterum)
 Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit ?
 Vel cur his animis incolumes non redeunt gens ?

ODE XI.

Ad Phyllidem.

Est mihi nonum superantis annum
 Plenus Albani cadus ; est in horto,
 Phylli, nectendis apium coronis ;
 Est hederæ vis
 Multa, quâ crines religata fulges : 5
 Ridet argento domus : ara castis
 Vincita verbenis avet immolato
 Spargier agno :
 Cuncta festinat manus : huc et illuc
 Cursitant mixtæ pueris puellæ : 10
 Sordidum flammæ trepidant rotantes
 Vertice fumum.
 Ut tamen nôris quibus advoceris
 Gaudiis ; Idus tibi sunt agenda,

Qui dies mensem Veneris marinæ Findit Aprilem ;	15
Jure sollennis mihi, sanctiorque Pæne natali proprio ; quod ex hac Luce Mæcenas meus affluentes Ordinat annos.	20
Telephum, quem tu petis, occupavit (Non tuæ sortis juvenem) puella Dives et lasciva, tenetque gratâ Compede vinctum.	25
Terret ambustus Phaëthon avaras Spes ; et exemplum grave præbet ales Pegasus, terrenum equitem gravatus Bellerophontem ;	30
Semper ut te digna sequare, et, ultra, Quam licet, sperare nefas putando, Disparem vites. Age jam, meorum Finis amorum, (Non enim posthac aliâ calebo Feminâ) condisce modos, amandâ Voce quos reddas : minuuntur atræ Carmine curæ.	35

ODE XII.

Ad Virgilium.

Jam veris comites, quæ mare temperant, Impellunt animæ lintea Thraciæ :	
Jam nec prata rigent, nec fluvii strepunt Hibernâ nive turgidi.	
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens, Infelix avis, et Cecropiæ domûs Æternum opprobrium, quod male barbaras Regum est ultra libidines.	5
Dicunt in tenero gramine pinguium Custodes ovium carminâ fistulâ,	10

Delectantque Deum, cui pecus et nigri Colles Arcadiæ placent.	11
Adduxère sitim tempora, Virgili : Sed pressum Calibus ducere Liberum	
Si gestis, juvenum nobilium cliens, Nardo vina merebere.	15
Nardi parvus onyx eliciet cadum, Qui nunc Sulpiciis accubat horreis, Spes donare novas largus, amaraque Curarum eluere efficax ;	20
Ad quæ si properas gaudia, cum tuâ Velox merce veni : non ego te meis Immunem meditor tingere poculis, Plenâ dives ut in domo.	
Verum pone moras, et studium lucri ; Nigrorumque memor, dum licet, ignium, Misce stultitiam consiliis brevem : Dulce est desipere in loco.	25

ODE XIII.

In Lycen.

Audivère, Lyce, Dî mea vota, Dî Audivère, Lyce : fis anus, et tamen Vis formosa videri, Ludisque et bibis impudens, Et cantu tremulo pota Cupidinem Lentum sollicitas. Ille virentis et Doctæ psallere Chisæ Pulchris excubat in genis.	5
Importunus enim transvolat aridas Quercus, et refugit te, quia luridi Dentes te, quia rugæ Turpant, et capitis nives ; Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ, Nec clari lapides tempora, quæ semel	10

Notis condita fastis	15
Incluit volucris dies.	
Quo fugit Venus ? heu ! quove color, decens	
Quo motus ? quid habes illius, illius,	
Quæ spirabat amores,	20
Quæ me surpuerat mihi,	
Felix post Cinaram, notaque et artium	
Gratarum, facies ? sed Cinaræ breves	
Annos fata dederunt,	
Servatura diu parem	
Cornicis vetulæ temporibus Lycen ;	25
Possent ut juvenes visere fervidi,	
Multo non sine risu,	
Dilapsam in cineres facem.	

ODE XIV.

Ad Augustum.

Quæ cura Patrum, quæve Quiritium,	
Plenis honorum muneribus tuas,	
Auguste, virtutes in ævum	
Per titulos memoresque fastos	
Æternæ ? O, quâ sol habitabiles	5
Illustrat oras, maxime principum !	
Quem legis expertes Latinæ	
Vindelici didicere nuper,	
Quid Marte posses : milite nam tuo	
Drusus Genaunos, implacidum genus,	10
Brencoque veloces, et arces	
Alpibus impositas tremendis	
Dejecit acer plus vice simplici.	
Major Neronum mox grave prælium	
Commisit, immanesque Rhætos	15
Auspiciis pepulit secundis ;	
Spectandus in certamine Martio,	
Devota morti pectora liberæ	

Quantis fatigaret ruinis ;	
Indomitas prope qualis undas	20
Exercet Auster, Pleiadam choro	
Scindente nubes, impiger hostium	
Vexare turmas, et frementem	
Mittere equum medios per ignes.	
Sic tauriformis volvitur Aufidus,	25
Qui regna Dauni præfuit Appuli,	
Cum sævit, horrendamque cultis	
Diluvium meditatur agris ;	
Ut barbarorum Claudius agmina	
Ferrata vasto diruit impetu,	30
Primosque et extremos metendo,	
Stravit humum, sine clade victor ;	
Te copias, te consilium et tuos	
Præbente Divos ; nam tibi, quo die	
Portus Alexandria supplex	35
Et vacuam patefecit aulam,	
Fortuna, lustris prospera tertio,	
Belli secundos reddidit exitus,	
Laudemque et optatum peractis	
Imperiis decus arrogavit.	40
Te Cantaber non ante domabilis,	
Medusque, et Indus, te profugus Scythes	
Miratur, o tutela præsens	
Italix dominæque Romæ !	
Te, fontium qui celat origines,	45
Nilusque, et Ister, te rapidus Tigris,	
Te belluosus qui remotis	
Obstrepat Oceanus Britannis,	
Te non paventis funera Galliæ	
Duræque tellus audit Iberiæ :	50
Te cæde gaudentes Sicambri	
Compositis venerantur armis.	

ODE XV.

Augusti Laudes.

Phœbus volentem prælia me loqui, Victas et urbes, increpuit lyrâ, Ne parva Tyrrhenum per æquor Vela darem. Tua, Cæsâr, ætas	
Fruges et agris rettulit uberes, Et signa nostro restituit Jovi, Derepta Parthorum superbis Postibus, et vacuum duellis	5
Janum Quirini clausit, et, ordinem Rectum evaganti, frena licentiæ Injecit, emovitque culpas, Et veteres revocavit artes ;	10
Per quas Latinum nomen et Italæ Crevère vires, fama que et imperi Porrecta majestas ad ortum Solis ab Hesperio cubili.	15
Custode rerum Cæsare, non furor Civilis aut vis eximet otium ; Non ira, quæ procudit enseæ, Et miseræ inimicat urbes.	20
Non, qui profundum Danubium bibunt, Edicta rumpent Julia, non Getæ, Non Seres, infidive Persæ, Non Tanain prope flumen orti.	
Nosque et profestis lucibus et sacris, Inter jocosî munera Liberi, Cum prole matronisque nostris, Rite Deos prius apprecati,	25
Virtute functos, more patrum, duces, Lydis remixto carmine tibiis, Trojamque et Anchisen et almæ Progeniem Veneris canemus.	30

Q. HORATII FLACCI

EPODŌN LIBER.

ODE I.

Ad Mæcenatem.

Ibis Læburnis inter alta navium, Amice, propugnacula, Paratus omne Cæsaris periculum Subire, Mæcenas, tuo.	
Quid nos, quibus te vita si superstite Jucunda; si contra, gravis?	5
Utrumne jussi persequemur otium, Non dulce, ni tecum simul?	
An hunc laborem mente laturo, decet Quâ ferre non molles viros?	10
Feremus; et te vel per Alpium juga, Inhospitalem et Caucasum, Vel Occidentis usque ad ultimum sinum, Forti sequemur pectore.	
Roges, tuum labore quid juvem meo, Imbellis ac firmus parum?	15
Comes minore sum futurus in metu, Qui major absentes habet:	
Ut assidens implumibus pullis avis Serpentium allapsus timet	20
Magis relictis; non, ut adsit, auxilium Latura plus præsentibus.	
Læbenter hoc et omne militabitur Bellum in tuæ spem gratiæ;	
Non ut juvenis illigata pluribus	25

Aratra nitantur meis,	26
Pecusve Calabris, ante sidus fervidum,	
Lucana mutet pascua ;	
Nec ut superni villa candens Tusculi	
Circæa tangat mœnia.	30
Satis superque me benignitas tua	
Ditavit: haud paravero,	
Quod aut, avarus ut Chremes, terrâ premam,	
Discinctus aut perdam ut nepos.	

ODE II.

Beatus ille, qui procul negotiis,	
Ut prisca gens mortalium,	
Paterna rura bubus exercet suis,	
Solutus omni fœnore ;	
Neque excitatur classico miles truci ;	5
Neque horret iratum mare ;	
Forumque vitat, et superba civium	
Potentiorum limina.	
Ergo aut adultâ vitium propagine	
Altas maritat populos,	10
Inutilesque falce ramos amputans,	
Feliciores inserit ;	
Aut in reductâ valle mugientium.	
Prospectat errantes greges ;	
Aut pressa puris mella condit amphoris ;	15
Aut tondet infirmas oves ;	
Vel, cum decorum mitibus pomis caput	
Auctumnus arvis extulit,	
Ut gaudet insitiva decerpens pira,	
Certantem et uvam purpuræ,	20
Quâ muneretur te, Priape, et te, pater	
Silvane, tutor finium !	
Libet jacere modo sub antiquâ ilice,	
Modo in tenaci gramine.	
Labuntur altis interim ripis aquæ ;	25

Queruntur in silvis aves ;	26
Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,	
Somnos quod invitet leves.	
At, cum tonantis annus hibernus Jovis	
Imbres nivesque comparat,	30
Aut trudit acres hinc et hinc multâ cane	
Apros in obstantes plagas ;	
Aut amite levi rara tendit retia,	
Turdis edacibus dolos ;	
Pavidumque leporem, et advenam laqueo gruem,	
Jucunda captat præmia.	36
Quis non malarum, quas amor curas habet,	
Hæc inter obliviscitur ?	
Quod si pudica mulier in partem juvet	
Domum atque dulces liberos,	40
(Sabina qualis, aut perusta solibus	
Pernicis uxor Appuli)	
Sacrum et vetustis exstruat lignis focum	
Lassi sub adventum viri ;	
Claudensque textis cratibus lætum pecus,	45
Distenta siccet ubera ;	
Et horna dulci vina promens dolio,	
Dapes inemtas apparet ;	
Non me Lucrina juverint conchylia,	
Magisve rhombus, aut scari,	50
Si quos Eois intonata fluctibus	
Hiems ad hoc vertat mare :	
Non Afra avis descendat in ventrem meum,	
Non attagen Ionicus	
Jucundior, quam lecta de pinguisimis	55
Oliva ramis arborum,	
Aut herba lapathi prata amantis, et gravi	
Malvæ salubres corpori,	
Vel agna festis cæsa Terminalibus,	
Vel hædus ereptus lupo.	60
Has inter epulas, ut juvat pastas oves	
Videre properantes domum !	
Videre fessos vomerem inversum boves	

EPODI. 3.

103

Collo trahentes languido !	
Positosque vernas, ditis examen domûs,	65
Circum residentes Lares !	
Hæc ubi locutus fœnerator Alfius,	
Jamjam futurus rusticus,	
Omnem redegit Idibus pecuniam ;	
Quærit Calendis ponere.	70

ODE III.

Ad Mæcenatem.

Parentis olim si quis impiâ manu	
Senile guttur fregerit,	
Edit cicutis allium nocentius.	
O dura messorum ilia !	
Quid hoc veneni sævit in præcordiis ?	5
Num viperinus his cruor	
Incoctus herbis me fefellit ? an malas	
Canidia tractavit dapes ?	
Ut Argonautas præter omnes candidum	
Medea mirata est ducem,	10
Ignota tauris illigaturum juga,	
Perunxit hoc Iasonem :	
Hoc delibutis ulta donis pellicem,	
Serpente fugit alite.	
Nec tantus unquam siderum insedit vapor	15
Siticulosæ Apuliæ ;	
Nec munus humeris efficacis Herculis	
Inarsit æstuosius.	
At, si quid unquam tale concupiveris,	
Jocose Mæcenas, precor,	20
Manum puella savio opponat tuo,	
Extremâ et in spondâ cubet.	

ODE IV.

In Menam.

Lapis et agnis quanta sortito obtigit, Tecum mihi discordia est, Ibericis peruste funibus latus, Et crura durâ compede.	
Licet superbus ambules pecuniâ, Fortuna non mutat genus.	5
Videsne, Sacram metiente te viam Cum bis ter ulnarum togâ, Ut ora vertat huc et huc euntium Liberrima indignatio?	10
Sectus flagellis hic triumvirâlibus, Præconis ad fastidium, Arat Falerni mille fundi jugera, Et Appiam mannis terit!	
Sedilibusque magnus in primis eques, Othone contempto, sedet!	15
Quid attinet tot ora navium gravi Rostrata duci pondere Contra latrones atque servilem manum, Hoc, hoc tribuno militum?	20

ODE V.

In Canidiam Veneficam.

At, o Deorum quidquid in cœlo [regit] Terras et humanum genus!	
Quid iste fert tumultus? et quid omnium Vultus in unum me truces?	5
Per liberos te (si vocata partibus Lucina veris affuit),	

Per hoc inane purpuræ decus, precor, Per improbaturum hæc Jovem,	7
Quid, ut noverca, me intueris, aut uti Petita ferro bellua?	10
Ut hæc tremente questus ore constitit Insignibus raptis puer, Impube corpus, quale posset impia Mollire Thracum pectora ;	15
Canidia, brevibus implicata viperis Crines et incomtum caput, Jubet sepulcris caprificos erutas, Jubet cupressus funebres,	20
Et uncta turpis ova ranæ sanguine, Plumamque nocturnæ strigis, Herbasque, quas Iolcos atque Iberia Mittit venenorum ferax, Et ossa ab ore rapta jejunæ canis, Flammis aduri Colchicis.	25
At expedita Sagana, per totam domum Spargens Avernales aquas, Horret capillis, ut marinus, asperis, Echinus, aut currens aper.	30
Abacta nullâ Veia conscientîâ, Ligonibus duris humum Exhauriebat, ingemens laboribus ; Quo posset infossus puer Longo die bis terque mutatæ dapis Inemori spectaculo ;	35
Cum prominere ore, quantum exstant aquâ Suspensa mento corpora : [Exusta] uti medulla, et aridum jecur Amoris esset poculum ;	40
Interminato cum semel fixæ cibo Intabuissent pupulæ. Non defuisse masculæ libidinis Ariminensem Foliam, Et otiosa credidit Neapolis, Et omne vicinum oppidum ;	

- Quæ sidera excantata voce Thessalâ,
 Lunamque, cœlo deripit. 45
 Hic irresectum sæva dente livido
 Canidia rodens pollicem,
 Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis.
 Non infideles arbitrae, 50
 Nox, et Diana quæ silentium regis,
 Arcana cum fiunt sacra!
 Nunc, nunc adeste: nunc in hostiles domos
 Iram atque numen vertite:
 Formidolosæ dum latent silvis feræ, 55
 Dulci sopore languidæ,
 Senem (quod omnes rideant) adulterum
 Latrent Suburanæ canes,
 Nardo perunctum, quale non perfectius
 Mæ laborârint manus. 60
 Quid accidit? cur dira barbaræ minus
 Venena Medæ valent,
 Quibus superbam fugit ultra pellicem,
 Magni Creontis filiam,
 Cum palla, tabo munus imbutum, novam 65
 Incendio nuptam abstulit?
 Atqui nec herba, nec latens in asperis
 Radix fefellit me locis.
 Indormit unctis omnium cubilibus
 Oblivione pellicum. 70
 Ah! ah! solutus ambulat veneficæ
 Scientioris carmine.
 Non ustatis, Vare, potionibus,
 (O multa fieturum caput!)
 Ad me recurre; nec vocata mens tua 75
 Marsis redibit vocibus:
 Majus parabo, majus infundam tibi
 Fastidienti poculum.
 Priusque cœlum sidet inferius mari,
 Tellure porrectâ super, 80
 Quam non amore sic meo flagres, uti
 Bitumen atris ignibus.

EPODI. 6.

107

Sub hæc puer, jam non, ut ante, mollibus Lenire verbis impias ;	83
Sed, dubius unde rumperet silentium, Misit Thyesteas preces :	85
Venena magnum fas nefasque, non valent Convertere humanam vicem.	
Diris agam vos ; dira detestatio Nullâ expiatur victimâ.	90
Quin, ubi perire jussus exspiravero, Nocturnus occurram Furor,	
Petamque vultus umbra curvis unguibus, (Quæ vis Deorum est Manium)	
Et, inquietis assidens præcordiis, Pavore somnos auferam.	95
Vos turba vicatim hinc et hinc saxis petens Contundet obscenas anus ;	
Post, insepulta membra different lupi, Et Esquilinæ alites :	100
Neque hoc parentes (heu ! mihi superstites) Effugerit spectaculum.	

ODE VI.

In Cassium Severum.

Quid immerentes hospites vexas, canis, Ignavus adversum lupos ?	
Quin huc inanes, si potes, vertis minas, Et me remorsurum petis ?	
Nam, qualis aut Molossus, aut fulvus Lacon, (Amica vis pastoribus)	5
Agam per altas aure sublatâ nives, Quæcumque præcedet fera.	
Tu, cum timendâ voce complèsti nemus, Projectum odoraris cibum.	10
Cave, cave ; namque in malos asperrimus Parata tollo cornua ;	

Qualis Lycambæ spretus infido gener,	13
Aut acer hostis Bupalò.	
An, si quis atro dente me petiverit,	15
Inultus ut flebo puer?	

ODE VII.

Ad Populum Romanum.

Quo, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris	
Aptantur enses conditi?	
Parumne campis atque Neptuno super	
Fusum est Latini sanguinis?	
Non ut superbas invidiæ Carthaginis	5
Romanus arces ureret;	
Intactus aut Britannus ut descenderet	
Sacrâ catenatus viâ;	
Sed ut, secundum vota Parthorum, suâ	
Urbs hæc periret dexterâ.	10
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus,	
Nunquam nisi in dispar feris.	
Furorne cæcus, an rapit vis acrior,	
An culpa? responsum date.	
Tacent; et ora pallor albus inficit;	15
Mentesque percussæ stupent.	
Sic est; acerba fata Romanos agunt,	
Scelusque fraternæ necis;	
Ut immerentis fluxit in terram Remi	
Sacer nepotibus cruor.	20

ODE VIII.

In Anum libidinosam.

Rogare longo putidam te sæculo, Vires quid enervet meas !	
Cum sit tibi dens ater, et rugis vetus Frontem senectus exaret ;	
Hietque turpis inter aridas nates Podex, velut crudæ bovis.	5
Sed incitat me pectus, et mammæ putres, Equina quales ubera ;	
Venterque mollis, et femur tumentibus Exile suris additum.	10
Esto beata ; funus atque imagines Ducant triumphales tuum ;	
Nec sit marita, quæ rotundioribus Onusta baccis ambulet.	
Quid, quod libelli Stoïci inter sericos Jacere pulvillos amant ?	15
Illiterati num minus nervi rigent ? Minusve languet fascinum ?	
Quod ut superbo provoces ab inguine, Ore allaborandum est tibi.	20

ODE IX.

Ad Mæcenatem.

Quando repòstum Cæcubum ad festas dapes, Victore lætus Cæsare,	
Tecum sub altâ (sic Jovi gratum) domo, Beate Mæcenas, bibam,	
Sonante mixtum tibiis carmen lyrâ, Hæc Dorium, illis Barbarum ?	5

Ut nuper, actus cum freto Neptunius Dux fugit, ustis navibus,	7
Minatus Urbi vincla, quæ detraxerat Servis amicus perfidis.	10
Romanus, eheu! (posteri negabitis) Emancipatus feminae, Fert vallum et arma miles, et spadonibus Servire rugosis potest:	
Interque signa turpe militaria Sol adspicit conopium.	15
Ad hoc frementes, verterunt bis mille equos Galli, canentes Cæsarem;	
Hostiliumque navium portu latent Puppes sinistrorsum citæ.	20
Io triumphe! tu moraris aureos Currus, et intactas boves?	
Io triumphe! nec Jugurthino parem Bello reportâsti ducem,	
Neque Africano, cui super Carthaginem Virtus sepulcrum condidit.	25
Terrâ marique victus, hostis punico Lugubre mutavit sagum:	
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus, (Ventis iturus non suis)	30
Exercitatas aut petit Syrtes Noto; Aut fertur incerto mari.	
Capaciores affer huc, puer, scyphos, Et Chia vina, aut Lesbia;	
Vel, quod fluentem nauseam coërceat, Metire nobis Cæcubum.	35
Curam metumque Cæsaris rerum juvat Dulci Lyæo solvere.	

ODE X.

In Mævium Poëtam.

Malâ soluta navis exit alite,
 Ferens olentem Mævium.
 Ut horridis utrumque verberes latus,
 Auster, memento fluctibus ;
 Niger rudentes Eurus, inverso mari, 5
 Fractosque remos, differat ;
 Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
 Frangit trementes ilices ;
 Nec sidus atrâ nocte amicum appareat,
 Quâ tristis Orion cadit ; 10
 Quietiore nec feratur sequore,
 Quam Graia victorum manus,
 Cum Pallas usto vertit iram ab Ilio
 In impiam Ajacis ratem.
 O quantus instat navitis sudor tuis, 15
 Tibique pallor luteus,
 Et illa non virilis ejulatio,
 Preces et aversum ad Jovem ;
 Ionius udo cum remugiens sinus
 Noto carinam ruperit ! 20
 Opima quod si præda curvo litore
 Porrecta mergos juveris ;
 Libidinosus immolabitur caper,
 Et agna, Tempestatibus.

ODE XI.

Ad Pectium.

Pecti, nihil me, sicut antea, juvat
 Scribere versiculos amore percussum gravi ;
 Amore, qui me, præter omnes, expetit
 Mollibus in pueris aut in puellis urere.
 Hic tertius December, ex quo destiti 5
 Inachiâ furere, silvis honorem decutit.
 Heu me ! per Urbem (nam pudet tanti mali)
 Fabula quanta fui ! conviviorum et pœnitet,
 In queis amantem et languor et silentium
 Arguit, et latere petitus imo spiritus. 10
 Contrane lucrum nil valere candidum
 Pauperis ingenium ? querebar applorans tibi ;
 Simul calentis inverecondus Deus
 Fervidiora mero arcana promérat loco.
 Quod si meis inæstuat præcordiis 15
 Libera bilis, ut hæc ingrata ventis dividat
 Fomenta, vulnus nil malum levantia ;
 Desinet imparibus certare submotus pudor.
 Ubi hæc severus, te palam, laudaveram,
 Jussus abire domum, ferebar incerto pede 20
 Ad non amicos (heu !) mihi postes, et (heu !)
 Lîmina dura, quibus lumbos et infregi latus.
 Nunc, gloriantis quamlibet mulierculam
 Vincere mollitiâ, amor Lycisci me tenet ;
 Unde expedire non amicorum queant 25
 Libera consilia, nec contumeliæ graves ;
 Sed alius ardor aut puellæ candidæ,
 Aut teretis pueri, longam renodantis comam.

ODE XII.

In Anum libidinosam.

Quid tibi vis, mulier nigris dignissima harris?
 Munera cur mihi, quidve tabellas
 Mittis, nec firmo juveni, neque naris obese?
 Namque sagacius unus odoror,
 Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis, 5
 Quam canis acer, ubi lateat sus.
 Quis sudor vietis, et quam malus undique membris
 Crescit odor! cum pene soluto
 Indomitam properat rabiem sedare; nec illi
 Jam manet humida creta, colorque 10
 Stercore fucatus crocodili; jamque subando
 Tenta cubilia, tectaque, rumpit;
 Vel mea cum sævis agitat fastidia verbis;
 Inachiâ langues minus, ac me:
 Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad unum 15
 Mollis opus: pereat male, quæ te
 Lesbia, quærenti taurum, monstravit inertem;
 Cum mihi Cous adesset Amyntas,
 Cujus in indomito constantior inguine nervus,
 Quam nova collibus arbor inhæret. 20
 Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ
 Cui properabantur? Tibi: nempe
 Ne foret æquales inter conviva, magis quem
 Diligeret mulier sua, quam te.
 O ego infelix, quam tu fugis, ut pavet acres 25
 Agna lupos, capræque leones!

ODE XIII.

Ad Amicos.

Horrida tempestas cælum contraxit, et imbres
 Nivesque deducunt Jovem; nunc mare, nunc silvæ,
 Threïcio Aquilone sonant: rapiamus, amici,
 Occasionem de die; dumque virent genua,
 Et decet, obductâ solvatur fronte senectus. 5
 Tu vina Torquato move consule pressa meo.
 Cætera mitte loqui: Deus hæc fortasse benignâ
 Reducet in sedem vice. Nunc et Achæmenio
 Perfundi nardo juvat, et fide Cylleneâ
 Levare diris pectora sollicitudinibus; 10
 Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno;
 Invicte mortalis, Deâ nate puer Thetide,
 Te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi
 Findunt Scamandri flumina, lubricus et Simos;
 Unde tibi reditum certo subtemine Parcæ 15
 Rupère; nec mater domum cœrula te revehet.
 Illic omne malum vino cantuque levato,
 Deformis ægrimonîæ dulcibus alloquiis.

ODE XIV.

Ad Mæcenasem.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
 Oblivionem sensibus,
 Pocula Letheos ut si ducentia somnos
 Arente fauce traxerim,
 Candide Mæcenas, occidis sæpe rogando: 5
 Deus, Deus nam me vetat
 Inceptos, olim promissum carmen, iambos
 Ad umbilicum adducere.

Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo Anacreonta Teïum ;	10
Qui persæpe cavâ testudine flevit amorem, Non elaboratum ad pedem.	
Ureris ipse miser ; quod si non pulchrior ignis Accendit obsessam Ilium,	
Gaude sorte tuâ ; me libertina, neque uno Contenta, Phryne macerat.	15

ODE XV.

Ad Næeram, Amicam.

Nox erat, et cælo fulgebat luna sereno Inter minora sidera,	
Cum tu, magnorum numen læsura Deorum, In verba jurabas mea,	
Arctius atque hederâ procera adstringitur ilex, Lentis adhærens brachiis ;	5
Dum pecori lupus, et nautis infestus Orion Turbaret hibernum mare,	
Intonsosque agitare Apollinis aura capillos, Fore hunc amorem inquit tuum.	10
O dolitura meâ multum virtute, Næera ! Nam, si quid in Flacco viri est,	
Non feret assiduas potiori te dare noctes, Et quæret iratus parem ;	
Nec semel offensæ cedet constantia formæ, Si certus intrârit dolor.	15
At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc Superbus incedis malo,	
Sis pecore et multâ dives tellure licebit, Tibique Pactolus fluat,	20
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati, Formâque vincas Nireâ ;	
Eheu ! translatos alio mœrebitis amores : Ast ego vicissim risero.	

ODE XVI.

Ad Populum Romanum.

Altera jam teritur bellis civilibus ætas,
 Suis et ipsa Roma viribus ruit.
 Quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi,
 Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
 Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer, 5
 Novisque rebus infidelis Allobrox;
 Nec fera cœruleâ domuit Germania pube,
 Parentibusque abominatus Hannibal;
 Impia perdemus devoti sanguinis ætas;
 Ferisque rursus occupabitur solum. 10
 Barbarus, heu! cineres insistet victor, et Urbem
 Eques sonante verberabit unguâ;
 Quæque carent ventis et solibus ossa Quirini,
 (Nefas videre) dissipabit insolens!
 Forte, quid expediat, communiter, aut melior pars,
 Malis carere quæritis laboribus. 16
 Nulla sit hac potior sententia, (Phocæorum
 Velut profugit exsecrata civitas,
 Agros atque lares patrios, habitandaque fana
 Apris reliquit et rapacibus lupis) 20
 Ire, pedes quocumque ferent, quocumque per undas
 Notus vocabit, aut protervus Africus.
 Sic placet? an melius quis habet suadere? secundâ
 Ratem occupare quid moramur alite?
 Sed juremus in hæc: Simul imis saxa renârint 25
 Vadis levata, ne redire sit nefas;
 Neu conversa domum pigeat dare lintea, quando
 Padus Matina laverit cacumina,
 In mare seu celsus procurrerit Apenninus,
 Novâque monstra junxerit libidine 30
 Mirus amor: juvet ut tigres subsidere cervis,
 Adulteretur et columba milio;

- Credula nec rivos timeant armenta leones ; 33
 Ametque salsa levis hircus sequora.
- Hæc, et quæ poterunt reditus abscindere dulces, 35
 Eamus omnis execrata civitas,
 Aut pars indocili melior grege ; mollis et exspes
 Inominata perprimat cubilia.
- Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
 Etrusca præter et volate litora. 40
- Nos manet Oceanus circumvagus : arva, beata
 Petamus arva, divites et insulas ;
 Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
 Et imputata floret usque vinea,
- Germinat et nunquam fallentis termes olivæ, 45
 Suamque pulla ficus ornat arborem ;
 Mella cavâ manant ex ilice ; montibus altis
 Levis crepante lympa desilit pede.
- Illic injussæ veniunt ad mulctra capellæ,
 Refertque tenta grex amicus ubera ; 50
 Nec vespertinus circumgemit ursus ovile,
 Nec intumescit alta viperis humus :
- Pluraque felices mirabimur ; ut neque largis
 Aquosus Eurus arva radat imbribus,
 Pinguia nec siccis urantur semina glebis ; 55
 Utrumque rege temperante Cœlitum.
- Non huc Argoo contendit remige pinus,
 Neque impudica Colchis intulit pedem ;
 Non huc Sidonii torserunt cornua nautæ,
 Laboriosa nec cohors Ulyssei ; 60
- [Nulla nocent pecori contagia ; nullius astri
 Gregem æstuosa torret impotentia.]
- Jupiter illa piæ secrevit litora genti,
 Ut inquinavit ære tempus aureum :
 Ære, dehinc ferro duravit sæcula ; quorum 65
 Piis secunda, vate me, datur fuga.

ODE XVII.

*Ad Canidiam.**Horatius.*

Jam jam efficaci do manus scientiæ
 Supplex, et oro, regna per Proserpinæ,
 Per et Dianæ non movenda numina,
 Per atque libros carminum valentium
 Defixa cœlo devocare sidera, 5
 Canidia, parce vocibus tandem sacris,
 Citumque retro solve, solve, turbinem.
 Movit nepotem Telephus Nereïum,
 In quem superbus ordinârat agmina
 Mysorum, et in quem tela acuta torserat. 10
 Unxère matres Iliæ addictum feris
 Alitibus atque canibus homicidam Hectorem,
 Postquam, relictis mœnibus, rex procidit
 (Heu!) pervicacis ad pedes Achilleï.
 Setosa duris exuère pellibus 15
 Laboriosi remiges Ulyssæi,
 Volente Circâ, membra; tunc mens, et sonus
 Relapsus, atque notus in vultus honor.
 Dedi satis superque pœnarum tibi,
 Amata nautis multum et institoribus. 20
 Fugit juvenas, et verecundus color
 Reliquit ossa pelle amicta luridâ;
 Tuis capillus albus est odoribus;
 Nullum a labore me reclinat otium:
 Urget diem nox, et dies noctem; neque est 25
 Levare tenta spiritu præcordia.
 Ergo negatum vincor ut credam miser,
 Sabella pectus increpare carmina,
 Caputque Marsâ dissilire nœniâ.
 Quid amplius vis? O mare et terra! ardeo, 30

Quantum neque atro delibutus Hercules Nessi cruore, nec Sicana fervidâ Urens in Ætnâ flamma. Tu, donec cinis Injuriosis aridus ventis ferar, Cales venenis officina Colchicis.	31
Quæ finis? aut quod me manet stipendium? Effare: jussas cum fide pœnas luam, Paratus expiare, seu poposceris Centum juvenecos, sive mendaci lyrâ Voles sonari: tu pudica, tu proba, Perambulabis astra sidus aureum.	35
Infamis Helenæ Castor offensus vice, Fraterque magni Castoris, victi prece, Ademta vati reddidère lumina. Et tu (potes nam) solve me dementiâ, O nec paternis obsoleta sordibus, Nec in sepulcris pauperum prudens anus Novendiales dissipare pulveres! Tibi hospitale pectus, et puræ manus; Tuusque venter Pactumeius; et tuo Cruore rubros obstetrix pannos lavit, Utrumque fortis exsilis puerpera.	40
	45
	50

Canidia.

Quid obseratis auribus fundis preces? Non saxa nudis surdiora navitis Neptunus alto tundit hibernus salo.	55
Inultus ut tu riseris Cotyttia Vulgata, sacrum liberi Cupidinis? Et, Esquilini pontifex veneficî, Impune ut Urbem nomine implêris meo? Quid proderat ditâsse Pelignas anus, Velociusve miscuisse toxicum? Sed tardiora fata te votis manent. Ingrata misero vita ducenda est, in hoc, Novis ut usque suppetas doloribus. Optat quietem Pelopis infidus pater,	60
	65

Egens benignæ Tantalus semper dapis ;	66
Optat Prometheus obligatus aliti :	
Optat supremo collocare Sisyphus	
In monte saxum ; sed vetant leges Jovis.	
Voles modo altis desilire turribus,	70
Modo ense pectus Norico recludere ;	
Frustraque vincla gutturi nectes tuo,	
Fastidiosâ tristis ægrimoniâ.	
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques ;	
Mæque terra cedit insolentiæ.	75
An, quæ movere cereas imagines	
(Ut ipse nôsti curiosus), et polo	
Deripere lunam, vocibus possim meis,	
Possim crematos excitare mortuos,	
Desiderique temperare poculum ;	80
Plorem artis in te nil habentis exitum ?	

Q. HORATII FLACCI
CARMEN SÆCULARE,
PRO INCOLUMITATE IMPERII

Chorus Puerorum et Puellarum.

Phœbe, silvarumque potens Diana, Lucidum cœli decus, o colendi Semper et culti! date, quæ precamur Tempore [prisco;]	5
Quo Sibyllini monuere versus Virgines lectas puerosque castos Dīs, quibus septem placuere colles, Dicere carmen.	

Chorus Puerorum.

Alme Sol, curru nitido diem qui Promis et celas, aliusque et idem Nasceris, possis nihil urbe Româ Visere majus.	10
---	----

Chorus Puellarum.

Rite maturos aperire partus Lenis Ilithyia, tuere matres; Sive tu Lucina probas vocari, Seu Genitalis.	15
Diva, producas sobolem, Patrumque Prosperes decreta super jugandis Feminis, prolisque novæ feraci Lege maritâ;	20

Uterque Chorus.

Certus undenos decies per annos Orbis ut cantus referatque ludos, Ter die claro, totiesque gratâ Nocte frequentes.	21
Vosque veraces cecinisse, Parcæ, Quod semel dictum est, stabilisque rerum Terminus servet ; bona jam peractis Jungite fata.	25
Fertilis frugum pecorisque tellus Spiceâ donet Cererem coronâ : Nutriant fetus et aquæ salubres, Et Jovis auræ.	30

Chorus Puerorum.

Condito mitis placidusque telo
Supplices audi pueros, Apollo ;

Chorus Puellarum.

Siderum regina bicornis, audi, Luna, puellas.	35
--	----

Uterque Chorus.

Roma si vestrum est opus, Iliæque Litus Etruscum tenuère turmæ, Jussa pars mutare lares et urbem Sospite cursu ;	40
Cui per ardentem sine fraude Trojam Custus Æneas, patriæ superstes, Liberum munivit iter, daturus Plura relictis ;	
Di, probos mores docili juventæ, Di, senectuti placidæ quietem, Romulæ genti date remque prolem- que, et decus omne.	45

CARMEN SÆCULARE.

123

Quique vos bubus veneratur albis,
 Clarus Anchisæ Venerisque sanguis,
 Imperet, bellante prior, jacentem
 Lenis in hostem. 50

Jam mari terræque manus potentes
 Medus Albanasque timet secures :
 Jam Scythæ responsa petunt, superbi
 Nuper, et Indi. 55

Jam Fides, et Pax, et Honos, Pudorque
 Priscus, et neglecta redire Virtus
 Audet ; apparetque beata pleno
 Copia cornu. 60

Chorus Puerorum.

Augur et fulgente decorus arcu
 Phœbus, acceptusque novem Camœnis,
 Qui salutari levat arte fessos
 Corporis artus,
 Si Palatinas videt æquus [aras ;] 65
 Remque Romanam, Latiumque felix,
 Alterum in lustrum, meliusque semper,
 Proroget ævum.

Chorus Puellarum.

Quæque Aventinum tenet Algidumque,
 Quindecim Diana preces virorum 70
 Curet, et votis puerorum amicas
 Applicet aures.

Uterque Chorus.

Hæc Jovem sentire, Deosque cunctos,
 Spem bonam certamque domum reporto,
 Doctus et Phœbi chorus et Dianæ 75
 Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI
SATIRARUM
LIBER PRIMUS.

SATIRA I.

In Avaros.

Qui fit, Mæcenas, ut nemo, quam sibi sortem
Seu Ratio dederit, seu Fors objecerit, illâ
Contentus vivat? laudet diversa sequentes?
O fortunati mercatores! gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore. 5
Contra mercator, navim jactantibus Austris,
Militia est potior: quid enim? concurritur: horæ
Momento cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat. 10
Ille, datis vadibus qui rure extractus in urbem est,
Solos felices viventes clamat in urbe.
Cætera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare valent Fabium: ne te morer, audi,
Quo rem deducam. Si quis Deus, En ego, dicat, 15
Jam faciam, quod vultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu, consultus modo, rusticus: hinc vos,
Vos hinc, mutatis discedite partibus. Eia,
Quid statis? Nolint. Atqui licet esse beatis.
Quid causæ est, merito quin illis Jupiter ambas 20
Iratas buccas inflet? neque se fore posthac

Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem ? 22
 Præterea, ne sic, ut qui jocularia, ridens
 Percurram ; (quamquam ridentem dicere verum
 Quid vetat ? ut pueris olim dant crustula blandi 25
 Doctores, elementa velint ut discere prima)
 Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
 Ille, gravem duro terram qui vertit aratro,
 Perfidus hic caupo, miles, nautæque per omne
 Audaces mare qui currunt, hac mente laborem 30
 Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
 Aiunt, cum sibi sint congesta cibaria : sicut
 Parvula (nam exemplo est) magni formica laboris
 Ore trahit, quodcumque potest, atque addit acervo,
 Quem struit, haud ignara ac non incauta futuri : 35
 Quæ, simul inversum contristat Aquarius annum,
 Non usquam prorepat, et illis utitur ante
 Quæsitis sapiens ; cum te neque fervidus æstas
 Dimoveat lucro, neque hiems, ignis, mare, ferrum ;
 Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior alter. 40
 Quid juvat immensum te argenti pondus et auri
 Furtim defossâ timidum deponere terrâ ?
 ¶ Quod si comminuas, vilem redigatur ad assem.
 ¶ At, ni id fit, quid habet pulchri constructus acervus ?
 Millia frumentû tua triverit area centum ; 45
 Non tuus hoc capiet venter plus quam meus : ut, si
 Reticulum panis, venales inter, onusto
 Forte vehas humero, nihilo plus accipias, quam
 Qui nil portârit. Vel dic, quid referat, intra
 Naturæ fines viventi, jugera centum an 50
 Mille aret ! ¶ At suave est ex magno tollere acervo.
 ¶ Dum ex parvo nobis tantumdem haurire relinquas,
 Car tua plus laudes cumeris granaria nostris ?
 Ut, tibi si sit opus liquidi non amplius urnâ,
 Vel cyatho, et dicas, Magno de flumine malle, 55
 Quam ex hoc fonticulo tantumdem sumere. Eo fit,
 Plenior ut si quos delectet copia justo,
 Cum ripâ simul avulsos ferat Aufidus acer :
 At, qui tantuli eget quanto est opus, is neque limo

Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis. 60

At bona pars hominum, decepta cupidine falso,
Nil satis est, inquit; quia tanti, quantum habeas, sis.

Quid facias illi? jubeas miserum esse, libenter

Quâtenus id facit; ut quidam memoratur Athenis

Sordidus ac dives, populi contemnere voces 65

Sic solitus: Populus me sibilat; at mihi plaudo

Ipsæ domi, simul ac nummos contemplor in arcâ.

Tantalus a labris sitiens fugientia captat

Flumina. Quid rides? mutato nomine, de te

Fabula narratur. Congestis undique saccis 70

Indormis inhians, et tamquam parcere sacris

Cogeris, aut pictis tamquam gaudere tabellis.

Nescis quo valeat nummus? quem præbeat usum?

Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,

Quæis humana sibi doleat natura negatis. 75

An vigilare metu exanimem, noctesque diesque

Formidare malos fures, incendia, servos,

Ne te compilent fugientes; hoc juvat? horum

Semper ego optârim pauperrimus esse bonorum.

¶ At, si condoluit tentatum frigore corpus, 80

Aut alius casus lecto te affixit; habes, qui

Assideat, fomenta paret, medicum roget, ut te

Suscitet, ac reddat natis carisque propinquis.

¶ Non uxor salvum te vult, non filius; omnes

Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ. 85

Miraris, cum tu argento post omnia ponas,

Si nemo præstet, quem non merearis amorem?

An, si cognatos, nullo natura labore

Quos tibi dat, retinere velis servareque amicos;

Infelix operam perdas; ut si quis asellum 90.

In Campo doceat parentem currere frenis?

Denique sit finis quærendi; quoque habeas plus,

Pauperiem metuas minus; et finire laborem

Incipias, partq̄ quod avebas; ne facias, quod

Ummidius quidam, (non longa est fabula) dives, 95

Ut metiretur nummos; ita sordidus, ut se

Non unquam servo melius vestiret ; ad usque 97
 Supremum tempus, ne se penuria victus
 Opprimeret, metuebat. At hunc liberta securi
 Divisit medium, fortissima Tyndaridarum. 100
 ¶ Quid mihi igitur suades ? ut vivam Nævius ? aut sic
 Ut Nomentanus ? ¶ Pergis pugnantia secum
 Frontibus adversis componere ? Non ego, avarum
 Cum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.
 Est inter Tanaüm quiddam socerumque Viselli. 105
 Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
 Quos ultra citraque nequit consistere rectum.
 Illuc, unde abii, redeo ; nemon', ut avarus,
 Se probet ? at potius laudet diversa sequentes ?
 Quodque aliena capella gerat distentius uber, 110
 Tabescat ? neque se majori pauperiorum
 Turbæ comparet ? hunc atque hunc superare laboret ?
 Sic festinanti semper locupletior obstat :
 Ut, cum carceribus missos rapit ungula currus,
 Instat equis auriga suos vincentibus, illum 115
 Præteritum temnens extremos inter euntem.
 Inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum
 Dicat, et, exacto contentus tempore vitæ,
 Cedat, uti conviva satur, reperire queamus.
 Jam satis est : ne me Crispini scrinia lippi 120.
 Compilasse putes, verbum non amplius addam.

SATIRA II.

In Mæchos.

Ambubaiarum collegia, pharmacopolæ,
 Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
 Mæstum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli ;
 Quippe benignus erat. Contra hic, ne prodigus esse.
 Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico, 5.
 Frigus quo duramque famem depellere possit.
 Hunc si perconteris, avi cur atque parentis

Præclaram ingrâtâ stringat malus ingluvie rem, 8
 Omnia conductis coëmens oponia nummis ;
 Sordidus atque animi quod parvi nolit haberi, 10
 Respondet. Laudatur ab his, culpatur ab illis.
 Fufidius vappæ famam timet ac nebulonis,
 Dives agris, dives positis in fœnore nummis.
 Quinas hic capiti mercedes exsecat ; atque
 Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget : 15
 Nomina pectatur, modo sumtâ veste virili,
 Sub patribus duris, tironum. Maxime, quis non,
 Jupiter! exclamat, simul atque audivit? ¶ At in se
 Pro quæstu sumtum facit hic. ¶ Vix credere possis,
 Quam sibi non sit amicus : ita ut pater ille, Terenti
 Fabula quem miserum nato vixisse fugato 21
 Inducit, non se pejus cruciaverit, atque hic.
 Si quis nunc quærat, Quo res hæc pertinet? Illuc ;
 Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
 Malthinus tunicis demissis ambulat ; est, qui 25
 Inguen ad obscenum subductis usque facetus :
 Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum :
 Nil medium est. Sunt, qui nolint tetigisse, nisi illas,
 Quarum subsutâ talos tegat instita veste : 29
 Contra alius nullam, nisi olente in fornice stantem.
 Quidam notus homo cum exiret fornice ; Macte
 Virtute esto, inquit sententia dia Catonis :
 Nam, simul ac venas inflavit tetra libido,
 Huc juvenes æquum est descendere, non alias
 Permollere uxores. Nolim laudari, inquit, 35
 Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
 Audire est operæ pretium, procedere recte
 Qui mœchis non vultis, ut omni parte laborent ;
 Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
 Atque hæc rara cadat, dura inter sæpe pericla. 40
 Hic se præcipitem tecto dedit ; ille flagellis
 Ad mortem cæsus ; fugiens hic decidit acrem
 Prædonum in turbam ; dedit hic pro corpore num-
 mos ;
 Hunc permixerunt calones : quin etiam illud

Accidit, ut cuidam testes caudamque salacem 45
 Demeteret ferrum. Jure, omnes. Galba negabat.
 Tutior at quanto merx est in classe secundâ !
 Libertinarum dico, Sallustius in quas
 Non minus insanit, quam qui mœchatur : at hic, si,
 Quâ res, quâ ratio suaderet, quâque modeste 50
 Munifico esse licet, vellet bonus atque benignus
 Esse ; daret quantum satis esset, nec sibi damno
 Dedecorique foret : verum hoc se amplectitur uno :
 Hoc amat, hoc laudat : Matronam nullam ego tango ;
 Ut quondam Marsæus, amator Originis, ille, 55
 Qui patrium mimæ donat fundumque laremque,
 Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
 Verum est cum mimis, est cum meretricibus ; unde
 Fama malum gravius, quam res, trahit. An tibi
 abunde
 Personam satis est, non illud, quidquid ubique 60
 Officit, evitare ? Bonam deperdere famam,
 Rem patris oblimare, malum est ubicumque. Quid
 inter-
 est, in matronâ, ancillâ, peccesve togatâ ?
 Villius in Faustâ Sullæ gener, hoc miser uno
 Nomine deceptus, pœnas dedit usque superque 65
 Quam satis est ; pugnis cæsus, ferroque petitus ;
 Exclusus fore, cum Longareus foret intus.
 Huic si, mutonis verbis mala tanta videntis,
 Diceret hæc animus ; Quid vis tibi ? numquid ego a te
 Magno prognatum depono consule cunnum, 70
 Velatumque stolâ, mea cum conferbuit ira ?
 Quid responderet ? Magno patre nata puella est.
 At quanto meliora monet, pugnantiâque istis,
 Dives opis natura suæ, si tu modo recte
 Dispensare velis, ac non fugienda petendis 75
 Immiscere ! Tuo vitio, rerumne, labores,
 Nil referre putas ? Quare, ne pœniteat te,
 Desine matronas sectarier, unde laboris
 Plus haurire mali est, quam ex re decerpere fructûs.
 Nec magis huic, inter niveos viridesque lapillos 80

Sit licet, hoc, Cerinthe, tuo tenerum est femur, aut
 crus 81

Rectius ; atque etiam melius persæpe togata.
 Adde huc, quod mercem sine fucis gestat ; aperte,
 Quod venale habet, ostendit ; nec, si quid honesti est,
 Jactat habetque palam, quærit quo turpia celet. 85
 Regibus hic mos est, ubi equos mercantur ; opertos
 Inspiciunt ; ne, si facies (ut sæpe) decora
 Molli fulta pede est, emtorem inducat hiantem ;
 Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua
 cervix.

Hoc illi recte : ne corporis optima Lynceis 90
 Contemplere oculis, Hypsæâ cæcior, illa,
 Quæ mala sunt, spectes. ¶ O crus ! O brachia !
 ¶ Verum

Depygis, nasuta, brevi latere ac pede longo est.
 Matronæ, præter faciem, nil cernere possis,
 Cætera, ni Catia est, demissâ veste tegentis. 95
 Si interdicta petes, vallo circumdata, (nam te
 Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res ;
 Custodes, lectica, ciniflones, parasitæ ;
 Ad talos stola demissa, et circumdata palla ;
 Plurima, quæ inuideant pure apparere tibi rem. 100
 Altera, nil obstat : Cois tibi pæne videre est,
 Ut nudam ; ne crure malo, ne sit pede turpi ;
 Metiri possis oculo latus. An tibi mavis
 Insidias fieri, pretiumque avellier, ante
 Quam mercem ostendi ? ¶ Leporem venator ut altâ
 In nive sectetur, positum sic tangere nolit, 106
 Cantat ; et apponit, Meus est amor huic similis : nam
 Transvolat in medio posita, et fugientia captat.
 ¶ Hiscine versiculis speras tibi posse dolores,
 Atque æstus curasque graves, e pectore pelli ? 110
 Nonne cupidinibus statuit natura modum, quem,
 Quid latura, sibi quid sit dolutura negatum,
 Quærere plus prodest, et inane abscindere soldo ?
 Num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quæris
 Pocula ? num esuriens fastidis omnia præter 115

Pavonem rhombumque ? tument tibi cum inguina,
num, si 116

Ancilla aut verna est præsto puer, impetus in quem
Continuo fiat, malis tentigine rumpi ?

Non ego ; namque parabilem amo Venerem, faci-
lemque.

Illam, *Post paulo ; Sed pluris ; Si exierit vir ;* 120

Gallis : hanc, Philodemus ait, sibi, quæ neque magno
Stet pretio, neque cunctetur, cum est jussa, venire :
Candida rectaque sit ; munda hactenus, ut neque
longa

Nec magis alba velit, quam det natura, videri.

Hæc, ubi supposuit dextro corpus mihi lævum, 125

Ilia et Egeria est : do nomen quodlibet illi.

Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat,

Janua frangatur, latret canis, undique magno

Pulsa domus strepitu resonet, vepallida lecto-

Desiliat mulier, miseram se conscia clamet ; 130

Cruribus hæc metuat, doti deprensa, egomet mi.

Disinctâ tunicâ fugiendum est, ac pede nudo,

Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.

Deprendi miserum est : Fabio vel iudice, vincam.

SATIRA III.

In Obtrectatores, et Supercilium Stoicum.

Omnibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos

Ut nunquam inducant animum cantare rogati ;

Injussi nunquam desistant. Sardus habebat

Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,

Si peteret per amicitiam patris atque suam, non 5

Quidquam proficeret : si collibuisset, ab ovo

Usque ad mala citaret, Io Bacche ! modo summâ

Voce, modo hac, resonat quæ chordis quattuor ima.

Nil æquale homini fuit illi : sæpe, velut qui

Carrebat fugiens hostem ; persæpe, velut qui 10.

Junonis sacra ferret; habebat sæpe ducentos, 11
 Sæpe decem servos: modo reges atque tetrarchas,
 Omnia magna, loquens; modo, Sit mihi mensa tri-
 pes, et

Concha salis puri, et toga, quæ defendere frigus,
 Quamvis crassa, quæat. Decies centena dedisses 15

Huic parco paucis contento, quinque diebus
 Nil erat in oculis: noctes vigilabat ad ipsum
 Mane, diem totum stertebat; nil fuit unquam
 Sic impar sibi. Nunc aliquis dicat mihi, Quid tu? 1
 Nullane habes vitia? Immo alia, et fortasse minora.
 Mænius absentem Novium cum carperet; Heus tu!
 Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
 Verba putas? Egomet mi ignosco, Mænius inquit.
 Stultus et improbus hic amor est, dignusque notari.
 Cum tua pervideas oculis [male] lippus inunctis,
 Cur in amicorum vitis tam cernis acutum, 26
 Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? At tibi
 contra

Evenit, inquirant vitia ut tua rursus et illi.
 Iracundior est paulo? minus aptus acutis 29
 Naribus horum hominum? rideri possit, eo quod
 Rusticius tonso toga defluit, et male laxus
 In pede calceus hæret? At est bonus, ut melior vir
 Non alius quisquam: at tibi amicus: at ingenium
 ingens

Inculto latet hoc sub corpore. Denique te ipsum
 Concute, num qua tibi vitiorum inseverit olim 35
 Natura, aut etiam consuetudo mala; namque
 Neglectis urenda filix innascitur agris.

Illuc prævertamur; amatorem quod amicæ
 Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc
 Delectant; veluti Balbinum polypus Hagnæ. 40

Vellem in amicitia sic errarem, et isti
 Errori nomen virtus posuisset honestum.
 At, pater ut nati, sic nos debemus, amici
 Si quod sit vitium, non fastidire: strabonem
 Appellat Pætum pater; et Pullum, male parvus 45

Si cui filius est, ut abortivus fuit olim 40
 Sisyphus : hunc Varum, distortis cruribus; illum
 Balbutit Scaurum, pravis fultum male talis.
 Parcus hic vivit ? frugi dicatur. Ineptus
 Et jactantior hic paulo est ? concinnus amicis 50
 Postulat ut videatur. At est truculentior, atque
 Plus æquo liber ? simplex fortisque habeatur.
 Caldior est ? acres inter numeretur. Opinor,
 Hæc res et jungit, junctos et servat amicos.
 At nos virtutes ipsas invertimus, atque 55
 Sincerum cupimus vas incrustare. Prohulus quis
 Nobiscum vivit ? multum est demissus homo : illi
 Tardo, cognomen pingui damus. Hic fugit omnes
 Insidias, nullique malo latus obdit apertum ?
 (Cum genus hoc inter vitæ versetur, ubi acris 60
 Invidia, atque vigent ubi crimina) pro bene sano
 Ac non incauto, fictum astutumque vocamus.
 Simplicior quis et est, (qualem me sæpe libenter
 Obtulerim tibi, Mæcenas) ut forte legentem 64
 Aut tacitum impellat quovis sermone ? molestus !
 Communi sensu plane caret, inquit. Eheu !
 Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam !
 Nam vitiis nemo sine nascitur : optimus ille est,
 Qui minimis urgetur. Amicus dulcis, ut æquum est,
 Cum mea compenset vitiis bona, pluribus hisce 70
 (Si modo plura mihi bona sunt) inclinet : amari
 Si volet hac lege, in trutinâ ponetur eâdem.
 Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
 Postulat, ignoscet verrucis illius. Æquum est,
 Peccatis veniam poscentem reddere rursus. 75
 Denique, quâtenus excidi penitus vitium iræ,
 Cætera item nequeunt stultis hærentia ; cur non
 Ponderibus modulisque suis ratio utitur ? ac, res
 Ut quæque est, ita supplicii delicta coërcet ?
 Si quis eum servum, patinam qui tollere jussus 80
 Semesos pisces tepidumque ligurrierit jus,
 In cruce suffigat, Labeone insanior inter
 Sanos dicatur. Quanto hoc furiosius atque

Majus peccatum est ! Paulum deliquit amicus ;
 (Quod nisi concedas, habere insuavis, acerbus) 85
 Odisti et fugis, ut Rusonem debitor æris ;
 Qui, nisi, cum tristes misero venère Calendæ,
 Mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras
 Porrecto jugulo historias, captivus ut, audit.
 Commixit lectum potus, mensâve catillum 90
 Euandri manibus tritum dejecit ; ob hanc rem,
 Aut positum ante meâ quia pullum in parte catini
 Sustulit esuriens, minus hoc jucundus amicus
 Sit mihi ? Quid faciam, si furtum fecerit ? aut si
 Prodiderit commissa fidè, sponsumve negarit ? 95
 Queis paria esse fere placuit peccata, laborant,
 Cum ventum ad verum est : sensus moresque re-
 pugnant,
 Atque ipsa utilitas, justi prope mater et æqui.
 Cum prorepserunt primis animalia terris,
 Mutum et turpe pecus ; glandem atque cubilia prop-
 ter, 100
 Unguibus et pugnis, dein fustibus, atque ita porro
 Pugnabant armis, quæ post fabricaverat usus ;
 Donec verba, quibus voces sensusque notarent,
 Nominaque, invenère : dehinc absistere bello,
 Oppida cæperunt munire, et ponere leges, 105
 Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
 Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
 Causa : sed ignotis perierunt mortibus illi,
 Quos, Venerem incertam rapientes more ferarum,
 Viribus editior cædebat, ut in grege taurus. 110
 Jura inventa metu injusti, fateare necesse est,
 Tempora si fastosque velis evolvere mundi.
 Nec natura potest justo secernere iniquum,
 Dividit ut bona diversis, fugienda petendis.
 Nec vincet ratio hoc, tantumdem ut peccet idemque,
 Qui teneros caules alieni fregerit horti, 116
 Et qui nocturnus Divûm sacra legerit. Adsit
 Regula, peccatis quæ poenas irroget æquas ;
 Ne scuticâ dignum horribili sectare flagello :

Nam, ut ferulâ cædas meritum majora subire 120
 Verbera, non vereor; cum dicas esse pares res
 Furta latrociniiis, et magnis parva mineris
 Falce recisurum simili te, si tibi regnum
 Permittant homines. Si dives, qui sapiens est,
 Et sutor bonus, et solus formosus, et est rex; 125
 Cur optas, quod habes? ¶ Non nôsti, quid pater,
 inquit,

Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi nunquam
 Nec soleas fecit; sutor tamen est sapiens. ¶ Quo?
 ¶ Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen atque
 Optimus est modulator; ut Alfenus vafer, omni
 Abjecto instrumento artis, clausâque tabernâ, 131
 Sutor erat; sapiens operis sic optimus omnis
 Est opifex solus; sic rex. ¶ Vellunt tibi barbam
 Lascivi pueri: quos tu nisi fuste coërces,
 Urgeris turbâ circum te stante, miserque 135
 Rumperis, et latras, magnorum maxime regum.
 Ne longum faciam; dum tu quadrante lavatum
 Rex ibis, neque te quisquam stipator, ineptum
 Præter Crispinum, sectabitur; et mihi dulces
 Ignoscent, si quid peccâro stultus, amici; 140
 Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
 Privatusque magis vivam te rege beatus.

SATIRA IV.

In Obtrectatores suos.

Eupolia, atque Cratinus, Aristophanesque, poëtæ,
 Atque alii, quorum comœdia priscs virorum est,
 Si quis erat dignus describi, quod malus, aut fur,
 Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
 Famosus; multâ cum libertate notabant. 5
 Hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus,
 Mutatis tantum pedibus numerisque; facetus,
 Emunctæ naris, durus componere versus,

(Nam fuit hoc vitiosus ; in horâ sæpe ducentos,
 Ut magnum, versus dictabat stans pede in uno : 10
 Cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles)
 Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem ;
 Scribendi recte : nam, ut multum, nil moror. Ecce,
 Crispinus minimo me provocat. ¶ Accipe, si vis,
 Accipiam tabulas ; detur nobis locus, hora, 15
 Custodes ; videamus, uter plus scribere possit.
 ¶ Dî bene fecerunt, inopis me quodque pusilli
 Finxerunt animi, raro et perpauca loquentis :
 At tu conclusas hircinis follibus auras,
 Usque laborantes dum ferrum molliat ignis, 20
 Ut mavis, imitare. Beatus Fannius, ultro
 Delatis capsis et imagine ; cum mea nemo
 Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem,
 Quod sunt, quos genus hoc minime juvat, utpote
 plures
 Culpari dignos. Quemvis mediâ elige turbâ ; 25
 Aut ob avaritiam, aut miserâ ambitione laborat.
 Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum ;
 Hunc capit argenti splendor ; stupet Albius ære ;
 Hic mutat merces surgente a sole, ad eum quo
 Vespertina tepet regio ; quin per mala præceps 30
 Fertur, uti pulvis collectus turbine, ne quid
 Summâ deperdat, metuens, aut ampliet ut rem.
 Omnes hi metuunt versus, odère poëtas.
 ¶ Fœnum habet in cornu ; longe fuge : dummodo
 risum
 Excutiat sibi, non hic cuiquam parcat amico : 35
 Et, quodcumque semel chartis illeverit, omnes
 Gestiet a furno redeuntes scire lacuque,
 Et pueros et anus. ¶ Agedum, pauca accipe contra :
 Primum, ego me illorum, dederim quibus esse poëtas,
 Excerptam numero : neque enim concludere versum
 Dixeris esse satis ; neque, si quis scribat, uti nos, 41
 Sermoni propiora, putes hunc esse poëtam.
 Ingenium cui sit, cui mens divinior, atque os
 Magna sonaturum, des nominis hujus honorem.

Idcirco quidam, comœdia necne poëma 45
 Esset, quæsiuere; quod acer spiritus ac vis
 Nec verbis nec rebus inest; nisi quod pede certo
 Differt sermoni, sermo merus. ¶ At pater ardens
 Sævit, quod meretrice nepos insanus amicâ
 Filius, uxorem grandi cum dote recuset, 50
 Ebrius et (magnum quod dedecus) ambulet ante
 Noctem cum facibus. ¶ Numquid Pomponius istis
 Audiret leviora, pater si viveret? Ergo
 Non satis est puris versum perscribere verbis;
 Quem si dissolvas, quivis stomachetur eodem 55
 Quo personatus pacto pater. His, ego quæ nunc,
 Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
 Tempora certa modosque, et, quod prius ordine ver-
 bum est,
 Posterius facias, præponens ultima primis;
 Non (ut, si solvas, "Postquam discordia tetra 60
 "Belli ferratos postes, portasque refregit")
 Invenias etiam disjecti membra poëtæ.
 Hactenus hæc: alias, justum sit necne poëma:
 Nunc illud tantum quæram; meritone tibi sit
 Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer 65
 Ambulat et Caprius, rauci male, cumque libellis;
 Magnus uterque timor latronibus: at, bene si quis
 Et vivat puris manibus, contemnat utrumque.
 Ut sis tu similis Cœli Birrique, latronum,
 Non ego sim Capri, neque Sulci; cur metuas me?
 Nulla taberna meos habeat neque pila libellos, 71
 Queis manus insudet vulgi Hermogenisque Tigelli;
 Nec recitem quidquam, nisi amicis, idque coactus;
 Non ubivis, coramve quibuslibet. ¶ In medio qui
 Scripta foro recitent, sunt multi, quique lavantes:
 Suave locus voci resonat conclusus. ¶ Inanes 76
 Hoc juvat, haud illud quærentes, num sine sensu,
 Tempore num faciant alieno. ¶ Lædere gaudes,
 Inquis; et hoc studio pravus facis. ¶ Unde petitur
 Hoc in me jactis? est auctor quis denique eorum, 80
 Vixi cum quibus? Absentem qui rodit amicam;

Qui non defendit, alio culpante; solutos 82
 Qui captat risus hominum, famamque dicacis;
 Fingere qui non visa potest; commissa tacere
 Qui nequit; hic niger est; hunc tu, Romane, ca-
 veto. 85.

Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos;
 E quibus unus avet quâvis adspargere cunctos,
 Præter eum qui præbet aquam: post, hunc quoque
 potus,

Condita cum verax aperit præcordia Liber.
 Hic tibi comis, et urbanus, liberque videtur, 90
 Infesto nigris: ego si risi, quod ineptus
 Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,
 Lividus et mordax videor tibi? Mentio si qua
 De Capitolini furtis injecta Petillî

Te coram fuerit; defendas, ut tuus est mos: 95

¶ Me Capitolinus convictore usus amico-
 que a puero est, causâque meâ permulta rogatus
 Fecit; et incolumis lætor quod vivit in Urbe:
 Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
 Fugerit. ¶ Hic nigræ succus loliginis; hæc est 100

Ærugo mera; quod vitium procul abfore chartis,
 Atque animo prius, ut si quid promittere de me
 Possum aliud vere, promitto. Liberius si
 Dixero quid, si forte jocosius; hoc mihi juris 104

Cum veniâ dabis: insuevit pater optimus hoc me;

Ut fugerem, exemplis vitiorum quæque notando.

Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
 Viverem uti contentus eo, quod mi ipse parâset;

Nonne vides, Albî ut male vivat filius? utque
 Barrus inops? magnum documentum, ne patriam
 rem 110

Perdere quis velit. A turpi meretricis amore
 Cum deterreret, Sectani dissimilis sis.

Ne sequerer mœchas, concessâ cum Venere uti

Possem; Deprensi non bella est fama Treboni,
 Aiebat: sapiens, vitatu quidque petitu 115

Sit melius, causas reddet tibi: mihi satis est, si

Traditum ab antiquis morem servare, tuamque, 117
 Dum custodis eges, vitam famamque tueri
 Incolumem possum : simul ac duraverit ætas
 Membra animumque tuum, nabis sine cortice. Sic
 me 120

Formabat puerum dictis : et, sive jubebat
 Ut facerem quid, Habes auctorem, quo facias hoc ;
 Unum ex iudicibus selectis objiciebat :
 Sive vetabat, An hoc inhonestum et inutile factu
 Necne sit, addubites, flagret rumore malo cum 125
 Hic atque ille ? Avidos vicinum funus ut ægros
 Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit ;
 Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
 Absterrent vitiis. Ex hoc ego sanus ab illis,
 Perniciem quæcumque ferunt ; mediocribus, et queis
 Ignoscas, vitiis teneor ; fortassis et istinc 131
 Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
 Consilium proprium : neque enim, cum lectulus aut
 me

Porticus exceptit, desum mihi : Rectius hoc est ;
 Hoc faciens, vivam melius ; sic dulcis amicis 135
 Occurrat : hoc quidam non belle ; num quid ego illi
 Imprudens olim faciam simile ? Hæc ego mecum
 Compressis agito labris : ubi quid datur otii,
 Illudo chartis : hoc est mediocribus illis
 Ex vitiis unum ; cui si concedere nolis, 140
 Multa poëtarum veniat manus, auxilio quæ
 Sit mihi (nam multo plures sumus), ac veluti te
 Judæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATIRA V.

Iter Brundisinum.

Egressum magnâ me exceptit Aricia Româ
 Hospitio modico ; rhetor comes Heliodorus,
 Græcorum linguæ doctissimus : inde Forum Appi,

Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
 Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos 5
 Præcinctis unum; minus est gravis Appia tardis.
 Hic ego, propter aquam, quod erat teterrima, ventri
 Indico bellum, conantes haud animo æquo
 Exspectans comites. Jam nox inducere terris
 Umbras, et coelo diffundere signa parabat: 10
 Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ,
 Ingerere. ¶ Huc appelle. ¶ Trecentos inseris; ohe!
 Jam satis est. ¶¶ Dum æs exigitur, dum mula ligatur,
 Tota abit hora: mali culices, ranæque palustres,
 Avertunt somnos; absentem ut cantat amicam 15
 Multâ prolutus vappâ nauta, atque viator
 Certatim: tandem fessus dormire viator
 Incipit; ac missæ pastum retinacula mulæ
 Nauta piger saxo religat, stertitque supinus.
 Jamque dies aderat, cum nil procedere lintrem 20
 Sentimus: donec cerebrosus prosilit unus,
 Ac mulæ nautæque caput lumbosque saligno
 Fuste dolat: quartâ vix demum exponimur horâ.
 Ora manusque tuâ lavimus, Feronia, lyrophâ.
 Millia tum pransi tria repimus, atque subimus 25
 Impositum saxi late candentibus Anxur.
 Huc venturus erat Mæcenas, optimus atque
 Cocceius; missi magnis de rebus uterque
 Legati, aversos soliti componere amicos.
 Hic oculis ego nigra meis collyria lippus 30
 Illinere. Interea Mæcenas advenit, atque
 Cocceius, Capitoque simul Fonteius, ad unguem
 Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
 Fundos, Aufidio Lusco prætore, libenter
 Linqvimus, insani ridentes præmia scribæ, 35
 Prætextam, et latum clavum, prunæque vstillum.
 In Mamurrarum lassî deinde urbe manemus,
 Murenâ præbente domum, Capitone culinam.
 Postera lux oritur multo gratissima: namque
 Plotius et Varius Sinuessæ Virgiliusque 40
 Occurrunt; animæ, quales neque candidiores

Terra tulit, neque queis me sit devinctior alter. 42
 O! qui complexus! et gaudia quanta fuerunt!
 Nil ego contulerim jucundo sanus amico.
 Proxima Campano ponti quæ villula, tectum 45
 Præbuit; et parochi, quæ debent ligna salemque.
 Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
 Lusum it Macenas, dormitum ego Virgiliusque:
 Namque pilâ lippis inimicum et ludere crudis.
 Hinc nos Coccei recipit plenissima villa, 50
 Quæ super est Caudi cauponas. Nunc mihi paucis
 Sarmenti scurræ pugnam Messique Cicirri,
 Musa, velim memores; et quo patre natus uterque
 Contulerit lites. Messî clarum genus, Osci;
 Sarmenti domina exstat. Ab his majoribus orti 55
 Ad pugnam venere: prior Sarmentus, Equi te
 Esse feri similem dico. Ridemus: et ipse
 Messius, Accipio; caput et movet. O! tua cornu
 Ni foret exsecto frons, inquit, quid faceres, cum
 Sic mutilus minitaris? At illi fœda cicatrix 60
 Setosam lævi frontem turpaverat oris.
 Campanum in morbum, in faciem, permulta jocatus,
 Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat;
 Nil illi larvâ aut tragicis opus esse cothurnis.
 Multa Cicirrus ad hæc: Donâsset jamne catenam 65
 Ex voto Laribus? quærebat: scribe quod esset,
 Nilo deterius dominæ jus esse. Rogabat
 Denique, cur unquam fugisset; cui satis una
 Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo?
 Prorsus jucunde cœnam produximus illam. 70
 Tendimus hinc rectâ Beneventum; ubi sedulus
 hospes
 Pæne, macros, arsit, turdos dum versat in igne:
 Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
 Vulcano, summum properabat lambere tectum.
 Convivas avidos cœnam seryosque timentes 75
 Tum rapere, atque omnes restinguere velle, videres.
 Incipit ex illo montes Appulia notos
 Ostentare mihi, quos torret Atabulus; et quos

Nunquam erepsimus, nisi nos vicina Trivici
 Villa recepisset, lacrymoso non sine fumo, 80
 Udos cum foliis ramos urente camino.
 Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
 Ad mediam noctem exspecto: somnus tamen aufert
 Intentum Veneri; tum immundo somnia visu
 Nocturnam vestem maculant, ventremque supinum.
 Quattuor hinc rapimur viginti et millia rhedis, 86
 Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est,
 Signis perfacile est: venit vilissima rerum
 Hic aqua; sed panis longe pulcherrimus, ultra
 Callidus ut soleat humeris portare viator: 90
 Nam Canus! lapidosus; aquæ non ditior urna:
 Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
 Plentibus hic Varius discedit mœstus amicis.
 Inde Rubos fessi pervenimus, utpote longum
 Carpentem iter, et factum corruptius imbri. 95
 Postera tempestas melior; via pejor adusque
 Bari mœnia piscosi. Dein Gnatia, lymphis
 Iratis exstructa, dedit risusque jocosque;
 Dum, flammâ sine, thura liquescere limine sacro
 Persuadere cupit. Credat Judæus Apella, 100
 Non ego: namque Deos didici securum agere ævum;
 Nec, si quid miri faciat natura, Deos id
 Tristes ex alto cœli demittere tecto.
 Brundisium longæ finis chartæque viæque.

SATIRA VI.

In Derisores Natalium suorum.

Non, quia, Mæcenas, Lydorum quidquid Etruscos
 Incoluit fines, nemo generosior est te;
 Nec, quod avus tibi maternus fuit atque paternus,
 Olim qui magnis legionibus imperitent;
 Ut plerique solent, naso suspendis adunco 5
 Ignotos, ut me libertino patre natum;

Cum referre negas, quali sit quisque parente 7
 Natus, dum ingenuus. Persuades hoc tibi vere,
 Ante potestatem Tullî atque ignobile regnum,
 Multos sæpe viros, nullis majoribus ortos, 10
 Et vixisse probos, amplis et honoribus auctos :
 Contra, Lævinum, Valerî genus, (unde Superbus
 Tarquinius regno pulsus fuit) unius assis
 Non unquam pretio plaris licuisse, notante
 Judice, quo nôsti, populo ; qui stultus honores 15
 Sæpe dat indignis, et famæ servit ineptus ;
 Qui stupet in titulis et imaginibus. Quid oportet
 Nos facere, a vulgo longe longèque remotos ?
 Namque esto, populus Lævino mallet honorem
 Quam Decio mandare novo : censorque moveret 20
 Appius, ingenuo si non essem patre natus,
 Vel merito, quoniam in propriâ non pelle quiessem.
 ¶ Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
 Non minus ignotos generosis. ¶ Quo tibi, Tulli,
 Sumere depositum clavum; fierique tribuno? 25
 Invidia accrevit, privato quæ minor esset.
 Nam, ut quisque insanus nigris medium impediit
 crus
 Pellibus, et latum demisit pectore clavum ;
 Audit continuo, Quis homo hic? et, Quo patre natus?
 Ut, si qui ægrotet quo morbo Barrus, haberi 30
 Ut cupiat formosus ; eat quâcumque, puellis
 Injiciat curam quærendi singula, quali
 Sit facie, surâ, quali pede, dente, capillo :
 Sic, qui promittit, cives, Urbem sibi curæ,
 Imperium fore, et Italiam, et delubra Deorum ; 35
 Quo patre sit natus, num ignotâ matre inhonestus,
 Omnes mortales curare et quærere cogit.
 ¶ Tune Syri, Damæ, aut Dionysî filius, audes
 Dejicere e saxo cives, aut tradere Cadmo ?
 At Novius collega gradu post me sedet uno ; 40
 Namque est ille, pater quod erat meus. ¶ Hoc tibi
 Paulus
 Et Messala videris? At hic, si plaustra ducenta

Concurrentque foro tria funera, magna sonabit, 43
 Cornua quod vincatque tubas : saltem tenet hoc nos.
 ¶ Nunc ad me redeo, libertino patre natum ; 45
 Quem rodunt omnes libertino patre natum ;
 Nunc, quia, Mæcenas, tibi sum convictor ; at olim,
 Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
 Dissimile hoc illi est ; quia non, ut forsit honorem
 Jure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum ;
 Præsertim cautum dignos assumere, pravâ 51
 Ambitione procul. Felicem dicere non hoc
 Me possum, casu quod te sortitus amicum :
 Nulla etenim mihi te fors obtulit : optimus olim
 Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem. 55
 • Ut veni coram ; singultim pauca locutus,
 (Infans namque pudor prohibebat plura profari)
 Non ego me claro natum patre, non ego circum
 Me Satureiano vectari rura caballo, 59
 Sed, quod eram, narro : respondes, ut tuus est mos,
 Pauca : abeo ; et revocas nono post mense, jubesque
 Esse in amicorum numero. Magnum hoc ego duco,
 Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum,
 Non patre præclaro, sed vitâ et pectore puro.
 Atqui, si vitis mediocribus ac mea paucis . 65
 Mendosa est natura, alioqui recta ; (velut si
 Egregio inspersione rependas corpore nævos)
 Si neque avaritiam, neque sordes, aut mala lustra,
 Objiciet vere quisquam mihi ; purus et insons
 (Ut me collaudem), si et vivo carus amicis ; 70
 Causa fuit pater his ; qui, macro pauper agello,
 Noluit in Flavi ludum me mittere, magni
 Quo pueri magnis e centurionibus orti,
 Lævo suspensi loculos tabulamque lacerto,
 Ibant, octonis referentes idibus æra : 75
 Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
 Artes, quas doceat quivis eques atque senator
 Semet prognatos. Vestem servosque sequentes
 In magno ut populo si quis vidisset, avitâ
 Ex re præberi sumtus mihi crederet illos. 80

Ipse mihi, custos incorruptissimus, omnes 81
 Circum doctores aderat. Quid multa? pudicum
 (Qui primus virtutis honos) servavit ab omni
 Non solum factò, verum opprobrio quoque turpi:
 Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, olim 85
 Si præco parvas, aut (ut fuit ipse) coactor,
 Mercedes sequerer; neque ego essem questus. At
 hoc nunc

Læus illi debetur, et a me gratia major.
 Nil me pœniteat sanum patris hujus: eoque
 Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars, 90
 Quod non ingenuos habeat clarosque parentes,
 Sic me defendam. Longe mea discrepat istis
 Et vox et ratio: nam, si natura juberet
 A certis annis ævum remeare peractum,
 Atque alios legere ad fastum, quoscumque parentes
 Optaret sibi quisque; meis contentus, honestos 96
 Fascibus et sellis nolim mihi sumere; demens
 Judicio vulgi, sanus fortasse tuo, quod
 Nollem onus (haud unquam solitus) portare inole-
 tum.

Nam mihi continuo major quærenda foret res, 100
 Atque salutandi plures; ducendus et unus
 Et comes alter, uti ne solus rusve peregre-
 ve exirem; plures calones atque caballi
 Pascendi; ducenda petorrita. Nunc mihi curto
 Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum, 105
 Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
 Objiciet nemo sordes mihi, quas tibi, Tulli,
 Cum, Tiburte viâ, prætorem quinque sequuntur
 Te pueri, lasanum portantes œnophorumque.
 Hoc ego commodius quam tu, præclare senator, 110
 Millibus atque aliis, vivo; quâcumque libido est,
 Incedo solus; percontor, quanti olus ac far;
 Fallacem circum, vespertinumque pererro
 Sæpe forum; assisto divinis; inde domum me
 Ad porri et ciceris refero laganique catinum: 115
 Cœna ministratur pueris tribus; et lapis albus

Pocula cum cyatho duo sustinet; adstat echino 117
 Vilis cum paterâ guttus, Campana supellex.
 Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
 Surgendum sit mane; obeundus Marsya, qui se
 Vultum ferre negat Noviorum posse minoris. 121
 Ad quartam jaceo; post hanc vagor; aut ego (lecto
 Aut scripto, quod me tacitum juvet) ungor olivo,
 Non quo fraudatis immundus NaCCA lucernis.
 Ast, ubi me fessum sol acrior ire lavatum 125
 Admonuit, fugio Campum lusumque trigonem.
 Pransus, non avide, quantum interpellat inani
 Ventre diem durare, domesticus otior. Hæc est
 Vita solutorum miserâ ambitione gravique:
 His me consolor, victurum suavius, ac si 130
 Quæstor avus, pater atque meus, patruusque fuisset.

SATIRA VII.

Proscripti Regis Rupili pus atque venenum
 Ibrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
 Omnibus et lippis notum et tonsoribus esse.
 Persius hic permagna negotia dives habebat
 Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas; 5
 Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem;
 Confidens, tumidusque; adeo sermonis amari,
 Sisennas, Barros, ut equis præcurreret albis.
 Ad Regem redeo: postquam nihil inter utrumque
 Convenit; (hoc etenim sunt omnes jure molesti, 10
 Quo fortes, quibus adversum bellum incidit. Inter
 Hectors Priamiden, animosum atque inter Achillem
 Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors;
 Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque
 Summa fuit. Duo si discordia vexet inertes; 15
 Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedii
 Cum Lycio Glaucio; discedet pigrior, ultro
 Muneribus missis) Bruto prætore tenente
 Ditem Asiam, Rupili et Persi par pugnat, uti non

[Compositi] melius cum Bitho Bacchius : in jus 29
 Acres procurrunt, magnum spectaculum uterque.
 Persius exponit causam : ridetur ab omni
 Conventu ; laudat Brutum, laudatque cohortem ;
 Solem Asiæ Brutum appellat ; stellasque salubres
 Appellat comites, excepto Rege ; canem illum, 25
 Invisum agricolis sidus, venisse : ruebat,
 Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
 Tum Prænestinus, salso multoque fluenti
 Expressa arbusto, regerit convicia, durus
 Vindemiator, et invictus ; cui sæpe viator 30
 Cessisset, magnâ compellans voce cucullum.
 At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
 Persius exclamat, Per magnos, Brute, Deos, te
 Oro, qui reges consuëris tollere, cur non
 Hunc Regem jugulas ? operum hoc, mihi crede,
 tuorum est. 35

SATIRA VIII.

In Superstitiosos et Veneficas.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum ;
 Cum faber, incertus scamnum faceretne Priapum,
 Maluit esse Deum. Deus inde ego, furum aviumque
 Maxima formido ; nam fures dextra coërcet,
 Obscenoque ruber porrectus ab inguine palus ; 5
 Ast importunas volucres in vertice arundo
 Terret fixa, vetatque novis considerare in hortis.
 Huc prius angustis ejecta cadavera cellis
 Conservus vili portanda locabat in arcâ.
 Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum, 10
 Pantolabo scurræ, Nomentanoque nepoti.
 Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum.
 Hic dabat ; hæredes monumentum ne sequeretur.
 Nunc licet Esquiliis habitare salubribus, atque
 Aggere in aprico spatium, quo modo tristes 15

Albis in formem spectabant ossibus agrum : 16
 Cum mihi non tantum furesque feraeque, suetæ
 Hunc vexare locum, curæ sunt atque labori,
 Quantum, carminibus quæ versant atque venenis
 Humanos animos : has nullo perdere possum 20
 Nec prohibere modo, simul ac vaga luna decorum
 Protulit os, quin ossa legant, herbasque nocentes.
 Vidi egomet nigrâ succinctam vadere pallâ
 Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,
 Cum Saganâ majore ululantem : pallor utrasque 25
 Fecerat horrendas ad spectu. Scalpere terram
 Unguibus, et pullam divellere mordicus agnam,
 Cœperunt ; cruor in fossam confusus, ut inde
 Manes elicerent, animas responsa daturas.
 Lanae et effigies erat, altera cerea ; major 30
 Lanae, quæ pœnis compeceret inferiorem.
 Cereâ suppliciter stabat, servilibus, utque
 Jam peritura, modis. Hecaten vocat altera, servam
 Altera Tisiphonen : serpentes atque videres
 Infernas errare canes ; lunamque rubentem, 35
 Ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
 Mentior at si quid, merdis caput inquiner albis
 Corvorum ; atque in me veniat mictum atque caca-
 tum
 Julius, et fragilis Pediatia, furque Voranus. 39
 Singula quid memorem ? quo pacto, alterna loquentes,
 Umbrae cum Saganâ resonârint triste et acutum ;
 Utque lupi barbam, variâ cum dente colubrâ,
 Abdiderint furtim terris ; et imagine cereâ
 Largior arserit ignis ; et ut non testis inultus
 Horruerim voces Furiarum et facta duarum. 45
 Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi
 Diffisâ nate ficus : at illæ currere in urbem :
 Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum,
 Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis.
 Vincula, cum magno risuque jocoque videres. 50

SATIRA IX.

In impudentes et ineptos Parasitastros.

Ibam forte Viâ Sacrâ, sicut meus est mos,
 Nescio-quid meditans nugarum, et totus in illis :
 Accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
 Arreptâque manu, ¶ Quid agis, dulcissime rerum ?
 ¶ Suaviter, ut nunc est, inquam ; et cupio omnia
 quæ vis. 5

Cum assectaretur, ¶ Numquid vis ? occupo. At ille,
 ¶ Nôris nos, inquit ; docti sumus. Hic ego, ¶ Pluris
 Hoc, inquam, mihi eris : misere discedere quærens,
 Ire modo ocyus, interdum consistere, in aurem
 Dicere nescio-quid puero ; cum sudor ad imos 10
 Manaret talos, O te, Bolane, cerebri
 Felicem ! aiebam tacitus, cum quidlibet ille
 Garriret, vicos, urbem laudaret. Ut illi
 Nil respondebam, ¶ Misere cupis, inquit, abire ;
 Jamdudum video : sed nil agis : usque tenebo : 15
 Persequar. Hinc quo nunc iter est tibi ? ¶ Nil opus
 est te

Circumagi ; quemdam volo visere, non tibi notum ;
 Trans Tiberim longe cubat is, prope Cæsaris hortos.
 ¶ Nil habeo quod agam, et non sum piger : usque
 sequar te.

Demitto auriculas, ut iniquæ mentis œsellus, 20
 Cum gravius dorso subiit onus. Incipit ille ;
 ¶ Si bene me novi, non Viscum pluris amicum,
 Non Varium, facies : nam quis me scribere plures
 Aut citius possit versus ? quis membra movere
 Mollius ? invidet quod et Hermogenes, ego canto.
 Interpellandi locus hic erat ; ¶ Est tibi mater ? 26
 Cognati, quis te salvo est opus ? ¶ Haud mihi quis-
 quam :

Omnes composui. ¶ Felices ! nunc ego resto :

Confice ; namque instat fatum mihi triste, Sabella
 Quod puero cecinit, divinâ motâ anus urnâ ; 30
 “ Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet
 ensis ;

Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra ;
 Garrulus hunc quando consumet cumque : loquaces,
 Si sapiat, vitet, simul atque adoleverit ætas.”

Ventum erat ad Vestæ, quartâ jam parte diei 35
 Præteritâ : et casu tunc respondere vadato
 Debebat ; quod ni fessisset, perdere litem.

¶ Si me amas, inquit, paulum hic ades. ¶ Inteream, si
 Aut valeo stare, aut novi civilia jura ;
 Et propero, quo scis. ¶ Dubius sum quid faciam,
 inquit ; 40

Tene relinquam, an rem. ¶ Me, sodes. ¶ Non
 faciam, ille ;

Et præcedere cœpit. Ego (ut contendere durum est
 Cum victore) sequor. ¶ Mæcenas quomodo tecum ?
 Hinc repetit. ¶ Paucorum hominum, et mentis bene
 sanæ :

Nemo dexterius fortunâ est usus. ¶ Haberes 45
 Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
 Hunc hominẽ velles si tradere : dispeream ni
 Submõsses omnes. ¶ Non isto vivimus illic,
 Quo tu rere, modo : domus hac nec purior ulla est,
 Nec magis his aliena malis : nil mi officit unquam,
 Ditiõr hic, aut est quia doctior ; est locus uni- 51
 cuique suus. ¶ Magnum narras, vix credibile.

¶ Atqui

Sic habet. ¶ Accendis, quare cupiam magis illi
 Proximus esse. ¶ Velis tantummodo, (quæ tua virtus)
 Expugnabis ; et est qui vinci possit ; eoque 55
 Difficiles aditus primos habet. ¶ Haud mihi deero :
 Muneribus servos corrumpam ; non, hodie si
 Exclusus fuero, desistam ; tempora quæram ;
 Occurram in triviis ; deducam. Nil sine magno
 Vita labore dedit mortalibus. ¶ Hæc dum agit, ecce,
 Fuscus Aristius occurrit, mihi carus, et illum 61

Qui pulchre nôsset : consistimus : Unde venis ? et,
 Quo tendis ? rogat, et respondet. Vellere cœpi, 63
 Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
 Distorquens oculos, ut me eriperet. Male salsus 65
 Ridens dissimulare : meum jecur urere bilis.
 ¶ Certe nescio-quid secreto velle loqui te
 Aiebas mecum. ¶ Memini bene; sed meliori
 Tempore dicam : hodie tricesima sabbata : vi'n' tu
 Curtis Judæis oppedere ? ¶ Nulla mihi, inquam, 70
 Relligio est. ¶ At mi : sum paulo infirmior, unus
 Multorum ; ignosces : alias loquar. ¶ Hunc sine solem
 Tam nigrum surrexe mihi ! fugit improbus, ac me
 Sub cultro linquit. Casu venit obvius illi
 Adversarius : et, Quo tu, turpissime ? magnâ 75
 Exclamat voce, et, Licet antestari ? Ego vero
 Oppono auriculam : rapit in jus ; clamor utrimque :
 Undique concursus. Sic me servavit Apollo.

SATIRA X.

In ineptos Lucilii Fautores.

Nempe in composito dixi pede currere versus
 Lucilii : quis tam Lucilii fautor inepte est,
 Ut non hoc fateatur ? At idem, quod sale multo
 Urbem defricuit, chartâ laudatur eâdem.
 Nec tamen, hoc tribuens, dederim quoque cætera :
 nam sic 5
 Et Læberii mimos, ut pulchra poemata, mirer.
 Ergo non satis est risu diducere rictum
 Auditoris (et est quædam tamen hinc quoque virtus) :
 Est brevitæ opus, ut currat sententiæ, neu se
 Impediat verbis lassas onerantibus aures : 10
 Et sermone opus est modo tristi, sæpe jocoso ;
 Defendente vicem modo rhetoris atque poetæ,
 Interdum urbani, parentis viribus, atque

Extenuantis eas consulto. Ridiculum acri
 Fortius et melius magnas plerumque secat res. 15
 Illi, scripta quibus comœdia prisca viris est,
 Hoc stabant, hoc sunt imitandi; quos neque pulcher
 Hermogenes unquam legit, neque simius iste,
 Nil præter Calvum et doctus cantare Catullum.
 ¶ At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis 20
 Miscuit. ¶ O seri studiorum! quine putetis
 Difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti
 Contigit? ¶ At sermo linguâ concinnus utrâque
 Suavior, ut Chio nota si commixta Falerni est.
 ¶ Cum versus facias; te ipsum percontor, an, et cum
 Dura tibi peragenda rei sit causa Petilli, 26
 Scilicet oblitus patriæque patrisque Latini,
 (Cum Pedius causas exsudet Publicola, atque
 Corvinus) patriis intermiscere petita
 Verba foris malis, Canusini more bilinguis? 30
 Atque ego cum Græcos facerem, natus mare citra,
 Versiculos; vetuit me tali voce Quirinus,
 Post mediam noctem visus, cum somnia vera:
 In silvam non ligna feras insanius, ac si
 Magnas Græcorum malis implere catervas. 35
 Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
 Diffingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo,
 Quæ nec in Æde sonent certantia iudice Tarpâ,
 Nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris.
 Argutâ meretrice potes, Davoque Chremeta 40
 Eludente senem, comis garrere libellos,
 Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
 Facta canit, pede ter percusso; forte epos acer,
 Ut nemo, Varius ducit: molle atque facetum
 Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ. 45
 Hoc erat, (experto frustra Varrone Atacino,
 Atque quibusdam aliis) melius quod scribere possem,
 Inventore minor: neque ego cum laude coronam,
 Hærentem capiti multâ cum laude coronam.
 At dixi fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem 50

Plura quidem tollenda relinquendis. Age, quæso,
 Tu nihil in magno doctus reprehendis Homero? 52
 Nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
 Non ridet versus Enni gravitate minores,
 Cum de se loquitur, non ut majore repressis? 55
 Quid vetat et nosmet, Lucili scripta legentes,
 Quærere, num illius, num rerum dura negarit
 Versiculos natura magis factos et euntes
 Mollius, ac si quis, pedibus quid claudere senis,
 Hoc tantum, contentus, amet scripsisse ducentos 60
 Ante cibum versus, totidem cœnatus? Etrusci
 Quale fuit Cassi rapido ferventius amni
 Ingenium, capsis quem fama est esse librisque
 Ambustum propriis. Fuerit Lucilius, inquam,
 Comis et urbanus; fuerit limatior idem, 65
 Quam rudis et Græcis intacti carminis auctor,
 Quamque poëtarum seniorum turba; sed ille,
 Si foret hoc nostrum fato dilatus in ævum,
 Detereret sibi multa; recideret omne quod ultra
 Perfectum traheretur; et, in versu faciendo, 70
 Sæpe caput scaberet, vivos et roderet ungues.
 Sæpe stilum vertas, iterum quæ digna legi sint,
 Scripturus; neque, te ut miretur turba, labores,
 Contentus paucis lectoribus. An tua demens
 Vilibus in ludis dictari carmina malis? 75
 Non ego; nam satis est equitem mihi plaudere; ut
 audax,
 Contemptis aliis, explosa Arbuscula dixit.
 Men' moveat cimex Pantilius; aut cruciet, quod
 Vellicet absentem Demetrius? aut quod ineptus
 Fannius Hermogenis lædat conviva Tigelli? 80
 Plotius, et Varius, Mæcenas, Virgiliusque,
 Valgius, et probet hæc Octavius optimus, atque
 Fuscus; et hæc utinam Viscorum laudet uterque:
 Ambitione relegatâ, te dicere possum,
 Pollio, te, Messala, tuo cum fratre; simulque 85
 Vos, Bibule et Servi; simul his te, candide Furni;

Complures alios, doctos ego quos et amicos 87
Prudens prætereo, quibus hæc, sint qualiacumque,
Arridere velim; doliturus, si placeant spe
Deterius nostrâ. Demetri, teque, Tigelli, 90
Discipularum inter jubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

Q. HORATII FLACCI

SATIRARUM

LIBER SECUNDUS.

SATIRA I.

Sunt, quibus in satirâ videor nimis acer, et ultra
Legem tendere opus; sine nervis altera, quidquid
Composui, pars esse putat, similesque meorum
Mille die versus deduci posse. Trebati,
Quid faciam, præscribe. ¶ Quiescas. ¶ Ne faciam,
inquis, 5

Omnino versus? ¶ Aio. ¶ Peream male, si non
Optimum erat: verum nequeo dormire. ¶ Ter uncti
Transanto Tiberim, somno quibus est opus alto,
Irriguumque mero sub noctem corpus habento.

Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude 10

Cæsaris invicti res dicere, multa laborum

Præmia laturus. ¶ Cupidum, pater optime, vires

Deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis

Agmina, nec fractâ pereuntes cuspide Gallos,

Aut labentis equo describat vulnera Parthi. 15

¶ Attamen et justum poteras et scribere fortem,

Scipiadam ut sapiens Lucilius. ¶ Haud mihi deero,

Cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci

Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem;

Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus. 20

¶ Quanto rectius hoc, quam tristi lædere versu

Pantolabum scurram, Nomentanumque nepotem !
 Cum sibi quisque timet, quamquam est intactus, et
 odit. 23

¶ Quid faciam ? Saltat Milonius, ut semel icto
 Accessit fervor capiti, numerusque lucernis. 25

Castor gaudet equis ; ovo prognatus eodem,
 Pugnis : quot capitum vivunt, totidem studiorum
 Millia : me pedibus delectat claudere verba,
 Lucilî ritu, nostrum melioris utroque.

Ille velut fidis arcana sodalibus olim 30

Credebat libris ; neque, si male gesserat, usquam

Decurrens alio, neque si bene ; quo fit, ut omnis

Votivâ pateat veluti descripta tabellâ

Vita senis. Sequor hunc, Lucanus an Appulus, an-
 ceps : 34

Nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
 Missus ad hoc, pulsus (vetus est ut fama) Sabellis,

Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis ;

Sive quod Appula gens, seu quod Lucania bellum

Incuteret violenta. Sed hic stilus haud petet ultro

Quemquam animantem ; et me veluti custodiet ensis

Vaginâ tectus ; quem cur destringere coner, 41

Tutus ab infestis latronibus ? O pater et rex

Jupiter ! ut pereat positum rubigine telum,

Nec quisquam noceat cupido mihi pacis ! at ille,

Qui me commôrit, (Melius non tangere ! clamo) 45

Flebit, et insignis totâ cantabitur urbe.

Cervius iratus leges mînitatur et urnam :

Canidia Albuçî, quibus est inimica, venenum :

Grande malum Turius, si quid se iudice certes.

Ut, quo quisque valet, suspectos terreat, utque 50

Imperet hoc natura potens, sic collige mecum :

Dente lupus, cornu taurus petit ; unde, nisi intus

Monstratum ? Scævæ vivacem crede nepoti

Matrem... ¶ Nil faciet sceleris pia dextera. ¶ Mirum !

Ut neque calce lupus quemquam, neque dente petit

bos. 55

Sed mala tollet anum vitiatu melle cicuta.

Ne longum faciam ; seu me tranquilla senectus 57
 Exspectat, seu Mors atris circumvolat alis ;
 Dives, inops, Romæ, seu fors ita jusserit, exsul ;
 Quisquis erit vitæ, scribam, color. ¶ O puer ! ut sis
 Vitalis, metuo ; et majorum ne quis amicus 61
 Frigore te feriat. ¶ Quid ? cum est Lucilius ausus
 Primus in hunc operis componere carmina morem,
 Detrahere et pellem, nitidus quâ quisque per ora
 Cederet, introrsum turpis ; num Lælius, et qui 65
 Duxit ab oppressâ meritum Carthagine nomen,
 Ingenio offensi ? aut læso doliuere Metello,
 Famosisque Lupo cooperto versibus ? Atqui
 Primores populi arripuit, populumque tributim ;
 Scilicet uni æquus virtuti atque ejus amicis. 70
 Quin, ubi se a vulgo et scenâ in secreta remôrant
 Virtus Scipiadæ et mitis sapientia Læli ;
 Nugari cum illo, et discincti ludere, donec
 Decoqueretur olus, soliti. Quidquid sum ego, quam-
 vis

Infra Lucilî censum ingeniumque, tamen me 75
 Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
 Invidia, et, fragili quærens illidere dentem,
 Offendet solido : nisi quid tu, docte Trebati,
 Dissentis. ¶ Equidem nihil hinc defringere possum.
 Sed tamen, ut monitus caveas, ne forte negoti 80
 Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum ;
 Si mala condiderit in quem quis carmina, jus est
 Judiciumque. ¶ Esto, si quis mala ; sed bona si quis
 Judice condiderit laudatus Cæsare ? si quis
 Opprobriis dignum lataverit, integer ipse ? 85
 ¶ Solventur risu tabulæ ; tu missus abibis.

SATIRA II.

Quæ virtus et quanta, boni, sit vivere parvo,
 (Nec meus hic sermo est, sed quæ præcepit Ofellus,
 Rusticus, abnormis sapiens, crassâque Minervâ)
 Discite, non inter lances mensasque nitentes,
 Cum stupet insanis acies fulgoribus, et cum 5
 Acclinis falsis animus meliora recusat;
 Verum hic impransi mecum disquirite. ¶ Cur hoc?
 ¶ Dicam, si potero. Male verum examinat omnis
 Corruptus iudex. Leporem sectatus, equove
 Lassus ab indomito, vel (si Romana fatigat 10
 Militia assuetum græcari) seu pila velox,
 Molliter austerum studio fallente laborem,
 Seu te discus agit, (pete cedentem aëra disco)
 Cum labor extuderit fastidia, siccus, inanis, 14
 Sperne cibum vilem; nisi Hymettia mella Falerno
 Ne biberis diluta. Foris est promus, et atrum
 Defendens pisces hiemat mare; cum sale panis
 Latrantem stomachum bene leniet. Unde putas, aut
 Quî partum? Non in caro nidore voluptas 19
 Summa, sed in te ipso est. Tu pulmentaria quare
 Sudando: pinguem vitiiis, albumque, neque ostrea,
 Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagoïis.
 Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
 Hoc potius, quam gallinâ, tergere palatum,
 Corruptus vanis rerum; quia veneat auro . 25
 Rara avis, et pictâ pandat spectacula caudâ:
 Tamquam ad rem attineat quidquam. Num vesceris
 istâ,
 Quam laudas, plumâ? cocto num adest honor idem?
 Carne tamen quamvis distat nihil, hac magis illâ.
 Imparibus formis deceptum te patet: esto: 30
 Unde datum sentis, lupus hic Tiberinus, an alto
 Captus hiet, pontesne inter jactatus, an amnis
 Ostia sub Tusci? Laudas, insane, trilibrem

Mulum, in singula quem minus pulmenta necesse
est.

Ducit te species, video: quo pertinet ergo 35

Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Majorem natura modum dedit, his breve pondus.

[Jejunus raro stomachus vulgaris temnit.]

Porrectum magno magnum spectare catino 39

Vellem, ait Harpyiis gula digna rapacibus. At vos,

Præsentes Austri, coquite horum opsonia! quamvis

Putet aper rhombusque recens, mala copia quando

Ægrum sollicitat stomachum; cum rapula plenus

Atque acidas mavult inulas. Necdum omnis abacta

Pauperies epulis regum: nam vilibus ovis, 45

Nigriusque est oleis hodie locus. Haud ita pridem

Galloni præconis erat acipensere mensa

Infamis: quid? tum rhombos minus æquora ale-
bant?

Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido,

Donec vos auctor docuit prætorius. Ergo 50

Si quis nunc mergos suaves edixerit assos,

Parebit, pravi docilis, Romana juvenus.

Sordidus a tenui victu distabit, Ofello

Judice: nam frustra vitium vitaveris illud,

Si te alio pravum detorseris. Avidienus, 55

Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret,

Quinquennes oleas est, et silvestria corna;

Ac, nisi mutatum, parcat defundere vinum; et

Cujus odorem olei nequeas perferre, (licebit

Ille repotia, natales, aliosve dierum 60

Festos, albatu celebret) cornu ipse bilibri

Caulibus instillat, veteris non parcus aceti.

Quali igitur victu sapiens utetur? et horum

Utrum imitabitur? Hac urget lupo, hac canis,
aiunt.

Mundus erit, qui non offendat sordidus, atque 65

In neutram partem cultus miser: hic neque servis,

Albuci senis exemplo, dum munia didit,

Sævus erit; neque, sic ut simplex Nævius, unctam

Convivis præbebit aquam : vitium hoc quoque mag-
num. 69

Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque secum
Afferat. In primis valeas bene ; nam varis res
Ut noceant homini, credas, memor illius escæ,
Quæ simplex olim tibi sederit : at, simul assis
Miscueris elixa, simul conchyliis turdis ; 74

Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
Lenta feret pituita. Vides, ut pallidus omnis
Coenâ desurgat dubiâ ? Quin corpus onustum
Hesternis vitiis animum quoque prægravat unâ,
Atque affligit humo divinæ particulam auræ.

Alter, ubi dicto citius curata sopori 80

Membra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit.
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam ;
Sive diem festum rediens adduxerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus ; ubique
Accedent anni, et tractari mollius ætas 85

Imbecilla volet. Tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer et validus præsumis, mollitiem ; seu
Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus ?

Rancidum aprum antiqui laudabant, non quia nasus
Illis nullus erat, sed (credo) hac mente, quod hospes
Tardius adveniens vitiatum commodius, quam 91
Integrum edax dominus consumeret. Hos utinam
inter

Heroas natum tellus me prima tulisset !

Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam ? grandes rhombi patinæque 95
Grande ferunt unâ cum damno dedecus : adde

Iratum patrum, vicinos, te tibi iniquum,
Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
As, laquei pretium. Jure, inquit, Trausius istis
Jurgatur verbis : ego vectigalia magna, 100

Divitiasque habeo tribus amplas regibus. Ergo,
Quod superat, non est, melius quo insumere possis ?
Cur eget indignus quisquam, te divite ? quare
Templa ruunt antiqua Deam ? cur, improbe, caræ

Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo ? 105

Uni nimirum tibi recte semper erunt res ?

O magnus posthac inimicis risus ! Uterne

Ad casus dubios fidet sibi certius ? hic, qui

Pluribus assuêrit mentem corpusque superbum ;

An, qui, contentus parvo metuensque futuri, 110

In pace, ut sapiens, aptârit idonea bello ?

Quo magis his credas ; puer hunc ego parvus

Ofellum

Integris opibus novi non latius usum,

Quam nunc accisis. Videas, metato in agello,

Cum pecore et natis, fortem mercede colonum, 115

¶ Non ego, narrantem, temere edi luce profestâ

Quidquam præter olus, fumosæ cum pede pernæ :

Ac mihi, seu longum post tempus venerat hospes,

Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem

Vicinus, bene erat, non piscibus urbe petitis, 120

Sed pullo atque hædo : tum pensilis uva secundas

Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu :

Post hoc ludus erat culpâ potare magistrâ ;

Ac venerata Ceres, ita culmo surgeret alto,

Explicuit vino contractæ seria frontis. 125

Sæviat, atque novos moveat Fortuna tumultus ;

Quantum hinc imminuet ? quanto aut ego parcius,

aut vos,

O pueri, nituistis, ut huc novus incola venit ?

Nam propriæ telluris herum natura neque illum,

Nec me, nec quemquam, statuit. Nos expulit ille ;

Illum aut nequities, aut vafri incitias juris, 131

Postremo expellet certe vivacior hæres.

Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli

Dictus, [erit] nulli proprius ; sed [cedet] in usum

Nunc mihi, nunc alii : quocirca vivite fortes, 135

Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

SATIRA III.

Sic raro scribis, ut toto non quater anno
 Membranam poscas, scriptorum quæque retexens,
 Iratus tibi, quod, vini somnique benignus,
 Nil dignum sermone carias. Quid fiet? at ipsis
 Saturnalibus huc fugisti; sobrius ergo 5
 Dic aliquid dignum promissis: incipe. Nil est:
 Culpantur frustra calami, immeritusque laborat
 Iratus natus paries Dis atque poetis.
 Atqui vultus erat multa et præclara minantis,
 Si vacuum tepido cepisset villula tecto. 10
 Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
 Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
 Invidiam placare paras, virtute relictâ?
 Contemnere miser: vitanda est improba Siren
 Desidia: aut, quidquid vitâ meliore parâsti, 15
 Ponendum æquo animo. ¶ Dî te, Damasippe, De-
 æque,
 Verum ob consilium, donent tonsore. Sed unde
 Tam bene me nôsti? ¶ Postquam omnis res mea
 Janum
 Ad medium fracta est, aliena negotia curo,
 Excussus propriis: olim nam quærere amabam, 20
 Quo vafer ille pedes lavisset Sisyphus ære,
 Quid sculptum infabre, quid fustum durius esset:
 Callidus huic signo ponebam millia centum:
 Hortos egregiasque domos mercarier unus
 Cum lucro nôram; unde frequentia Mercuriale 25
 Imposuere mihi cognomen compita. ¶ Novi:
 Et morbi miror purgatum te illius. ¶ Atqui
 Emovit veterem mire novus; ut solet, in cor
 Trajecto lateris miseri capitisque dolore:
 Ut lethargicus hic, cum sit pugil, et medicum urget.
 ¶ Dum ne quid simile huic, esto ut libet. ¶ O bone,
 ne te 31

Frustrere ; insanis et tu, stultique prope omnes, 32
 Si quid Stertinius veri crepat ; unde ego mira
 Descripsi docilis præcepta hæc, tempore quo me
 Solatus jussit sapientem pascere barbam, 35
 Atque a Fabricio non tristem ponte reverti.
 Nam, male re gestâ, cum vellem mittere operto
 Me capite in flumen, dexter stetit, et, ¶ Cave faxis
 Te quidquam indignum : pudor, inquit, te malus
 angit,
 Insanos qui inter vereare insanus haberi. 40
 Primum nam inquiram, quid sit furere ; hoc si erit
 in te
 Solo, nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
 Quem mala stultitia, et quemcumque inscitia veri
 Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus et grex
 Autumat. Hæc populos, hæc magnos formula reges,
 Excepto sapiente, tenet. Nunc accipe, quare 46
 Desipiant omnes æque ac tu, qui tibi nomen
 Insano posuere. Velut silvis, ubi passim
 Palantes error certo de tramite pellit,
 Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit ; unus utrique
 Error, sed variis illudit partibus : hoc te 51
 Crede modo insanum ; nihilo ut sapientior ille,
 Qui te deridet, caudam trahat. Est genus unum
 Stultitiæ nihilum metuenda timentis ; ut ignes,
 Ut rupes fluviosque, in campo obstare queratur : 55
 Alterum, et huic [varium] et nihilo sapientius, ignes
 Per medios fluviosque ruentis : clamet amica
 Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor ;
 Hic fossa est ingens ! hic rupes maxima ! serva !
 Non magis audierit, quam Fuffus ebrius olim, 60
 Cum Ilionam edormit ; Catienis mille ducentis,
 Mater, te appello, clamantibus. Huic ego vulgum
 Errori similem cunctum insanire docebo.
 Insanit veteres statuas Damasippus emendo :
 Integer est mentis Damasippi creditor ? esto ; 65
 Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam,
 Tunc insanus eris, si acceperis ? an magis excors,

Rejectâ prædâ, quam præsens Mercurius fert? 68
 Scribe decem a Nerio: non est satis; adde Cicutæ
 Nodosi tabulas centum, mille adde catenas: 70
 Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
 Cum rapies in jus malis ridentem alienis,
 Fiet aper, modo avis, modo saxum, et, cum volet,
 arbor.

Si male rem gerere insani est; contra, bene, sani;
 Putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perilli 75
 Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
 Audire, atque togam jubeo componere, quisquis
 Ambitione malâ aut argenti pallet amore,
 Quisquis luxuriâ tristive superstitione,
 Aut alio mentis morbo calet; huc propius me, 80
 Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
 Danda est hellebori multo pars maxima avaris:
 Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
 Hæredes Staberî summam incidere sepulcro;
 Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum 85
 Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arrî;
 Frumenti quantum metit Africa. ¶ Sive ego prave,
 Seu recte, hoc volui; ne sis patruus mihi. ¶ Credo
 Hoc Staberî prudentem animum vidisse.... ¶ Quid
 ergo

Sensit, cum summam patrimonî insculpere saxo 90
 Hæredes voluit? ¶ Quoad vixit, credidit ingens
 Pauperiem vitium, et cavit nihil acrius; ut, si
 Forte minus locuples uno quadrante perisset,
 Ipse videretur sibi nequior: omnis enim res,
 Virtus, fama, decus, divina humanaque, pulchris 95
 Divitiis parent; quas qui contraxerit, ille
 Clarus erit, fortis, justus. ¶ Sapiensne? ¶ Etiam! et
 rex,

Et quidquid volet. Hoc, veluti virtute paratum,
 Speravit magnæ laudi fore. Quid simile isti
 Græcus Aristippus, qui servos projicere surum 100
 In mediâ jussit Lîbyâ, quia tardius irent,
 Propter onus segnes? uter est insanior horum?

¶ Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit. 103
 ¶ Si quis emat citharas, emtas comportet in unum, 1
 Nec studio citharæ nec Musæ deditus ulli; 105
 Si scalpra et formas, non sutor; nautica vela,
 Aversus mercaturis; delirus et amens
 Undique dicatur merito. Qui discrepat istis,
 Qui nummos aurumque recondit, nescius uti 109
 Compositis, metuensque velut contingere sacrum?
 Si quis ad ingentem frumenti semper acervum
 Porrectus vigilet cum longo fuste; neque illinc
 Audeat esuriens dominus contingere granum,
 Ac potius foliis parvus vescatur amaris:
 Si, positus intus Chii veterisque Falerni 115
 Mille cadis—nihil est, tercentum millibus, acre
 Potet acetum: age, si et stramentis incubet unde-
 octoginta annos natus, cui stragula vestis,
 Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arcâ;
 Nimirum insanus paucis videatur, eo quod 120
 Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
 Filius aut etiam hæc libertus ut ebibat hæres,
 Dis inimice senex, custodis? ne tibi desit?
 Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum,
 Ungere si caules oléo meliøre, caputque 125
 Cœperis impexâ fœdum porrigine? Quare,
 Si quidvis satis est, perjuras, surripis, aufers
 Undique? tun' sanus? Populum si cædere saxis
 Incipias, servosve tuo quos ære parâris,
 Insanum te omnes pueri clamentque puellæ: 130
 Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
 Incolumi capite es? ¶ Quid enim? ¶ Neque tu hoc
 facis Argis,
 Nec ferro ut demens genitricem occidis Orestes.
 An tu reris eum occisâ insanisse parente?
 Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
 In matris jugulo ferrum tepefecit acutum? 136
 Quin, ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes,
 Nil sane fecit quod tu reprehendere possis:
 Non Pyladen ferro violare aususve sororem.

Electram ; tantum maledicit utrique, vocando 140
 Hanc, Furiam ; hunc, aliud, jussit quod splendida
 bilis.

Pauper Opimius argenti positi intus et auri,
 Qui Veientanum festis potare diebus
 Campanâ solitus trullâ, vappamque profestis,
 Quondam lethargo grandi est oppressus, ut hæres
 Jam circum loculos et claves lætus ovansque 146
 Curreret. Hunc medicus, multum celer atque fidelis,
 Excitat hoc pacto ; mensam poni jubet, atque
 Effundi saccos nummorum, accedere plures
 Ad numerandum ; hominem sic erigit : addit et
 illud, 150

Ni tua custodis, avidus jam hæc auferet hæres.
 ¶ Men' vivo ? ¶ Ut vivas igitur, vigila : hoc age.
 ¶ Quid vis ?

¶ Deficient inopem venæ te, ni cibus atque
 Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
 Tu cessas ? agedum ; sume hoc ptisanarium oryzae.
 ¶ Quanti emtæ ? ¶ Parvo. ¶ Quanti ergo ? ¶ Octus-
 sibus. ¶ Eheu ! 156

Quid refert, morbo, an furtis, pereamve rapinis ?
 ¶ Quisnam igitur sanus ? ¶ Qui non stultus. ¶ Quid
 avarus ?

¶ Stultus et insanus. ¶ Quid ? si quis non sit avarus ;
 Continuo sanus ? ¶ Minime. ¶ Cur, Stoïce ? ¶ Dicam.
 Non est cardiacus (Craterum dixisse putato) 161
 Hic æger. Recte est igitur, surgetque ? negabit ;
 Quod latus aut renes morbo tententur acuto.
 Non est perjurus, neque sordidus ; immolet æquis
 Hic porcum Laribus : verum ambitiosus et audax ;
 Naviget Anticyram : quid enim differt, barathrone
 Dones quidquid habes, an nunquam utare paratis ?
 Servius Oppidius Canusi duo prædia, dives
 Antiquo censu, natis divisse duobus
 Fertur, et hæc moriens pueris dixisse vocatis 170
 Ad lectum : Postquam te talos, Aule, nucesque
 Ferre sinu laxo, donare, et ludere, vidi ;

Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem ;
 Extimui, ne vos ageret vesania discors ;
 Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam. 175
 Quare, per Divos oratus uterque Penates,
 Tu cave ne minuas ; tu, ne majus facias id
 Quod satis esse putat pater, et natura coërcet.
 Præterea, ne vos titillet gloria, jure-
 jurando obstringam ambo : uter ædilis fueritve 180
 Vestrûm prætor, is intestabilis et sacer esto.
 In cicere atque fabâ bona tu perdasque lupinis,
 Latus ut in Circo spatiere, aut æneus ut stes,
 Nudus agris, nudus nummis, insane, paternis ?
 Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu, 185
 Astuta ingenuum vulpes imitata leonem ?
 ¶ Ne quis humâsse velit Ajacem, Atrida, vetas cur ?
 ¶ Rex sum. ¶ Nil ultra quæro plebeiis. ¶ Et æquam
 Rem imperito ; at si cui videor non justus, inulto
 Dicere, quod sentis, permitto. ¶ Maxime regum,
 Dî tibi dent captâ classem reducere Trojâ ! 191
 Ergo consulere, et mox responderi licebit ?
 ¶ Consule. ¶ Cur Ajax, heros ab Achille secundus,
 Putescit, toties servatis clarus Achivis ?
 Gaudeat ut populus Priami Priamusque inhumato,
 Per quem tot juvenes patrio caruère sepulcro ? 196
 ¶ Mille ovium insanus morti dedit ; inclytum Ulyssem
 Et Menelaüm unâ mecum se occidere clamans.
 ¶ Tu, cum, pro vitulâ, statuis dulcem Aulide natam
 Ante aras, spargisque molâ caput, improbe, salsâ,
 Rectum animi servas ? ¶ Quorsum ? ¶ Insanus quid
 enim Ajax 201
 Fecit, cum stravit ferro pecus ? abstinuit vim
 Uxore et nato : mala multa precatus Atridis,
 Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulyssem.
 ¶ Verum ego, ut hærentes adverso litore naves 205
 Eriperem, prudens placavi sanguine Divos.
 ¶ Nempe tuo, furiose. ¶ Meo ; sed non furiosus.
 ¶ Qui species alias veri, scelerisque tumultu
 Permixtas capiet, commotus habebitur ; atque,

Stultitiãne erret, nihilum distabit, an irã. 210

Ajax cum immeritos occidit, desipit, agnos?
Cum prudens scelus ob titulos admittis inanes,
Stas animo? et purum est, vitio tibi cum tumidum
est cor?

Si quis lecticã nitidam gestare amet agnam,
Huic vestem, ut natæ, paret ancillas, paret aurum;
Rufam et Rufillam appellet, fortique marito 216

Destinet uxorem; interdicto huic omne adimat jus
Prætor, et ad sanos abeat tutela propinquos.

Quid? si quis natam pro mutã devovet agnã,
Integer est animi? ne dixeris. Ergo, ubi prava 220

Stultitia, hïc est summa insania: qui sceleratus,
Et furiosus erit: quem cepit vitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.

Nunc, age, luxuriam et Nomentanum arripe mecum;
Vincet enim stultos ratio insanire nepotes. 225

Hic, simul accepit patrimonî mille talenta,
Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
Unguentarius, ac Tusci turba impia vici,

Cum scurris fartor, cum Velabro omne Macellum,
Mane domum veniant. Quid tum? Venère fre-
quentes: 230

Verba facit leno, Quidquid mihi, quidquid et horum
Cuique domi est, id crede taum: et vel nunc pete,
vel cras.

Accipe, quid contra juvenis responderit æquus:
Tu nive Lucanã dormis ocreatus, ut aprum
Cœnem ego; tu pisces hiberno ex æquore vellis; 235

Segnis ego, indignus qui tantum possideam: aufer;
Sume tibi decies; tibi tantundem; tibi triplex,
Unde uxor mediã currit de nocte citata.

Filius Æsopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies solidum exsorberet, aceto 240

Diluit insignem baccam; qui sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacã?

Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia et nugis, pravorum et amore, gemellum,

Luscinias soliti impenso prandere coëmtas ; 245
 Quorsum abeant ? [sani ?] cretâ, an carbone notandi ?
 Ædificare casas, plostello adjungere mures,
 Ludere par impar, equitare in arundine longâ,
 Si quem delectet barbatum, amentia verset.
 Si puerilius his, ratio esse evincet, amare ; 250
 Nec quidquam differre, utrumne in pulvere, trimus
 Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
 Sollicitus plores ; quæro, faciasne, quod olim
 Mutatus Polemon ? ponas insignia morbi,
 Fasciolas, cubital, focalia, potus ut ille 255
 Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
 Postquam est impransi correptus voce magistri ?
 Porrigis irato puero cum poma, recusat :
 Sume, Catelle ; negat : si non des, optat. Amator
 Exclusus qui distat, agit ubi secum, eat, an non,
 Quo rediturus erat non arcessitus, et hæret 261
 Invisis foribus ? Ne nunc, cum me vocat ultro,
 Accedam ? an potius mediter finire dolores ?
 Exclusit, revocat : redeam ? non, si obsecret. Ecce
 Servus, non paulo sapientior ; O here, quæ res 265
 Nec modum habet neque consilium, ratione modoque
 Tractari non vult. In amore hæc sunt mala ; bellum,
 Pax rursus ; hæc si quis, tempestatis prope ritu
 Mobilia, et cæcâ fluitantia sorte, labore
 Reddere certa sibi, nihilo plus explicet, ac si 270
 Insanire paret certâ ratione modoque.
 Quid ? cum, Picens excerpens semina pomis,
 Gaudes, si cameram percusti forte, penes te es ?
 Quid ? cum balba feris annoso verba palato,
 Ædificante casas qui sanior ? Adde cruorem 275
 Stultitiæ, atque ignem gladio scrutare : modo, in-
 quam,
 Hellade percussâ, Marius cum præcipitât se,
 Cerritus fuit ? an commotæ crimine mentis
 Absolves hominem, et sceleris damnabis eundem,
 Ex more imponens cognata vocabula rebus ? 280
 Libertinus erat, qui circum compita siccus

Lautis mane senex manibus currebat ; et, Unum
 (Quiddam magnum addens) unum me surpitate morti,
 Dis etenim facile est, orabat ; sanus utrisque
 Auribus atque oculis ; mentem, nisi litigiosus, 285
 Exciperet dominus, cum venderet. Hoc quoque vul-
 gus

Chrysippus ponit fecundâ in gente Menentî.
 Jupiter, ingentes qui das adimisque dolores,
 Mater ait pueri menses jam quinque cubantis,
 Frigida si puerum quartana reliquerit, illo 290
 Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
 In Tiberi stabit. Casus medicusve levârît
 Ægrum ex præcipiti, mater delira necabit
 In gelidâ fixum ripâ, febrimque reducet :

Quone malo mentem concussa ? timore Deorum.
 Hæc mihi Stertinius, sapientum octavus, amico 296
 Arma dedit, posthac ne compellarer inultus.

Dixerit insanum qui me, totidem audiet ; atque
 Respicere ignoto discet pendentia tergo.

¶ Stoice, post damnatum sic vendas omnia pluris : 300
 Quâ me stultitiâ (quoniam non est genus unum)
 Insanire putas ? ego nam videor mihi sanus.

¶ Quid ? caput abscissum demens cum portat Agaue
 Nati infelicis, sibi tum furiosa videtur ?

¶ Stultum me fateor, (liceat concedere veris) 305
 Atque etiam insanum ; tantum hoc edissere, quo me
 Ægrotare putes animi vitio ? ¶ Accipe : primum

Ædificas ; hoc est, longos imitaris, ab imo
 Ad summum totus moduli bipedalis ; et idem
 Corpore majorem rides Turbonis in armis 310
 Spiritum et incessum ; qui ridiculus minus illo ?

An, quodcumque facit Mæcenas, te quoque verum est,
 Tanto dissimilem, et tanto certare minorem ?

Absentis ranæ pullis vituli pede pressis,
 Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens 315
 Bellua cognatos eliserit. Illa rogare,

Quantane ? num [tantum, sufflans se,] magna fuisset ?
 ¶ Major dimidio. ¶ Num tanto ? ¶ Cum magis atque

Se magis inflaret ; Non, si te ruperis, inquit, 319
 Par eris. Hæc a te non multum abludit imago.
 Adde pœmata nunc ; hoc est, oleum adde camino ;
 Quæ si quis sanus fecit, sanus facis et tu.
 Non dico horrendam rabiem. ¶ Jam desine. ¶ Cul-
 tum
 Majorem censu. ¶ Teneas, Damasippe, tuis te.
 ¶ Mille puellarum, puerorum mille furores. 325
 ¶ O major, tandem parcas, insane, minori.

SATIRA IV.

Unde, et quo Catus? ¶ Non est mihi tempus aventi
 Ponere signa novis præceptis, qualia vincunt
 Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platona.
 ¶ Peccatum fateor, cum te sic tempore lævo
 Interpellârim : sed des veniam bonus, oro. 5
 Quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox ;
 Sive est naturæ hoc, sive artis ; mirus utroque.
 ¶ Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem ;
 Utpote res tenues, tenui sermone peractas. 9
 ¶ Ède hominis nomen ; simul et, Romanus an hospes.
 ¶ Ipsa memor præcepta canam ; celabitur auctor.
 Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
 Ut succi melioris, et ut magis alma rotundis,
 Ponere : namque marem cohibent callosa vitellum.
 Caule suburbano, qui siccis crevit in agris, 15
 Dulcior ; irriguo nihil est elutius horto.
 Si vespertinus subito te oppresserit hospes,
 Ne gallina malum responset dura palato,
 Doctus eris vivam mixto mersare Falerno ;
 Hoc teneram faciet. Pratensibus optima fungis 20
 Natura est : aliis male creditur. Ille salubres
 Æstates peraget, qui nigris prandia moris
 Finiet, ante gravem quæ legerit arbore solem.
 Aufidius forti miscebat mella Falerno,
 Mendose ; quoniam vacuis committere venis 25

Nil nisi lene decet: leni præcordia mulso 26
 Prolueris melius. Si dura morabitur alvus,
 Mytilus et viles pellent obstantia conchæ,
 Et lapathi brevis herba, sed albo non sine Coo.
 Lubrica nascentes implent conchyliæ lunæ. 30
 Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
 Murice Baiano melior Lucrina peloris:
 Ostrea Circeiis, Miseno oriuntur echini;
 Pectinibus patulis jactat se molle Tarentum.
 Nec sibi cœnarum quivis temere arroget artem, 35
 Non prius exactâ tenui ratione saporum.
 Nec satis est carâ pisces averrere mensâ,
 Ignarum quibus est jus aptius, et quibus assis
 Languidus in cubitum jam se conviva reponet.
 UMBER, et ilignâ nutritus glande, rotundas 40
 Curvet aper lances carnem vitantis inertem:
 Nam Laurens malus est, ulvis et arundine pinguis.
 Vineæ submittit capreas non semper edules.
 Fecundæ leporis sapiens sectabitur armos.
 Piscibus atque avibus quæ natura et foret ætas, 45
 Ante meum nulli patuit quæsitæ palatum.
 Sunt, quorum ingenium nova tantum crustula promit.
 Nequâquam satis in re unâ consumere curam;
 Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, laboret,
 Quali perfundat pisces securus olivo. 50
 Massica si cœlo supponas vina sereno,
 Nocturnâ, si quid crassi est, tenuabitur aurâ,
 Et decedet odor nervis inimicus; at illa
 Integrum perdunt lino vitiata saporem.
 Surrentina vafer qui miscet fæce Falernâ 55
 Vina, columbino limum bene colligit ovo;
 Quâtenus ima petit volvens aliëna vitellus.
 Tostis marcentem squillis recreabis et Afrâ
 Potorem cochleâ; nam lactuca innatat acri
 Post vinum stomacho: pernâ magis ac magis hillis
 Flagitat in morsus refici; quin omnia malit. 61.
 Quæcumque immundis fervent illata popinis.
 Est operæ pretium duplicis pernoscere juris.

Naturam : simplex e dulci constat olivo,
 Quod pingui miscere mero muriâque decebit, 65
 Non aliâ quam quâ Byzantia putuit orca.
 Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
 Corycioque croco sparsum stetit ; insuper addes
 Pressa Venafranæ quod bacca remisit olivæ.
 Picenis cedunt pomis Tiburtia succo ; 70
 Nam facie præstant. Venucula convenit ollis ;
 Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
 Hanc ego cum malis, ego fæcem primus et halec,
 Primus et invenior piper album, cum sale nigro
 Incretum, puris circumposuisse catillis. 75
 Immane est vitium, dare millia terna macello,
 Angustoque vagos pisces urgere catino.
 Magna movet stomacho fastidia, seu puer unctis
 Tractavit calicem manibus, dum furta ligurrit ;
 Sive gravis veteri crateræ limus adhæsit. 80
 Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
 Consistit sumtus ? neglectis, flagitium ingens.
 Ten' lapides varios lutulentâ radere palmâ,
 Et Tyrias dare circum illota toralia vestes ;
 Oblitum, quanto curam sumtumque minorem 85
 Hæc habeant, tanto repreti justius illis,
 Quæ nisi divitibus nequeant contingere mensis ?
 ¶ Docte Cati, per amicitiam Divosque rogatus,
 Ducere me auditum, perges quocumque, memento.
 Nam, quamvis referas memori mihi pectore cuncta,
 Non tamen interpret tantumdem juveris : adde 91
 Vultum habitumque hominis ; quem tu vidisse,
 beatus,
 Non magni pendis, quia contigit : at mihi cura
 Non mediocris inest, fontes ut adire remotos,
 Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ. 95

SATIRA V.

In Captatores et Hæredipetas.

Hoc quoque, Tiresia, præter narrata, petenti
 Responde, quibus amissas reparare queam res
 Artibus atque modis. Quid rides? ¶ Jamne doloso
 Non satis est Ithacam revehi, patriosque penates 4
 Adspicere? ¶ O nulli quidquam mentite! vides, ut
 Nudus inopsque domum redeam, te vate; neque illic
 Aut apotheca procis intacta est, aut pecus: atqui
 Et genus et virtus, nisi cum re, vilior algâ est.
 ¶ Quando pauperiem, missis ambagibus, horres;
 Accipe, quâ ratione queas diteescere. Turdus, 10
 Sive aliud privum, dabitur tibi; devolet illuc
 Res ubi magna nitet, domino sene; dulcia poma,
 Et quoscumque feret cultus tibi fundus honores,
 Ante Larem, gustet venerabilior Lare dives;
 Qui quamvis perjurus erit, sine gente, cruentus 15
 Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
 Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
 ¶ Utne tegam spurco Dammæ latus? haud ita Trojæ
 Me gessi, certans semper melioribus. ¶ Ergo
 Pauper eris. ¶ Fortem hoc animum tolerare jubebo:
 Et quondam majora tuli. Tu protinus, unde 21
 Divitias ærisque ruam, dic, augur, acervos.
 ¶ Dixi equidem, et dico. Captus astutus ubique
 Testamenta sentum: neu, si vafer unus et alter
 Insidiatorem præroso fugerit hamo, 25
 Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
 Magna minorve foro si res certabitur olim,
 Vivet uter locuples sine natis, improbus ultro
 Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
 Defensor: famâ civem causâque priorem 30
 Sperne, domi si natus erit, secundave conjux.

Quinte, puta, aut Publi, (gaudent prænomine molles
 Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum : 33
 Jus anceps novi, causas defendere possum :
 Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te 35
 Contentum quassâ nuce pauperet : hæc mea cura est,
 Ne quid tu perdas, neu sis jocus. Ire domum, atque
 Pelliculam curare, jube ; si cognitor ipse.
 Persta, atque obdura, seu rubra Canicula findet
 Infantes statuas, seu, pingui tentus omaso, 40
 Furius hibernas canâ nive conspuet Alpes.
 Nonne vides, (aliquis, cubito stantem prope tangens,
 Inquiet) ut patiens, ut amicis aptus, ut acer ?
 Plures annabunt thynni, et cetaria crescent.
 Si cui præterea validus male filius in re 45
 Præclarâ sublatus aletur ; ne manifestum
 Cœlibis obsequium nudet te, leniter in spem
 Arrepe officiosus, ut et scribare secundus
 Hærea, et si quis casus puerum egerit Orco,
 In vacuum venias : perraro hæc alea fallit. 50
 Qui testamentum tradet tibi cumque legendum,
 Abnuere, et tabulas a te remove, memento ;
 Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
 Cera velit versu ; solus, multisne cohæres,
 Veloci percurre oculo. Plerumque recoctus 55
 Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem ;
 Captatorque dabit risus Nasica Corano.
 ¶ Num furis ? an prudens ludis me, obscura canendo ?
 ¶ O Lærtiade, quidquid dicam, aut erit, aut non :
 Divinare etenim magnus mihi donat Apollo. 60
 ¶ Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
 ¶ Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
 Diemissum genus Æneâ, tellure marique
 Magnus erit, forti nubet procera Corano
 Filia Nasicæ, metuentis reddere soldum. 65
 Tum gener hoc faciet ; tabulas socero dabit, atque,
 Ut legat, orabit : multum Nasica negatas
 Accipiet tandem, et tacitus leget ; invenietque
 Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.

Illud ad hæc jubeo ; mulier si forte dolosa 70
 Libertusve senem delirum temperet, illis
 Accedas socius : laudes, lauderis ut absens :
 Adjuvat hoc quoque ; sed vincit longe prius ipsum
 Expugnare caput : scribes mala carmina vecors ?
 Laudato : scortator erit ? cave te roget : ultro 75
 Penelopen facilis potiori trade. ¶ Putasne,
 Perduci poterit tam frugi tanque pudica,
 Quam nequiere proci recto depellere cursu ?
 ¶ Venit enim magnum donandi parca juvenus,
 Nec tantum Veneris quantum studiosa culinæ : 80
 Sic tibi Penelope frugi est, quæ, si semel uno
 De sene gustarit, tecum partita lucellum,
 Ut canis, a corio nunquam absterrebitur uncto.
 Me sene, quod dicam, factum est ; anus improba
 Thebis
 Ex testamento sic est elata ; cadaver 85
 Unctum oleo largo nudis humeris tulit hæres ;
 Scilicet elabi si posset mortua, (credo)
 Quod nimium institerat viventi. Cautus adito :
 Neu desis operæ, neve immoderatus abundes.
 Difficilem et morosum offendet garrulus : ultra 90
 Non etiam sileas. Davus sis comicus, atque
 Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
 Obsequio grassare : mone, si increbruit aura,
 Cautus uti velet carum caput : extrahe turbâ,
 Oppositis humeris : aurem substringe loquaci. 95
 Importunus amat laudari ? donec, Ohe ! jam,
 Ad cælum manibus sublatis, dixerit, urge ; et
 Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
 Cum te servitio longo curâque levârit ;
 Et certum vigilans, Quartæ esto partis Ulysses, 100
 Audieris, hæres : Ergo nunc Dama sodalis
 Nusquam est ? unde mihi tam fortem, tanque fide-
 lem ?
 Sparge subinde : et, si paulum potes, illacrymare. Est
 Gaudia prodentem vultum celare. Sepulcrum,
 Permissum arbitrio, sine sordibus exstrue : funus

Egregie factum laudet vicinia. Si quis 106
 Forte cohæredum senior male tussiet, huic tu.
 Dic, ex parte tuâ, seu fundi sive domûs sit
 Emtor, gaudentem nummo te addicere. Sed me
 Imperiosa trahit Proserpina : vive; valeque. 110

SATIRA VI.

Horatii Votum.

Hoc erat in votis ; modus agri non ita magnus,
 Hortus ubi, et tecto vicinus jugis aquæ fons,
 Et paulum silvæ super his foret. Auctius atque
 Dî melius fecère : bene est : nil amplius oro,
 Maiâ nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis.
 Si neque majorem feci ratione malâ rem, 6
 Nec sum facturus vitio culpâve minorem ;
 Si veneror stultus nihil horum ; O ! si angulus ille
 Proximus accedat, qui nunc denormat agellum !
 O ! si urnam argenti fors quæ mihi monstret ! ut illi,
 Thesaurò invento, qui mercenarius agrum 11
 Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
 Hercule ; si, quod adest, gratum juvat ; hac prece te
 oro,

Pingue pecus domino facias, et cætera, præter 14
 Ingenium ; utque soles, custos mihi maximus adsis.
 Ergo ubi me in montes et in arcem ex urbe removi,
 (Quid prius illustrem satiris musâque pedestri ?)
 Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auster,
 Auctumnusque gravis, Libitinæ quæstus acerbæ.
 Matutine pater, seu Jane libentius audis, 20
 Unde homines operum primos vitæque labores
 Instituunt, (sic Dîs placitum) tu carminis esto
 Principium : Romæ sponsorem me rapis. ¶ Eja,
 Ne prior officio quisquam respondeat, urge :
 Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem 25
 Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.

¶ Postmodo, quod mi obest, clare certumque locuto,
Luctandum in turbâ ; facienda injuria tardis. 28

¶ Quid vis, insane ? et quas res agis improbus ? ur-
get

Iratis precibus ; tu pulses omne quod obstat, 30

Ad Mæcenatem memori si mente recurras.

¶ Hoc juvat, et melli est ; non mentiar. At simul
stras

Ventum est Esquilias, aliena negotia centum

Per caput et circa saliunt latus. Ante secundam

Roscius orabat sibi adesses ad Puteal cras. 35

De re communi scribæ magnâ atque novâ te

Orabant, hodie meminisses, Quinte, reverti.

Imprimat his, cura, Mæcenas signa tabellis.

Dixeris, Experiar : Si vis, potes, addit, et instat.

Septimus octavo propior jam fugerit annus, 40

Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum

In numero, duntaxat ad hoc, quem tollere rhedâ

Vellet, iter faciens, et cui concedere nugas

Hoc genus ; Hora quota est ? Threx est Gallina
Syro par ?

Matutina parum cautos jam frigora mordent ; 45

Et quæ rimosâ bene deponuntur in aure.

Per totum hoc tempus subjectior in diem et horam

Invidiæ. Noster ludos spectaverat unâ ;

Luserat in Campo ; Fortunæ filius ; omnes.

Frigidus a Rostris manat per compita rumor : 50

Quicumque obvius est, me consulit ; ¶ O bone !
(nam te

Scire, quoniam propius contingis, oportet)

Num quid de Dacis audisti ? ¶ Nil equidem. ¶ Ut tu

Semper eris derisor ! ¶ At omnes Di exagitent me,

Si quidquam. ¶ Quid ? militibus promissa Triquetra

Prædia Cæsar, an est Italâ, tellure daturus ? 56

Jurantem me scire nihil mirantur, ut unum

Scilicet egregii mortalem altique silenti.

Perditur hæc inter misero lux, non sine votis :

O rus ! quando ego te adspiciam ? quandoque licebit,

Nunc veterum libris, nunc somno et inertibus horis,
Ducere sollicitas jucunda oblivio vitæ ? 62

O ! quando faba Pythagoræ cognata, simulque

Uncta satis pingui ponentur oluscula lardo ?

O noctes cœnæque Deum ! quibus ipse, meique, 65

Ante larem proprium vescor, vernasque procaces

Pasco libatis dapibus. Prout cuique libido est,

Siccat inæquales calices conviva, solutus

Legibus insanis ; seu quis capit acria fortis

Pocula, seu modicis uvescit lætius. Ergo 70

Sermo oritur, non de villis domibusve alienis,

Nec, male necne Lepos saltet ; sed, quod magis ad
nos

Pertinet, et nescire malum est, agitamus ; utrumne
Divitiis homines, an sint virtute beati ?

Quidve ad amicitias, usus rectumne, trahat nos ? 75

Et quæ sit natura boni ? summumque quid ejus ?

Cervius, hæc inter, vicinus garrit aniles

Ex re fabellas. Si quis nam laudat Arellî

Sollicitas ignarus opes, sic incipit : ¶ Olim

Rusticus urbanum murem mus paupere fertur 80

Accepisse cavo, veterem vetus hospes amicum ;

Asper, et attentus quæsit, ut tamen arctum

Solveret hospitii animum. Quid multa ? neque ille

Sepositi ciceris, nec longæ invidit avenæ :

Aridum et ore ferens acinum, semesaque lardi 85

Frusta dedit, cupiens variâ fastidia cœnâ

Vincere tangentis male singula dente superbo ;

Cum pater ipse domûs, palcâ porrectus in hornâ,

Esset ador loliumque, dapis meliora relinquens.

Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit,
amice, 90

Prærupti nemoris patientem vivere dorso ?

Vis tu homines urbemque feris præponere silvis ?

Carpe viam (mihi crede) comes, terrestria quando

Mortales animas vivunt sortita, neque ulla est

Aut magno aut parvo leti fuga : quo, bone, circa,

Dum licet, in rebus jucundis vive beatus ; 96

Vive memor quam sis ævi brevis. Hæc ubi dicta 97
 Agrestem pepulère, domo levis exsilit : inde
 Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes
 Mœnia nocturni subrepere. Jamque tenebat 100
 Nox medium cœli spatium, cum ponit uterque
 In locuplete domo vestigia ; rubro ubi coeço
 Tincta super lectos canderet vestis eburnos,
 Multaque de magnâ superessent fercula cœnâ,
 Quæ procul exstructis inerant hesternæ canistris. 105
 Ergo ubi purpureâ porrectum in veste locavit
 Agrestem, veluti succinctus cursitat hospes,
 Continuatque dapes ; nec non vernaliter ipsis
 Fungitur officiis, prælambens omne quod affert.
 Ille cubans gaudet mutatâ sorte, bonisque 110
 Rebus agit lætum convivam ; cum subito ingens
 Valvarum strepitus lectis excussit utrumque.
 Currere per totum pavidi conclave ; magisque
 Exanimes trepidare, simul domus alta Molossis
 Personuit canibus. Tum rusticus, Haud mihi vitâ
 Est opus hac, ait ; et valeas : me silva, cavusque 116
 Tutus ab insidiis, tenui solabitur ervo.

SATIRA VII.

Jamdudum ausculto ; et, cupiens tibi dicere servus
 Pauca, reformido. ¶ Davusæ ? ¶ Ita, Davus, ami-
 cum
 Mancipium domino, et frugi, quod sit satis ; hoc est,
 Ut vitale putes. ¶ Age, libertate Decembri
 (Quando ita majores voluerunt) utere ; narra. 5
 ¶ Pars hominum vitis gaudet constanter, et urget
 Propositum ; pars multa natat, modo recta capessens,
 Interdum pravis obnoxia. Sæpe notatus
 Cum tribus anellis, modo lævâ Priscus inani,
 Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas ; 10
 Ædibus ex magnis subito se conderet, unde
 Mundior exiret vix libertinus honeste :

Jam mœchus Romæ, jam mallet [doctor] Athenis
 Vivere, Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
 Scurra Volanerius, postquam illi justa cheragra 15
 Contudit articulos, qui pro se tolleret atque
 Mitteret in phimum talos, mercede diurnâ
 Conductum pavit; quanto constantior idem
 In vitiis, tanto levius miser ac fune laborat,
 Qui jam contento, jam laxo, fune laborat. 20
 ¶ Non dices hodie, quorsum hæc tam putida tendant,
 Furcifer? ¶ Ad te, inquam. ¶ Quo pacto, pessime?
 ¶ Laudas

Fortunam et mores antiquæ plebis; et idem,
 Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses;
 Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse, 25
 Aut quia non firmus rectum defendis, et hæres,
 Nequidquam cœno cupiens evellere plantam.
 Romæ rus optas; absentem rusticus urbem
 Tollis ad astra levis. Si nusquam es forte vocatus
 Ad cœnam, laudas securum olus: ac, velut usquam
 Vincit eas, ita te felicem dicis, amasque, 31
 Quod nusquam tibi sit potandum. Jusserit ad se
 Mæcenas serum sub lumina prima venire
 Convivam; Nemon' oleum fert ocysus? ecquis
 Audit? cum magno blateras clamore, furisque. 35
 Milvius et scurræ, tibi non referenda precati,
 Discedunt. Etenim fateor me, dixerit ille,
 Duci ventre levem; nasum nidore supinor;
 Imbecillus, iners, si quid vis, adde, popino.
 Tu, cum sis quod ego, et fortassis nequior, ultro 40
 Insectere, velut melior? verbisque decoris
 Obvolvas vitium? Quid, si me stultior ipso,
 Quingentis emto drachmis, deprenderis? Aufer
 Me vultu terrere; manum stomachumque teneto,
 Dum, quæ Crispini docuit me janitor, edo. 45
 Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
 Peccat uter nostrum cruce dignius? Acris ubi me
 Natura incendit, sub clarâ nuda lucernâ
 Quæcumque exceptit turgentis verbera caudæ,

Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum, 50
 Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne
 Ditiior aut formæ melioris meiat eodem.

Tu, cum, projectis insignibus, annulo equestri,
 Romanoque habitu, prodis ex iudice Dama
 Turpis, odoratum caput obscurante lacernâ, 55
 Non es quod simulas? Metuens induceris; atque
 Altercante libidinibus tremis ossa pavore.

Quid refert, uri virgis, ferroque necari,
 Auctoratus eas; an, turpi clausus in arcâ,
 Quo te demisit peccati conscia herilis 60

Contractum, genibus tangas caput? Estne marito
 Matronæ peccantis in ambo justa potestas?
 In corruptorem vel justior: illa tamen se
 Non habitu mutave loco, peccatve superne,
 Cum te formidet mulier, neque credat amanti. 65
 Ibis sub furcam prudens, dominoque furenti
 Committes rem omnem, et vitam, et cum corpore
 famam.

Evâsti? credo, metues, doctusque cavebis.
 Quæres quando iterum pæveas, iterumque perire
 Possis. O toties servus! quæ bellua ruptis, 70
 Cum semel effugit, reddit se prava catenis?
 Non sum mœchus, ais: neque ego (hercule) fur, ubi
 vasa

Prætereo sapiens argentea: tolle periculum,
 Jam vaga prosiliet frenis natura remotis. 74

Tunc mihi dominus, rerum imperiis hominumque
 Tot tantisque minor? quem ter vindicta quaterque
 Imposita haud unquam miserâ formidine privet?
 Adde super, dictis quod non levius valeat; nam
 Sive vicarius est, qui servo paret (uti mos . 79
 Vester ait), seu conservus; tibi quid sum ego? nempe
 Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser, atque
 Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.

Quisnam igitur liber? Sapiens, sibi qui imperiosus;
 Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula
 terrent;

Responsare cupidinibus, contemnere honores 85
 Fortis; et in se ipso totus, teres atque rotundus,
 Externi ne quid valeat per leve morari;
 In quem manca ruit semper Fortuna. Potesne
 Ex his, ut proprium, quid noscere? Quinque talenta
 Poscit te mulier; vexat, foribusque repulsum 90
 Perfundit gelidâ: rursus vocat: eripe turpi
 Colla jugo: Liber, liber sum, dic age. Non quis;
 Urget enim dominus mentem non lenis, et acres
 Subjectat lasso stimulos, versatque negantem.
 Vel, cum Pausiacâ torpes, insane, tabellâ, 95
 Quî peccas minus atque ego, cum Fulvî Rutubæque,
 Aut Placideiani contento poplite miror
 Prælia, rubricâ picta aut carbone; velut si
 Re verâ pugnent, feriant, vitentque moventes
 Arma viri? Nequam et cessator Davus; at ipse
 Subtilis veterum iudex et callidus audis. 101
 Nil ego, si ducor libo fumante; tibi ingens
 Virtus atque animus cœnis responsat opimis?
 Obsequium ventris mihi perniciosius est: cur?
 Tergo plector eqim; quî tu impunitior illa, 105
 Quæ parvo sumi nequeunt, oponia captas?
 Nempe inamarescunt epulæ sine fine petitæ,
 Illusque pedes vitiosum ferre recusant
 Corpus. An hic peccat, sub noctem qui puer uvam
 Furtivâ mutat strigili? qui prædia vendit, 110
 Nil servile, gulæ parens, habet? Adde, quod idem
 Non horam tecum esse potes; non otia recte
 Ponere; teque ipsum vitas, fugitivus ut erro,
 Jam vino quærens, jam somno, fallere curam;
 Frustra: nam comes atra premit, sequiturque fuga-
 cem. 115
 ¶ Unde mihi lapidem? ¶ Quorsum est opus? ¶ Unde
 sagittas?
 ¶ Aut insanit homo, aut versus facit. ¶ Ocyus hinc te
 Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATIRA VIII.

Ut Nasidieni juvat te cœna beati ?
 Nam mihi, quærenti convivam, dictus here illic
 De medio potare die. ¶ Sic, ut mihi nunquam
 In vitâ fuerit melius. ¶ Da, si grave non est,
 Quæ prima iratum ventrem placaverit esca. 5
 ¶ In primis Lucanus aper: leni fuit Austro
 Captus, ut aiebat cœnæ pater; acria circum
 Rapula, lactucæ, radices, qualia lassum
 Pervellunt stomachum, siser, halec, fœcula Coa-
 His ubi sublatis puer alte cinctus acernam 10
 Gausape purpureo mensam pertersit, et alter
 Sublegit quodcumque jaceret inutile, quodque
 Posset cœnantes offendere; ut Attica virgo
 Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
 Cæcuba vina ferens; Alcon, Chium maris expers.
 Hic herus; Albanum, Mæcenas, sive Falernum, 16
 Te magis appositis delectat; habemus utrumque.
 ¶ Divitias miseras! Sed queis cœnantibus unâ,
 Fundani, pulchre fuerit tibi, nôsse laboro.
 ¶ Summus ego, et prope me Viscus Thurinus, et
 infra 20
 (Si memini) Varius; cum Servilio Balatrone
 Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras.
 Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
 Ridiculus tótas simul obsorbere placentas.
 Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte lateret, 25
 Indice monstraret digito: nam cætera turba,
 Nos, inquam, cœnamus aves, conchylia, pisces,
 Longe dissimilem noto celantia succum;
 Ut vel continuo patuit, cum passeris atque
 Ingustata mihi porrexerat ilia rhombi. 30
 Post hoc me docuit, melimela rubere minorem
 Ad lunam delecta: quid hoc intersit, ab ipso
 Audieris melius. Tum Vibidius Balatrone:

Nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti :
 Et calices poscit majores. Vertere pallor 35
 Tum parochi faciem, nil sic metuentis ut acres
 Potores ; vel quod maledicunt liberius, vel
 Ferrida quod subtile exsurdant vina palatum.
 Invertunt Allifanis vinaria tota
 Vibidius Balatroque, secutis omnibus : imi 40
 Convivæ lecti nihilum nocuère lagenis.
 Affertur squillas inter muræna natantes
 In patinâ porrecta. Sub hoc herus, Hæc gravis,
 inquit,
 Capta est, deterior post partum carne futura.
 His mixtum jus est ; oleo, quod prima Venafri 45
 Pressit cella ; garo de succis piscis Iberi ;
 Vino quinquenni, verum citra mare nato,
 Dum coquitur (cocto Chium sic convenit, ut non
 Hoc magis ullum aliud) ; pipere albo, non sine aceto,
 Quod Methymnæam vitio mutaverit uvam. 50
 Erucae virides, inulas ego primus amaras
 Monstravi incoquere ; illutos Curtillus echinos,
 Ut melius, muriâ, quam testa marina remittit.
 Interea suspensa graves aulæa ruinas
 In patinam fecère, trahentia, pulveris atri 55
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
 Nos, majus veriti, postquam nihil esse pericli
 Sensimus, erigimur. Rufus, posito capite, ut si
 Filius immaturus obisset, flere. Quis esset
 Finis ? ni sapiens sic Nomentanus amicum 60
 Tolleret : Heu, Fortuna ! quis est crudelior in nos
 Te Deus ? ut semper gaudes illudere rebus
 Humanis ! Varius mappâ compscere risum
 Vix poterat. Balatro, suspendens omnia naso,
 Hæc est conditio vivendi, aiebat ; eoque 65
 Responsura tuo nunquam est par fama labori.
 Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
 Sollicitudine districtum, ne panis adustus,
 Ne male conditum jus apponatur, ut omnes
 Præcincti recte pueri comtique ministrent ? 70

Adde hos præterea casus ; aulæa ruant si, 71
 Ut modo ; si patinam pede lapsus frangat agaso.
 Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
 Adversæ nudare solent, celare secundæ. 74
 Nasidienus ad hæc : Tibi Di, quæcumque preceris,
 Commoda dent ; ita vir bonus es, convivaque comis.
 Et soleas poscit. Tum in lecto quoque videres
 Stridere secretâ divisos aure susurros.
 ¶ Nullos his mallem ludos spectâsse : sed illa. 79
 Redde, age, quæ deinceps risisti. ¶ Vibidius dum
 Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena,
 Quod sibi poscenti non dentur pocula ; dumque
 Ridetur fictis rerum, Balatrone secundo ;
 Nasidiene, redis mutatæ frontis, ut arte
 Emendaturus fortunam. Deinde secuti 85
 Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
 Membra gruis, sparsi sale multo, non sine farre ;
 Pinguibus et ficis pastum jecur anseris albi ;
 Et leporum avulsos, ut multo suavius, armos, 89
 Quam si cum lumbis quis edit : tum pectore adusto
 Vidimus et merulas poni, et sine clune palumbes ;
 Suaves res, si non causas narraret earum et
 Naturas dominus ; quem nos sic fugimus ulti,
 Ut nihil omnino gustaremus, velut illis
 Canidia afflâset pejor serpentibus Afris. 95

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARUM

LIBER PRIMUS.

EPISTOLA I.

Ad Mæcenatem.

Primâ dicte mihi, summâ dicende Camœnâ,
Spectatum satis, et donatum jam rude, quæris,
Mæcenas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro, 5
Ne populum extremâ toties exoret arenâ.
Est, mihi purgatam crebro qui personet aurem ;
Solve senescentem mature sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, et ilia ducat.
Nunc itaque et versus et cætera ludicra pono : 10
Quid verum atque decens, curo et rogo, et omnis in
hoc sum :
Condo et compono, quæ mox depromere possim.
Ac, ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter ;
Nullius addictus jurare in verba magistri,
Quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes. 15
Nunc agilis fio, et mersor civilibus undis,
Virtutis veræ custos, rigidusque satelles :
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus, subjungere conor.
Ut nox longa, quibus mentitur amica, diesque 20

Lenta videtur opus debentibus; ut piger annus 21
 Pupillis, quos dura premit custodia matrum;
 Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quæ spem
 Consiliumque morantur agendi gnauiter id quod
 Æque pauperibus prodest, locupletibus æque; 25
 Æque neglectum pueris senibusque nocebit.
 Restat, ut his ego me ipse regam solerque elementis:
 Non possis oculo quantum contendere Lynceus,
 Non tamen idcirco contemnas lippus inungi;
 Nec, quia desperes invicti membra Glyconis, 30
 Nodosâ corpus nolis prohibere cheragrâ.
 Est quâdam prodire tenus, si non datur ultra.
 Fervet avaritiâ miseroque cupidine pectus?
 Sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem
 Possis, et magnam morbi deponere partem. 35
 Laudis amore tumies? sunt certa piacula, quæ te
 Ter pure lecto poterunt recreare libello.
 Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator;
 Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
 Si modo culturæ patientem commodet aurem. 40
 Virtus est vitium fugere, et sapientia prima
 Stultitiâ caruisse. Vides, quæ maxima credis
 Esse mala, exiguum censum, turpemque repulsam,
 Quanto devites animi capitisque labore.
 Impiger extremos curris mercator ad Indos, 45
 Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes:
 Ne cures ea quæ stulte miraris et optas,
 Discere et audire et meliori credere non vis?
 Quis, circum pagos et circum compita pugnax,
 Magna coronari contemnat Olympia, cui spes, 50
 Cui sit conditio, dulcis sine pulvere palmæ?
 Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
 O cives! cives! quærenda pecunia primum est;
 Virtus post nummos: hæc Janus summus ab imo
 Prodocet; hæc recinunt juvenes dictata senesque,
 Lævo suspensi loculos tabulamque lacerto. 56
 Est animus tibi, sunt mores, est lingua fidesque:
 Sed quadringentis sex, septem, millia desint;

- Plebs eris. At pueri ludentes, Rex eris, aiunt,**
Si recte facies. Hic murus aëneus esto, 60
Nil conscire sibi, nullâ pallescere culpâ.
Roscia, dic sodes, melior lex, an puerorum est
Nænia, quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curiis et decantata Camillis?
Isne tibi melius suadet, qui, rem facias; rem 65
Si possis, recte; si non, quocumque modo rem;
Ut propius spectes lacrymosa poemata Pupî;
An qui, fortunæ te responsare superbæ
Liberum et erectum, præsens hortatur et aptat?
Quod si me populus Romanus forte roget, cur 70
Non, ut porticibus, sic iudicii fruar isdem;
Nec sequar aut fugiam, quæ diligit ipse vel odit;
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam: Quia me vestigia terrent
Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum. 75
Bellua multorum es capitum: nam quid sequar? aut
quem?
Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
Crustis et pomis viduas venentur avaras,
Excipiantque senes, quos in vivaria mittant:
Multis occulto crescit res fœnore. Verum 80
Esto, aliis alios rebus studiisque teneri;
Idem eadem possunt horam durare probantes?
Nullus in orbe sinus Baiis præluet amœnis,
Si dixit dives, lacus et mare sentit amorem
Festinantis heri; cui si vitiosa libido 85
Fecerit auspiciam, cras ferramenta Teanum
Tolletis, fabri. Lectus genialis in aulâ est?
Nil ait esse prius, melius nil, cœlibe vitâ;
Si non est, jurat bene solis esse maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo? 90
Quid pauper? ride: mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonsores; conducto navigio æque
Nauseat ac locuples, quem ducit priva triremis.
Si curtatus inæquali tonsore capillos
Occurri, rides: si forte subucula pexæ 95

Trita subest tunicæ, vel si toga dissidet impar, 96
 Rides : quid, mea cum pugnat sententia secum ;
 Quod petiit, spernit ; repetit, quod nuper omisit ;
 Æstuat, et vitæ disconvenit ordine toto ;
 Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis ? 100
 Insanire putas sollennia me, neque rides,
 Nec medici credis, nec curatoris egere
 A prætore dati ; rerum tutela mearum
 Cum sis, et prave sectum stomacheris ob unguem
 De te pendentis, te respicientis amici. 105
 Ad summam, sapiens uno minor est Jove, dives,
 Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum ;
 Præcipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

EPISTOLA II.

Ad Lollium.

Trojani belli scriptorem, maxime Lolli,
 Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi ;
 Qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid
 non,
 Planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit.
 Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi. 5
 Fabula, quâ Paridis propter narratur amorem
 Græcia Barbariæ lento collisa duello,
 Stultorum regum et populorum continet æstus.
 Antenor censet belli præcidere causam :
 Quid Paris ? ut salvus regnet, vivatque beatus, 10
 Cogi posse negat. Nestor componere lites
 Inter Peliden festinat et inter Atriden :
 Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
 Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
 Seditione, dolis, scelere, atque libidine, et irâ, 15
 Iliacos intra muros peccatur, et extra.
 Rursus, quid virtus et quid sapientia possit,
 Utile proposuit nobis exemplar, Ulysses ;

Qui, domitor Trojæ, multorum providus urbes 19
 Et mores hominum inspexit; latumque per æquor,
 Dum sibi, dum sociis, reditum parat, aspera multa
 Pertulit, adversis rerum immersabilis undis.
 Sirenum voces et Circæ pocula nôsti;
 Quæ si cum sociis stultus cupidusque bibisset,
 Sub dominâ meretrice fuisset turpis et excors; 25
 Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.
 Nos numerus sumus, et fruges consumere nati,
 Sponsi Penelopæ, nebulones, Alcinoique
 In cute curandâ plus æquo operata juvenus;
 Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et 30
 Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
 Ut jugulent hominem, surgunt de nocte latrones;
 Ut te ipsum serves, non expergisceris? atqui
 Si noles sanus, curres hydropicus: et, ni
 Posces ante diem librum cum lumine, si non 35
 Intendes animum studiis et rebus honestis,
 Invidiâ vel amore vigil torquebere. Nam cur,
 Quæ lædunt oculum, festinas demere; si quid
 Est animum, differs curandi tempus in annum?
 Dimidium facti, qui cœpit, habet: sapere aude; 40
 Incipe. Qui recte vivendi prorogat horam,
 Rusticus expectat dum defluat amnis; at ille
 Labitur, et labetur in omne volubilis ævum.
 Quæritur argentum, puerisque beata creandis
 Uxor; et incultæ pacantur vomere silvæ. 45
 Quod satis est, cui contigit, hic nihil amplius optet.
 Non domus et fundus, non æris acervus et auri,
 Ægroto domini deduxit corpore febres,
 Non animo curas. Valeat possessor, oportet,
 Si comportatis rebus bene cogitat uti. 50
 Qui cupit aut metuit, juvat illum sic domus et res,
 Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
 Auriculas citharæ collectâ sorde dolentes.
 Sincerum est nisi vas, quodcumque infundis, acescit.
 Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas. 55
 Semper avarus eget: certum voto pete finem.

Invidus alterius macrescit rebus opimis : 57
 Invidiâ Siculi non invenère tyranni
 Majus tormentum. Qui non moderabitur iræ,
 Infectum volet esse, dolor quod suaserit et mens,
 Dum pœnas odio per vim festinat inulto. 61
 Ira furor brevis est : animum rege ; qui, nisi paret,
 Imperat : hunc frenis, hunc tu compesce catenâ.
 Fingit equum tenerâ docilem cervice magister
 Ire viam quâ monstret eques. Venaticus, ex quo
 Tempore cervinam pellem latravit in sulâ, 66
 Militat in silvis catulus. Nunc adbibe puro
 Pectore verba puer ; nunc te melioribus offer.
 Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
 Testa diu. Quod si cessas, aut strenuus anteis ; 70
 Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

EPISTOLA III.

Ad Julium Florum.

Juli Flore, quibus terrarum militet oris
 Claudius Augusti privignus, scire laboro.
 Thracane vos, Hebrusque nivali compede vinctus,
 An freta vicinas inter currentia turres,
 An pingues Asiæ campi collesque, morantur ? 5
 Quid studiosa cohors operum struit ? Hæc quoque
 curo ;
 Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit ?
 Bella quis et paces longum diffundit in ævum ?
 Quid Titius, Romana brevi venturus in ora,
 Pindarici fontis qui non expalluit haustus, 10
 Fastidire lacus et rivos ausus apertos ?
 Ut valet ? ut meminit nostri ? fidibusne Latinis
 Thebanos aptare modos studet, auspice Musâ ?
 An tragicâ desævit et ampullatur in arte ?
 Quid mihi Celsus agit ? monitus ~~multaque~~ mo-
 nendus, 15

Privatas ut quærat opes, et tangere vitet 16
 Scripta, Palatinus quæcumque recepit Apollo ;
 Ne, si forte suas repetitum venerit olim
 Grex avium plumas, moveat cornicula risum,
 Furtivis nudata coloribus. Ipse quid audes ? 20
 Quæ circumvolitas agilis thyma ? non tibi parvum
 Ingenium, non incultum est, nec turpiter hirtum.
 Seu linguam causis acuis, seu civica jura
 Respondere paras, seu condis amabile carmen ;
 Prima feres hederæ victricis præmia : quod si 25
 Frigida curarum fomenta relinquere posses,
 Quo te cælestis sapientia ducaret, ires.
 Hoc opus, hoc studium, parvi properemus et ampli,
 Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.
 Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ, 30
 Quantæ conveniat, Munatius ; an male sarta
 Gratia nequidquam coit, et rescinditur ? At, vos
 Seu calidus sanguis, seu rerum inciticia vexat,
 Indomitâ cervice feros, ubicumque locorum
 Vivitis, indigni fraternum rumpere fœdus, 35
 Pascitur in vestrum reditum votiva juvenca.

EPISTOLA IV.

Ad Albiū Tibullum.

Albi, nostrorum sermonum candide iudex,
 Quid nunc te dicam facere in regione Pedanâ ?
 Scribere, quod Cassi Parmensis opuscula vincat ?
 An tacitum silvas inter reptare salubres, 4
 Curantem quidquid dignum sapiente bonoque est ?
 Non tu corpus eras sine pectore. Dî tibi formam,
 Dî tibi divitias [dederunt,] artemque fruendi.
 Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
 Qui sapere et fari possit quæ sentiat, et cui
 Gratia, fama, valetudo contingat abunde, 10
 Et mundus victus, non deficiente crumenâ ?

Inter spem curamque, timores inter et iras, 12
 Omnem crede diem tibi diluxisse supremum :
 Grata superveniet, quæ non sperabitur hora.
 Me pinguem et nitidum bene curatâ cute vises, 15
 Cum ridere voles, Epicuri de grege porcum.

EPISTOLA V.

Ad Torquatum.

Si potes Archiacis conviva recumbere lectis,
 Nec modicâ cœnare times olus omne patellâ ;
 Supremo te sole domi, Torquate, manebo.
 Vina bibes, iterum Tauro diffusa, palustres
 Inter Minturnas Sinuessanumque Petrinum. 5
 Sin melius quid habes, arcesse, vel imperium fer.
 Jamdudum splendet focus, et tibi munda supellex.
 Mitte leves spes, et certamina divitiarum,
 Et Moschi causam : cras, nato Cæsare, festus
 Dat veniam somnumque dies ; impune licebit 10
 Æstivam sermone benigno tendere noctem.
 Quo mihi fortunam, si non conceditur uti ?
 Parcus ob hæredis curam, nimiumque severus,
 Assidet insano. Potare et spargere flores
 Incipiam, patiarque vel inconsultus haberi. 15
 Quid non ebrietas designat ? operta recludit ;
 Spes jubet esse ratas ; in prœlia trudit inertem ;
 Sollicitis animis onus eximit : addocet artes :
 Fecundi calices quem non fecère disertum ?
 Contractâ quem non in paupertate solutum ? 20
 Hæc ego procurare et idoneus imperor, et non
 Invitus ; ne turpe toral, ne sordida mappa
 Corruget nares ; ne non et cantharus et lanx
 Ostendat tibi te ; ne, fidos inter amicos,
 Sit, qui dicta foras eliminet ; ut coëat par 25
 Jungaturque pari. Butram tibi, Septiciumque,
 Et, nisi cœna prior potiorque puella Sabinum .

Detinet, assumam. Locus est et pluribus umbris :
 Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.
 Tu, quotus esse velis, rescribe ; et, rebus omissis, 30
 Atria servantem postico falle clientem.

EPISTOLA VI.

Ad Numicium.

Nil admirari prope res est una, Numici,
 Solaque, quæ possit facere et servare beatum.
 Hunc solem, et stellas, et decedentia certis
 Tempora momentis, sunt qui formidine nullâ
 Imbuti spectent. Quid censes munera terræ ? 5
 Quid maris extremos Arabas ditantis et Indos ?
 Ludicra quid, plausus et amici dona Quiritis ?
 Quo spectanda modo, quo sensu credis et ore ?
 Qui timet his adversa, fere miratur eodem 9
 Quo cupiens pacto : pavor est utrobique molestus ;
 Improvisa simul species exterret utrumque :
 Gaudeat, an doleat ; cupiat, metuatne ; quid ad rem,
 Si, quidquid vidit melius pejusve suâ spe,
 Defixis oculis, animoque et corpore torpet ?
 Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui, 15
 Ultra quam satis est virtutem si petat ipsam.
 I nunc, argentum et inarmor vetus, æraque et artes
 Suspice ; cum gemmis Tyrios mirare colores :
 Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem :
 Gnavus mane forum, et vespertinus pete tectum ;
 Ne plus frumenti dotalibus emetat agris 21
 Mutus, et (indignum, quod sit pejoribus ortus)
 Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
 Quidquid sub terrâ est, in apricum proferet ætas ;
 Defodiet condetque nitentia. Cum bene notum 25
 Porticus Agrippæ et via te conspexerit Appi,
 Ire tamen restat, Numa quo devenit et Ancus.
 Si latus aut renes morbo tentantur acuto,

Quære fugam morbi. Vis recte vivere? quis non?
 Si virtus hoc una potest dare, fortis omissis 30
 Hoc age deliciis. Virtutem verba putes, ut
 Lucum ligna? cave ne portus occupet alter:
 Ne Cibyrica, ne Bithyna, negotia perdas.
 Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro et
 Tertia succedant, et quæ pars quadret acervum. 35
 Scilicet uxorem cum dote, fidemque, et amicos,
 Et genus, et formam, regina pecunia donat;
 Ac bene nummatum decorat Suadela Venusque.
 Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum rex:
 Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, (ut aiunt) 40
 Si posset centum scenæ præbere, rogatus,
 Quî possum tot? ait: tamen et quæram, et, quot
 habebo,
 Mittam: post paulo scribit, sibi millia quinque
 Esse domi chlamydum; partem, vel tolleret omnes.
 Exilis domus est, ubi non et multa supersunt, 45
 Et dominum fallunt, et prosunt furibus. Ergo
 Si res sola potest facere et servare beatum,
 Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
 Si fortunatum species et gratia præstat,
 Mercemur servum, qui dictet nomina, lævum 50
 Qui fodicet latus, et cogat trans pondera dextram
 Porrigere: Hic multum in Fabiâ valet, ille Velinâ;
 Cui libet, is fascas dabit; eripietque curule,
 Cui volet, importunus ebur. Frater, Pater, adde;
 Ut cuique est ætas, ita quemque facetus adopta. 55
 Si, bene qui cœnat, bene vivit; lucet, eamus,
 Quo ducit gula: piscemur, venemur; ut olim
 Gargilius, qui mane plagas, venabula, servos,
 Differtum transire forum populumque jubebat,
 Unus ut e multis, populo spectante, referret 60
 Emtum mulus aprum. Crudi tumidique lavemur,
 Quid deceat, quid non, obliti, Cærte cerâ
 Digni, remigium vitiosum Ithacensis Ulyssæi,
 Cui potior patriâ fuit interdicta voluptas.
 Si, Mimnermus uti censet, sine amore jocisque, 65

Nil est jucundum ; vivas in amore jocisque. 66
 Vive, vale : si quid novisti rectius istis,
 Candidus imperti ; si non, his utere mecum.

EPISTOLA VII.

Ad Mæcenatem.

Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
 Sextilem totum mendax desideror. Atqui
 Si me vivere vis, recteque videre valentem ;
 Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,
 Mæcenas, veniam ; dum ficus prima calorque 5
 Designatorem decorat lictoribus atris ;
 Dum pueris omnis pater et matercula pallet ;
 Officiosaque sedulitas, et opella forensis
 Adducit febres, et testamenta resignat.
 Quod si bruma nives Albanis illinet agris, 10
 Ad mare descendet vates tuus, et sibi parcet,
 Contractusque leget ; te, dulcis amice, reviset
 Cum Zephyris, si concedes, et hirundine primâ.
 Non, quo more piris vesci Calaber jubet hospes,
 Tu me fecisti locupletem : ¶ Vescere, sodes. 15
 ¶ Jam satis est. ¶ At tu quantumvis tolle. ¶ Be-
 nigne.
 ¶ Non invisâ ferēs pueris munuscula parvis.
 ¶ Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.
 ¶ Ut libet : hæc porcis hodie comedenda relinquis.
 ¶ Prodigus et stultus donat quæ spernit et odit. 20
 Hæc seges ingratos tulit, et feret omnibus annis.
 Vir bonus et sapiens dignis ait esse paratus ;
 Nec tamen ignorat quid distent æra lupinis.
 Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
 Quod si me noles usquam discedere, reddes 25
 Forte latus, nigros angustâ fronte capillos ;
 Reddes dulce loqui ; reddes ridere decorum, et
 Inter vina fugam Cinaræ mœrere protervæ.

Forte per angustam tenuis nitedula rimam 29
 Repserat in cumeram frumenti; pastaque, rursus
 Ire foras pleno tendebat corpore frustra:
 Cui mustela procul, Si vis, ait, effugere istinc,
 Macra cavum repetes arctum, quem macra subisti.
 Hac ego si compellor imagine, cuncta resigno:
 Nec somnum plebis laudo, satur altilium, nec 35
 Otia divitiis Arabum liberrima muto.
 Sæpe verecundum laudâsti; Rexque Paterque
 Audisti coram; nec verbo parcius absens:
 Inspice, si possum donata reponere lætus. 39
 Haud male Telemachus, proles patientis Ulyssæi:
 Non est aptus equis Ithacæ locus, ut neque planis
 Porrectus spatiis, neque multæ prodigus herbæ:
 Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
 Parvum parva decent: mihi jam non regia Roma,
 Sed vacuum Tibur placet, aut imbellæ Tarentum.
 Strenuus et fortis, causisque Philippus agendis 46
 Clarus, ab officiis octavam circiter horam
 Dum redit, atque Foro nimium distare Carinas,
 Jam grandis natu, queritur; conspexit (ut aiunt)
 Adrasum quemdam vacuâ tonsoris in umbrâ 50
 Cultello proprios purgantem leniter ungues.
 Demetri, (puer hic non lævè jussa Philippi
 Accipiebat) abi, quære, et refer, unde domo; quis;
 Cujus fortunæ; quo sit patre, quove patrono.
 It, redit, et narrat, Vulteium nomine Menam, 55
 Præconem, tenui censu, sine crimine notum,
 Et properare loco et cessare, et quærere, et uti,
 Gaudentem parvisque sodalibus, et lare certo,
 Et ludis, et, post decisa negotia, Campo.
 Scitari libet ex ipso quæcumque refers: dic, 60
 Ad cœnam veniat. Non sane credere Mena:
 Mirari secum tacitus. Quid multa? Benigne,
 Respondet. ¶ Neget ille mihi? ¶ Negat improbus,
 et te
 Negligit aut horret. ¶ Vulteium mane Philippus
 Vilis vendentem tunicato scruta popello. 65

Occupat, et salvere jubet prior. Ille Philippo 66
 Excusare laborem et mercenaria vincla,
 Quod non mane domum venisset; denique quod non
 Providisset eum. ¶ Sic ignovisse putato 69
 Me tibi, si cœnas hodie mecum. ¶ Ut libet. ¶ Ergo
 Post nonam venies: nunc i, rem strenuus auge.
 ¶ Ut ventum ad cœnam est; dicenda tacenda lo-
 cutus,

Tandem dormitum dimittitur. Hic, ubi sæpe
 Occultum visus decurrere piscis ad hamum,
 Mane cliens et jam certus conviva, jubetur 75
 Rura suburbana Indictis comes ire Latinis.

Impositus mannis, arvom cœlumque Sabinum
 Non cessat laudare. Videt ridetque Philippus:
 Et, sibi dum requiem, dum risus undique quærit,
 Dum septem donat sestertia, mutua septem 80
 Promittit, persuadet uti mercetur agellum.

Mercatur. Ne te longis ambagibus, ultra
 Quam satis est, morer, ex nitido fit rusticus, atque
 Sulcos et vineta crepat mera, præparat ulmos,
 Immoritur studiis, et amore senescit habendi. 85

Verum, ubi oves furto, morbo periêre capellæ,
 Spem mentita seges, bos est enectus arando;
 Offensus damnis, mediâ de nocte caballum
 Arripit, iratusque Philippi tendit ad ædes.
 Quem simul adspexit scabrum intonsumque Phi-
 lippus, 90

Durus, ait, Vultei, nimis attentusque videris
 Esse mihi. ¶ Pol, me miserum, patrone, vocares,
 Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
 Quod te, per Genium dextramque Deosque Penates,
 Obsecro et obtestor, vitæ me redde priori. 95

¶ Qui semel adspexit quantum dimissa petitis
 Præsent, mature redeat, repetatque relicta.
 Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est.

EPISTOLA VIII.

Ad Celsum Albinovanum.

Celso gaudere et bene rem gerere Albinovano,
 Musa, rogata refer, comiti scribæque Neronis.
 Si quæret quid agam; dic, multa et pulchra minan-
 tem,

Vivere nec recte, nec suaviter; haud quia grando
 Contuderit vites, oleamve momorderit æstus, 5
 Nec quia longinquis armentum ægrotet in agris;
 Sed quia, mente minus validus quam corpore toto,
 Nil audire velim, nil discere, quod levet agrum;
 Fidis offender medicis, irascar amicis,
 Cur me funesto properent arcere veterno; 10
 Quæ nocuere, sequar; fugiam, quæ profere credam;
 Romæ Tibur amem ventosus, Tibure Romam.
 Post hæc, ut valeat, quo pacto rem gerat, et se;
 Ut placeat Juveni, percontare, utque cohorti.
 Si dicet, Recte; primum gaudere; subinde 15
 Præceptum auriculis hoc instillare memento;
 Ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

EPISTOLA IX.

Ad Claudium Neronem.

Septimius, Claudii, nimirum intelligit unus,
 Quanti me facias: nam, cum rogat, et prece cogit,
 Scilicet ut tibi se laudare et tradere coner,
 Dignum mente domoque legentis honesta Neronis;
 Munere cum fungi propioris censet amici; 5
 Quid possim, videt ac novit me valdius ipso.
 Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
 Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,

Dissimulator opis propriæ, mihi commodus uni.
 Sic ego, majoris fugiens opprobria culpæ, 10
 Frontis ad urbanæ descendi præmia. Quod si
 Deposita laudas ob amici jussa pudorem,
 Scribe tui gregis hunc, et fortem crede bonumque.

EPISTOLA X.

Ad Fuscum Aristium.

Urbis amatorem Fuscum salvere jubemus
 Ruris amatores, hac in re scilicet unâ
 Multum dissimiles, at cætera pæne gemelli,
 Fraternalis animis; quidquid negat alter, et alter;
 Annuimus pariter, vetuli notique columbi. 5
 Tu nidum servas; ego laudo ruris amœni
 Rivos, et musco circumlita saxa, nemusque.
 Quid quæris? vivo et regno, simul ista reliqui,
 Quæ vos ad cælum effertis rumore secundo:
 Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso; 10
 Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.
 Vivere naturæ si convenienter oportet,
 Ponendæque domo quærenda est area primum,
 Novistine locum potiozem rure beato?
 Est, ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura 15
 Leniat et rabiem Canis, et momenta Leonis,
 Cum semel accepit solem furibundus acutum?
 Est, ubi divellat somnos minus invida cura?
 Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
 Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum, 20
 Quam quæ per pronum trepidat cum murmure ri-
 vum?
 Nempe inter varias nutritur silva columnas,
 Laudaturque domus longos quæ prospicit agros.
 Naturam [expellas] furcâ, tamen usque recurret,
 Et mala perumpet furtim fastidia victrix. 25
 Non, qui Sidonio contendere callidus ostro

Nescit Aquinatam potentia vellera fucum, 27
 Certius accipiet damnum, propiusve medullis,
 Quam qui non poterit vèro distinguere falsum.
 Quem res plus nimio delectavère secundæ, 30
 Mutatæ quatient: si quid mirabere, pones
 Invitus: fuge magna: licet, sub paupere tecto,
 Reges et regum vitâ præcurrere amicos.
 Cervus equum, pugna melior, communibus herbis
 Pellebat, donec minor in certamine longo 35
 Imploravit opes hominis, frenumque recepit:
 Sed, postquam victor violens discessit ab hoste,
 Non equitem dorso, non frenum depulit ore.
 Sic, qui, pauperiem veritus, potiore metallis
 Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
 Serviet æternum, quia parvo nesciet uti. 41
 Cui non conveniet sua res, ut calceus olim,
 Si pede major erit, subvertet; si minor, uret.
 Lætus sorte tuâ vives sapienter, Aristi;
 Nec me dimittes incastigatum, ubi plura 45
 Cogere quam satis est, ac non cessare, videbor.
 Imperat aut servit collecta pecunia cuique,
 Tortum digna sequi potius, quam ducere, funem.
 Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
 Excepto quod non simul esses, cætera lætus. 50

EPISTOLA XI.

Ad Bullatium.

Quid tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
 Quid concinna Samos? quid Cræsi regia, Sardis?
 Smyrna quid, et Colophon? majora minorave famâ?
 Cunctane, præ Campo et Tiberino flumine, sordent?
 An venit in votum Attalicis ex urbibus una? 5
 An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?
 Scis, Lebedus quid sit; Gabiis desertior atque
 Fidenis vicus; tamen illic vivere vellem;

Oblitusque meorum, obliviscendus et illis,
 Neptunum procul e terrâ spectare furentem. 10
 Sed neque, qui Capuâ Romam petit, imbre lutoque
 Adpersus, volet in cauponâ vivere; nec qui
 Frigus collegit, furnos et balnea laudat,
 Ut fortunatam plene præstantia vitam;
 Nec, si te validus jactaverit Auster in alto, 15
 Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.
 Incolumi Rhodos et Mitylene pulchra facit, quod
 Pænula solstitio, campestre nivalibus auris,
 Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
 Dum licet, ac vultum servat Fortuna benignum, 20
 Romæ laudetur Samos, et Chios, et Rhodos absens.
 Tu, quamcumque Deus tibi fortunaverit horam,
 Gratâ sume manu; neu dulcia differ in annum;
 Ut, quocumque loco fueris, vixisse libenter
 Te dicas: nam, si ratio et prudentia curas, 25
 Non locus effusi late maris arbiter, aufert;
 Cælum, non animum, mutant, qui trans mare cur-
 runt.

Strenua nos exercet inertia: navibus atque
 Quadrigis petimus bene vivere. Quod petis, hîc est;
 Est Ulubris, animus si te non deficit æquus. 30

EPISTOLA XII.

Ad Iccium.

Fructibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
 Si recte frueris, non est ut copia major
 Ab Jove donari possit tibi: tolle querelas;
 Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
 Si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, nil 5
 Divitiæ poterunt regales addere majus.
 Si forte, in medio positorum abstemius, herbis
 Vivis et urticâ, sic vives protenus, ut te
 Confestim liquidus fortunæ rivus inaret;

Vel quia naturam mutare pecunia nescit ; 10
 Vel quia cuncta putas unâ virtute minora.
 Miramur, si Democriti pecus edit agellos
 Cultaque, dum peregre est animus sine corpore ve-
 lox ;
 Cum tu, inter scabiem tantam, et contagia lucri,
 Nil parvum sapias, et adhuc sublimia cures : 15
 Quæ mare comescant causæ ; quid temperet an-
 num ;
 Stellæ sponte suâ, jussæne, vagentur et errent ;
 Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat, orbem ;
 Quid velit et possit rerum concordia discors ;
 Empedocles, an Stertinium deliret acumen ? 20
 Verum, seu pisces, seu porrum et cepe trucidas,
 Utere Pompeio Grospho ; et, si quid petet, ultro
 Defer : nil Grosphus nisi verum orabit et æquum.
 Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
 Ne tamen ignores, quo sit Romana loco res ; 25
 Cantaber Agrippæ, Claudî virtute Neronis
 Armenius, cecidit : jus imperiumque Phraates
 Cæsaris accepit genibus minor : aurea fruges
 Italiæ pleno defudit Copia cornu.

EPISTOLA XIII.

Ad Vinium Asellam.

Ut proficiscentem docui te sæpe diuque,
 Augusto reddes signata volumina, Vini,
 Si validus, si lætus erit, si denique poscet ;
 Ne studio nostri pecces, odiumque libellis
 Sedulus importes, operâ vehemente minister. 5
 Si te forte mess gravis uret sarcina chartæ,
 Abjicito potius, quam, quo perferre juberis,
 Clitellas ferus impingas, Asinæque paternum
 Cognomen vertas in risum, et fabula fias.
 Viribus utæris per clivos, flumina, lamas : 10

Victor propositi simul ac perveneris illuc, 11
 Sic positum servabis onus, ne forte sub alâ
 Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum;
 Ut vinosa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ;
 Ut cum pileolo soleas conviva tribulis. 15
 Ne vulgo narres te sudavisse ferendo
 Carmina, quæ possint oculos auresque morari
 Cæsaris: oratus multâ prece, nitere porro.
 Vade; vale; cave ne titubes, mandataque frangas.

EPISTOLA XIV.

Ad Villicum suum.

Villice silvarum et mihi me reddentis agelli,
 Quem tu fastidis, habitatum quinque focus, et
 Quinque bonos solitum Variam dimittere patres;
 Certemus, spinas animone ego fortius, an tu
 Evellas agro; et melior sit Horatius, an res. 5
 Me quamvis Lamisæ pietas et cura moratur,
 Fratrem moerentis, raptò de fratre dolentis
 Insolabiliter; tamen istuc mens animusque
 Fert, et amat spatiis obstantia rumpere claustra.
 Rure ego viventem, tu dicis in urbe, beatum: 10
 Cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
 Stultus uterque locum immeritum causatur inique;
 In culpâ est animus, qui se non effugit unquam.
 Tu mediastinus tacitâ prece rura petebas;
 Nunc urbem et ludos et balnea villicus optas. 15
 Me constare mihi scis, et discedere tristem,
 Quandocumque trahunt invisâ negotia Romam.
 Non eadem miramur; eo disconvenit inter
 Meque et te: nam, quæ deserta et inhospita tesqua
 Credis, amœna vocat, mecum qui sentit; et odit, 20
 Quæ tu pulchra putas. Fornix tibi et uncta popina
 Incutiant urbis desiderium, video; et quod
 Angulus iste feret piper et thus ocyus uvâ;

Nec vicina subest, vinum præbere taberna
 Quæ possit tibi ; nec meretrix tibicina, cujus 25
 Ad strepitum salias terræ gravis : et tamen urges
 Jampridem non tacta ligonibus arva, bovemque
 Disjunctum curas, et strictis frondibus explēs :
 Addit opus pigro rivus, si decidit imber,
 Multâ mole docendus aprico parcere prato. 30
 Nunc, age, quid nostrum concentum dividat, audi.
 Quem tenuēs decuère togæ nitidique capilli,
 Quem scis immunem Cinaræ placuisse rapaci,
 Quem bibulum liquidi mediâ de luce Falerni,
 Cœna brevis juvat, et prope rivum somnus in herbâ ;
 Nec lusisse pudet, sed non incidere ludum. 36
 Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
 Limat ; non odio obscuro morsuque venenat :
 Rident vicini glebas et saxa moventem.
 Cum servis urbana diaria rodere mavis ; 40
 Horum tu in numerum voto ruis : invidet usum
 Lignorum et pecoris tibi calo argutus et horti.
 Optat ephippia bos piger ; optat arare caballus.
 Quam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

EPISTOLA XV.

Ad Numonium Valam.

Quæ sit hiems Velia, quod cœlum, Vala, Salerni,
 Quorum hominum regio, et qualis via ; (nam mihi
 Baias
 Musa supervacuas Antonius, et tamen illis
 Me facit invisum, gelidâ cum perluor undâ
 Per medium frigus. Sane Murteta relinqui, 5
 Dictaque cessantem nervis elidere morbum
 Sulfura contemni, vicus gemit, invidus ægris,
 Qui caput et stomachum supponere fontibus audent
 Clusinis, Gabiosque petunt et frigida rura.
 Mutandus locus est, et diversoria nota 10

Præterendus equus: Quo tendis? non mihi Cumas
Est iter aut Baias, lævâ stomachosus habenâ 12
Dicet eques: sed equi frenato est auris in ore)
Major utrum populum frumenti copia pascat;
Collectosne bibant imbres, puteosne perennes 15
Jugis aquæ; (nam vina nihil moror illius oræ:
Rure meo possum quidvis perferre patique;
Ad mare cum veni, generosum et lene requiro,
Quod curas abigat, quod cum spe divite manet 19
In venas animumque meum, quod verba ministret,
Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ)
Tractus uter plures lepores, uter educet apros;
Utra magis pisces et echinos æquora celent;
Pinguis ut inde domum possim Phæaxque reverti;
Scribere te nobis, tibi nos accredere, par est. 25
Mænius, ut, rebus maternis atque paternis
Fortiter absumentis, urbanus cœpit haberi,
Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret,
Impransus non qui civem dignosceret hoste;
Quælibet in quemvis opprobria fingere sævus; 30
Pernicies et tempestas barathrumque macelli,
Quidquid quæsierat, ventri donabat avaro.
Hic, ubi nequitiae fautoribus et timidis nil
Aut paulum abstulerat, patinas cœnabat omasi,
Villis et agninæ, tribus ursis quod satis esset; 35
Scilicet ut ventres lamnâ candente nepotum
Diceret urendos corrector Bestius. Idem
Quidquid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
Verterat in fumum et cinerem, Non (hercule) miror,
Aiebat, si qui comedunt bona; cum sit obeso 40
Nil melius turdo, nil vulvâ pulchrius amplâ.
Nimirum hic ego sum; nam tuta et parvula laudo,
Cum res deficient, satis inter vilia fortis:
Verum, ubi quid melius contingit et unctius, idem
Vos sapere et solos aio bene vivere, quorum 45
Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

EPISTOLA XVI.

Ad Quintium.

Ne perconteris, fundus meus, optime Quinti,
 Arvo pascat herum, an baccis opulentet olivæ,
 Pomisne, an pratis, an amictâ vitibus ulmo ;
 Scribetur tibi forma loquaciter, et situs agri.
 Continui montes, nisi dissocientur opacâ 5
 Valle ; sed ut veniens dextrum latus adspiciat Sol,
 Lævum decedens curru fugiente vaporet.
 Temperiem laudes. Quid, si rubicunda benigne
 Corna vepres et pruna ferunt ? si quercus et ilex
 Multâ fruge pecus, multâ dominum juvat umbrâ ?
 Dicas adductum propius frondere Tarentum. 11
 Fons etiam, rivo dare nomen idoneus, (ut nec
 Frigidior Thracam nec purior ambiat Hebrus)
 Infirmo capiti fluit utilis, utilis alvo.
 Hæ latebræ dulces, et jam (si credis) amœnæ, 15
 Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
 Tu recte vivis, si curas esse, quod audis :
 Jactamus jam pridem omnis te Roma beatum :
 Sed vereor, ne cui de te plus quam tibi credas,
 Neve putes alium sapiente bonoque beatum ; 20
 Neu, si te populus sanum recteque valentem
 Dictitet, occultam febrim sub tempus edendi
 Dissimules, donec manibus tremor incidat unctis.
 Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
 Si quis bella tibi terrâ pugnata marique 25
 Dicat, et his verbis vacuas permulceat aures ;
 “ Tene magis salvum populus velit, an populum tu,
 “ Servet in ambiguo, qui consulit et tibi et urbi,
 “ Jupiter ;” Augusti laudes agnoscere possis.
 Cum pateris sapiens emendatusque vocari, 30
 Respondeasne tuo, dic sodes, nomine ? ¶ Nempe
 Vir bonus et prudens dici delector ego, ac tu.

¶ Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet; ut si
Detulerit fasces indigno, detrahet idem. 34

Pone; meum est, inquit: pono, tristisque recedo.

Idem si clamet furem, neget esse pudicum,
Contendat laqueo collum pressisse paternum,
Mordear opprobriis falsis mutemque colores?

Falsus honor juvat, et mendax infamia terret,
Quem, nisi mendosum et medicandum? Vir bonus
est quis? 40

Qui consulta patrum, qui leges juraque, servat;

Quo multæ magnæque secantur iudice lites;

Quo res sponsore, et quo causæ teste, tenentur.

Sed videt hunc omnis domus et vicinia tota
Introrsus turpem, speciosum pelle decorâ. 45

Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Servus; Habes pretium; loris non ureris, aio.

¶ Non hominem occidi. ¶ Non pasces in cruce
corvos.

¶ Sum bonus, et frugi. ¶ Renuit negitatque Sabellus:
Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque 50

Suspectos laqueos, et opertum milius hamum.

Oderunt peccare boni, virtutis amore;

Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ:

Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis:

Nam, de mille fabæ modiis cum surripis unum, 55

Damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto.

Vir bonus, omne forum quem spectat et omne tri-
bunal,

Quandocumque Deos vel porco vel bove placat,
Jane pater, clare, clare cum dixit, Apollo, 59

Labra movet, metuens audiri: Pulchra Laverna,

Da mihi fallere, da justo sanctoque videri;

Noctem peccatis, et fraudibus objice nubem.

Qui melior servo, qui liberior sit avarus,

In triviis fixum cum se demittit ob assem, 64

Non video: nam, qui cupiet, metuet quoque; porro

Qui metuens vivet, liber mihi non erit unquam.

Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui

Semper in augendâ festinat et obruitur re. 68
 Vendere cum possis captivum, occidere noli :
 Serviet utiliter : sine, pascat durus aretque ; 70
 Naviget, ac mediis hiemet mercator in undis ;
 Annonæ prosit ; portet frumenta penusque.
 Vir bonus et sapiens audebit dicere ; Pentheu,
 Rector Thebarum, quid me perferre patique
 Indignum coges ? ¶ Adimam bona. ¶ Nempe pe-
 cus, rem, 75
 Lectos, argentum : tollas licet. ¶ In manicis et
 Compedibus sævq̄ te sub custode tenebo.
 ¶ Ipse Deus, simul atque volam, me solvet. ¶ Opi-
 nor,
 Hoc sentit : Moriar ; mors ultima linea rerum est.

EPISTOLA XVII.

Ad Scævam.

Quamvis, Scæva, satis per te tibi consulis, et scis
 Quo tandem pacto deceat majoribus uti ;
 Disce, docendus adhuc, quæ censet amicus ; ut si
 Cæcus iter monstrare velit : tamen adspice, si quid
 Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur. 5
 Si te grata quies et primam somnus in horam
 Delectat ; si te pulvis strepitusque rotarum,
 Si lædit caupona ; Ferentinum ire jubebo.
 Nam neque divitibus contingunt gaudia solis ;
 Nec vixit male, qui natus moriensque fefellit. 10
 Si prodesse tuis, pauloque benignius ipsum
 Te tractare voles, accedes siccus ad unctum.
 ¶ Si pranderet olus patienter, regibus uti
 Nollet Aristippus. ¶ Si sciret regibus uti,
 Fastidiret olus, qui me notat. ¶ Utrius horum 15
 Verba probes et facta, doce ; vel junior audi,
 Cur sit Aristippi potior sententia : namque
 Mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt :

¶ Scurror ego ipse mihi, populo tu : rectius hoc et
Splendidius multo est. Equus ut me portet, alat rex,
Officium facio : tu poscis vilia rerum, 21

Dante minor, quamvis fers te nullius egentem.

¶ Omnis Aristippum decuit color et status et res,
Tentantem majora, fere præsentibus æquum ;
Contra, quem duplici panno patientia velat, 25
Mirabor, vitæ via si conversa decebit.

Alter purpureum non expectabit amictum ;
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Personamque feret non inconcinuus utramque :
Alter Mileti textam cane pejus et angui 30

Vitabit chlamydem ; morietur frigore, si non
Rettuleris pannum : refer, et sine vivat ineptus.

Res gerere, et captos ostendere civibus hostes,
Attingit solium Jovis, et cœlestia tentat.
Principibus placuisse viris, non ultima laus est. 35
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.

Sedit, qui timuit ne non succederet : esto :

Quid ? qui pervenit, fecitne viriliter ? Atqui
Hic est, aut nusquam, quod quærimus : hic onus
horret,

Ut parvis animis et parvo corpore majus ; 40
Hic subit, et perfert. Aut virtus nomen inane est,
Aut decus et pretium recte petit experiens vir.

Coram rege suâ de paupertate tacentes
Plus poscente ferent. Distat, sumasne pudenter,
An rapias. Atqui rerum caput hoc erat, hic fons. 45

“ Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis nec pascere firmus,”
Qui dicit, clamat, “ Victum date.” Succinit alter,
“ Et mihi dividuo findetur munere quadra.”

Sed, tacitus pasci si posset corvus, haberet 50
Plus dapis, et rixæ multo minus invidiæque.

Brundisium comes aut Surrentum ductus amoenum,
Qui queritur salebras et acerbum frigus et imbres,
Aut cistam effractam aut subducta viatica plorat ;
Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam, 55

Sæpe periscelidem raptam sibi fientis ; uti mox 56
 Nulla fides damnis verisque doloribus adsit.
 Nec, semel irrisus, triviis attollere curat
 Fracto crure planum ; licet illi plurima manet
 Lacryma ; per sanctum juratus dicat Osirin, 60
 Credite, non ludo ; crudeles, tollite claudum :
 Quære peregrinum, vicinia rauca reclamationat.

EPISTOLA XVIII.

Ad Lollium.

Si bene te novi, metues, liberrime Lolli,
 Scurrantis speciem præbere, professus amicum.
 Ut matrona meretrici dispar erit atque
 Discolor, infido scurræ distabit amicus.
 Est huic diversum vitio vitium prope majus, 5
 Asperitas agrestis et inconcinna gravisque,
 Quæ se commendat tonsâ cute, dentibus atris ;
 Dum vult libertas dici mera, veraque virtus.
 Virtus est medium vitiorum, et utrinque reductum.
 Alter in obsequium plus æquo pronus, et imi 10
 Derisor lecti, sic nutum divitis horret,
 Sic iterat voces, et verba cadentia tollit,
 Ut puerum sævo credas dictata magistro
 Reddere, vel partes mimum tractare secundas :
 Alter rixatur de lanâ sæpe caprinâ, 15
 Propugnat nugis armatus ; scilicet, ut non
 Sit mihi prima fides, et, vere quod placet, ut non
 Acriter elatrem, pretium ætas altera sordet.
 Ambigitur quid enim ? Castor sciat an Dolichos
 plus :
 Brundisium Minucî melius via ducat, an Appi. 20
 Quem damnosa Venus, quem præceps alea nudat,
 Gloria quem supra vires et vestit et ungit,
 Quem tenet argenti sitis importuna famæque,
 Quem paupertatis pudor et fuga, dives amicus,

Sæpe decem vitis instructor, odit et horret : 25
 Aut, si non odit, regit : ac, veluti pia mater,
 Plus quam se sapere, et virtutibus esse priorem,
 Vult : et ait prope vera ; Mæ (contendere noli)
 Stultitiam patiuntur opes ; tibi parvula res est :
 Arcta decet sanum comitem toga ; desine mecum 30
 Certare. Eutrapelus, cuicumque nocere volebat,
 Vestimenta dabat pretiosa : beatus enim jam
 Cum pulchris tunicis sumet nova consilia et spes :
 Dormiet in lucem ; scorto postponet honestum
 Officium ; nummos alienos pascet ; ad inum 35
 Threx erit, aut olitoris aget mercede caballum.
 Arcanum neque tu scrutaberis illius unquam ;
 Commissumque teget, et vino tortus et irâ.
 Nec tua laudabis studia, aut aliena reprehendes ;
 Nec, cum venari volet ille, poëmata panges. 40
 Gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque
 Zethi, dissiluit, donec suspecta severo
 Conticuit lyra : fraternis cessisse putatur
 Moribus Amphion : tu cede potentis amici
 Lenibus imperiis ; quotiesque educet in agros 45
 Ætolis onerata plagis jumenta canesque,
 Surge, et inhumanæ senium depone Camœnæ,
 Cœnes ut pariter pulmenta laboribus emta ;
 Romanis sollenne viris opus ; utile famæ,
 Vitæque et membris ; præsertim cum valeas, et 50
 Vel cursu superare canem vel viribus aprum
 Possis : adde, virilia quod speciosius arma
 Non est qui tractet ; scis quo clamore coronæ
 Prælia sustineas campestria : denique sævam
 Militiam puer et Cantabrica bella tulisti 55
 Sub duce, qui templis Parthorum signa refigit
 Nunc, et, si quid abest, Italis adjudicat armis.
 Ac, ne te retrahas et inexcusabilis abstes,
 Quamvis nil extra numerum fecisse modumque
 Curas, interdum nugaris rure paterno : 60
 Partitur lintres exercitus ; Actia pugna,
 Te duce, per pueros hostili more refertur ;

- Adversarius est frater ; lacus, Adria ; donec** 63
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Consentire suis studiis qui crediderit te, 65
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus ut moneam, (si quid monitoris eges tu)
Quid, de quoque viro, et cui dicas, sæpe videto.
Percontatorem fugito : nam garrulus idem est ;
Nec retinent patulæ commissa fideliter aures ; 70
Et, semel emissum, volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,
Intra marmoreum venerandi limen amici :
Ne dominus pueri pulchri caræve puellæ
Munere te parvo beet, aut incommodus angat. 75
Qualem commendes, etiam atque etiam adspice ; ne
 mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur, et quondam non dignum tradimus : ergo,
Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri ;
Ut penitus notum, si tentent crimina, serves, 80
Tuterisque tuo fidentem præsidio : qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te post paulo ventura pericula sentis ?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet ;
Et neglecta solent incendia sumere vires. 85
Dulcis inexpertis cultura potentis amici ;
Expertus metuit. Tu, dum tua navis in alto est,
Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes, tristemque jocos,
Sedatum celeres, agilem gnævumque remissi ; 90
Potiores bibuli mediâ de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula ; quamvis
Nocturnos jures te formidare vapores.
Deme supercilio nubem : plerumque modestus
Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi. 95
Inter cuncta, leges et percontabere doctos,
Quâ ratione queas traducere leniter ævum ;
Ne te semper inops agitet vexetque cupido,
Ne pavor, et rerum mediocriter utilium spes :

Virtutem doctrina paret, naturane donet ? 100
 Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum ?
 Quid pure tranquillet, honos, an dulce lucellum,
 An secretum iter et fallentis semita vitæ ?
 Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
 Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus ; 105
 Quid sentire putas ? quid credis, amice, precari ?
 Sit mihi, quod nunc est ; etiam minus ; et mihi vivam,
 Quod superest ævi, si quid superesse volunt Di :
 Sit bona librorum, et provisæ frugis in annum,
 Copia ; neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ. 110
 Sed satis est orare Jovem, quæ donat et aufert :
 Det vitam, det opes : æquum mi animum ipse pa-
 rabo.

EPISTOLA XIX.

Ad Mæcenatem.

Prisco si credis, Mæcenas docte, Cratino,
 Nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
 Quæ scribuntur aquæ potioribus : ut male sanos
 Adscripsit Liber Satyris Faunisque poëtas,
 Vina fere dulces oluerunt mane Camœnæ. 5
 Laudibus arguitur vini vinosus Homerus :
 Ennius ipse pater nunquam, nisi potus, ad arma
 Prosiluit dicenda. “ Forum putealque Libonis
 Mandabo siccis ; adimam cantare severis :”
 Hoc simul edixit, non cessavere poëtæ 10
 Nocturno certare mero, putere diurno.
 Quid ? si quis vultu torvo ferus, et pede nudo,
 Exiguæque togæ simulet textore Catonem,
 Virtutemne repræsentet moresque Catonis ?
 Rupit Iarbitam Timagenis æmula lingua, 15
 Dum studet urbanus, tenditque disertus, haberi.
 Decipit exemplar vitis imitabile : quod si
 Pallerem casu, biberent exsangue cuminum.

O imitatores, servum pecus ! ut mihi sæpe
 Bilem, sæpe jocum, vestri movère tumultus ! 20
 Libera per vacuum posui vestigia princeps ;
 Non aliena meo pressi pede : qui sibi fidit,
 Dux regit examen. Parios ego primus iambos
 Ostendi Latio, numeros animosque secutus
 Archilochi, non res et agentia verba Lycamben. 25
 Ac, ne me foliis ideo brevioribus ornes,
 Quod timui mutare modos et carminis artem ;
 Temperat Archilochi musam pede mascula Sappho,
 Temperat Alcæus ; sed, rebus et ordine dispar,
 Nec socerum quærit, quem versibus oblinat atris, 30.
 Nec sponsæ laqueum famoso carmine nectit.
 Hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
 Vulgavi fidicen : juvat, immemorata ferentem,
 Ingenuis oculisque legi manibusque teneri.
 Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector 35
 Laudet ametque domi, premat extra limen iniquus ?
 Non ego ventosæ plebis suffragia venor
 Impensis cœnarum, et tritæ munere vestis ;
 Non ego, nobilium scriptorum auditor et ultor,
 Grammaticas ambire tribus et pulpita dignor : 40
 Hinc illæ lacrymæ. Spissis indigna theatris
 Scripta pudet recitare, et nugis addere pondus,
 Si dixi ; Rides, ait, et Jovis auribus ista
 Servas : fidis enim manare poëtica mella
 Te solum, tibi pulcher. Ad hæc ego naribus uti 45
 Formido : et, luctantis acuto ne secer ungui,
 Displicet iste locus, clamo, et diludia posco.
 Ludus enim genuit trepidum certamen et iram ;
 Ira truces inimicitias et funebre bellum.

EPISTOLA XX.

Ad Librum suum.

Vertumnum Janumque, liber, spectare videris ;
 Scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.
 Odisti claves, et grata sigilla pudico :
 Paucis ostendi gemis, et communia laudas,
 Non ita nutritus. Fuge, quo descendere gestis : 5
 Non erit emisso reditus tibi. Quid miser egi ?
 Quid volui ? dices, ubi quid te læserit ; et scis
 In breve te cogi, plenus cum languet amator.
 Quod si non odio peccantis desipit augur,
 Carus eris Romæ, donec te deserat ætas. 10
 Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi
 Cœperis, aut tineas pasces taciturnus inertes,
 Aut fugies Uticam, aut vinctus mittêris Ilerdam.
 Ridebit monitor non exauditus ; ut ille,
 Qui male parentem in rupes protrusit asellum 15
 Iratus : quis enim invitum servare labore ?
 Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
 Occupet extremis in vicis balba senectus.
 Cum tibi sol tepidus plures admoverit aures,
 Me, libertino natum patre, et in tenui re, 20
 Majores pennas nido extendisse loquêris ;
 Ut, quantum generi demas, virtutibus addas :
 Me primis Urbis belli placuisse domique,
 Corporis exigui, præcanum, solibus aptum,
 Irasci celerem, tamen ut placabilis essem. 25
 Forte meum si quis te percontabitur ævum,
 Me quater undenos sciat implevisse Decembres,
 Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARUM
LIBER SECUNDUS.

EPISTOLA I.

Ad Augustum.

Cum tot sustineas et tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes ; in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.
Romulus, et Liber pater, et cum Castore Pollux, 5
Post ingentia facta, Deorum in templa recepti,
Dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
Componunt, agros assignant, oppida condunt ;
Ploravêre, suis non respondere favorem
Speratum meritis. Diram qui contudit Hydram, 10
Notaque fatali portenta labore subegit,
Comperit invidiam supremo fine domari.
Urit enim fulgore suo, qui prægravat artes
Infra se positas : extinctus amabitur idem.
Præsenti tibi maturos largimur honores, 15
Jurandasque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus, sapiens et justus in uno,
Te nostris ducibus, te Graiis anteferendo,
Cætera nequâquam simili ratione modoque 20
Æstimat ; et, nisi quæ terris semota suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit et odit ;

Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes, 23
 Quas his quinque viri sanxerunt, fœdera regum
 Vel Gabiis vel cum rigidis æquata Sabinis, 25
 Pontificum libros, annosa volumina vatum,
 Dictitet Albano Musas in monte locutas.
 Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque
 Scripta vel optima, Romani pensantur eadem
 Scriptores trutinâ, non est quod multa loquamur :
 Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri. 31
 Venimus ad summum fortunæ : pingimus, atque
 Psallimus, et luctamur, Achivis doctius unctis.
 Si meliora dies, ut vina, poëmata reddit,
 Scire velim, pretium chartis quotus arroget annus :
 Scriptor, abhinc annos centum qui decidit, inter 36
 Perfectos veteresque referri debet, an inter
 Viles atque novos ? excludat jurgia finis.
 ¶ Est vetus atque probus, centum qui perficit annos.
 ¶ Quid ? qui deperit minor uno mense vel anno,
 Inter quos referendus erit ; veteresne poëtas, 41
 An quos et præsens et postera respuat ætas ?
 ¶ Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
 Qui vel mense brevi vel toto est junior anno.
 ¶ Utor permissis, caudæque pilos ut equinæ 45
 Paulatim vello, et demo unum, demo etiam unum ;
 Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
 Qui redit ad fastos, et virtutem æstimat annis,
 Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacravit.
 Ennius, et sapiens et fortis, et alter Homerus 50
 (Ut critici dicunt), leviter curare videtur
 Quo promissa cadant, et somnia Pythagorea.
 Nævius in manibus non est, et mentibus hæret
 Pæne recens ? adeo sanctum est vetus omne poëma.
 Ambigitur quoties uter utro sit prior ; aufert 55
 Pacuvius docti famam senis, Accius alti :
 Dicitur Afrani toga convenisse Menandro ;
 Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi ;
 Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
 Hos ediscit, et hos arcto stipata theatro 60

Spectat Roma potens; habet hos numeratque poëtas
 Ad nostrum tempus, *Livi* scriptoris ab ævo. 62
 Interdum vulgus rectum videt; est ubi peccat.
 Si veteres ita miratur laudatque poëtas,
 Ut nihil anteferat, nihil illis comparet, errat: 65
 Si quædam nimis antique, si pleraque dure
 Dicere cedit eos, ignave multa fatetur,
 Et sapit, et mecum facit, et Jove judicat æquo.
 Non equidem insector, delendave carmina *Livi*
 Esse reor, memini quæ plagosum mihi parvo 70
 Orbiliū dictare; sed emendata videri,
 Pulchraque, et exactis minimum distantia, miror:
 Inter quæ verbum emicuit si forte decorum, et
 Si versus paulo concinnior unus et alter,
 Injuste totum ducit venditque poëma. 75
 Indignor quidquam reprehendi, non quia crasse
 Compositum illepideve putetur, sed quia nuper;
 Nec veniam antiquis, sed honorem et præmia, posci.
 Recte necne crocum floresque perambulet *Attæ*
 Fabula, si dubitem, clament periisse pudorem 80
 Cuncti pæne patres; ea cum reprehendere coner
 Quæ gravis *Æsopus*, quæ doctus *Roscius* egit;
 Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt;
 Vel quia turpe putant parere minoribus, et, quæ
 Imberbi didicere, senes perdenda fateri. 85
 Jam *Saliare* *Numæ* carmen qui laudat, et illud,
 Quod mecum ignorat, solus vult scire videri,
 Ingeniis non ille favet plauditque sepultis,
 Nostra sed impugnat, nos nostraque lividus odit.
 Quod si tam *Græcis* novitas invisâ fuisset 90
 Quam nobis, quid nunc esset vetus? aut quid ha-
 beret,
 Quod legeret tereretque viritum, publicus usus?
 Ut primum positis nugari *Græcia* bellis
 Cœpit, et in vitium fortunâ labier æquâ,
 Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum; 95
 Marmoris aut eboris fabros aut æris amavit;
 Suspendit pictâ vultum mentemque tabellâ;

Nunc tibicinibus, nunc est gavisâ tragediis : 98
 Sub nutrice puella velut si luderet infans,
 Quod cupide petiit, mature plena reliquit. 100
 Quid placet aut odio est, quod non mutabile credas ?
 Hoc paces habuere bonæ, ventique secundi.
 Romæ dulce diu fuit et solenne reclusâ
 Mane domo vigilare, clienti promere jura,
 Cautos nominibus rectis expendere nummos, 105
 Majores audire, minori dicere, per quæ
 Crescere res posset, minui damnosa libido.
 Mutavit mentem populus levis, et calet uno
 Scribendi studio : puerique patresque severi
 Fronde comas vincti cœnant, et carmina dictant.
 Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus, 111
 Invenior Parthis mendacior ; et, prius orto
 Sole vigil, calamum et chartas et scrinia posco.
 Navim agere ignarus navis timet ; abrotonum ægro
 Non audet, nisi qui didicit, dare : quod medicorum
 est, 115
 Promittunt medici ; tractant fabrilia fabri :
 Scribimus indocti doctique poemata passim.
 Hic error tamen, et levis hæc insania, quantas
 Virtutes habeat, sic collige : vatis avarus
 Non temere est animus ; versus amat ; hoc studet
 unum ; 120
 Detrimenta, fugas servorum, incendia ridet ;
 Non fraudem socio, puerove incogitat ullam.
 Pupillo ; vivit siliquis et pane secundo ;
 Militiæ quamquam piger et malus, utilis urbi,
 Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari. 125
 Os tenerum pueri balbumque poëta figurat ;
 Torquet ab obscœnis jam nunc sermonibus aurem ;
 Mox etiam pectus præceptis format amicis,
 Asperitatis et invidiæ corrector et iræ ;
 Recte facta refert ; orientia tempora notis 130
 Instruit exemplis ; inopem solatur et ægrum.
 Castis cum pueris, ignara puella mariti
 Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset ?

Poscit opem chorus, et præsentia numina sentit ;
 Coelestes implorat aquas doctâ prece blandus ; 135
 Avertit morbos ; metuenda periculâ pellit ;
 Impetrat et pacem, et locupletem frugibus annum :
 Carmine Di superi placantur, carmine Manes.
 Agricolaë prisci, fortes, parvoque beati,
 Condita post frumenta, levantes tempore festo 140
 Corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem,
 Cum sociis operum pueris, et conjuge fidâ,
 Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
 Floribus et vino Genium, memorem brevis ævi.
 Fescennina per hunc [inventâ] licentia morem 145
 Versibus alternis opprobria rustica fudit ;
 Libertasque, recurrentes accepta per annos,
 Lusit amabiliter, donec jam sævus apertam
 In rabiem verti cœpit jocus, et per honestas
 Ire domos impune minax. Doluere cruento 150
 Dente lacessiti : fuit intactis quoque cura
 Conditione super communi : quin etiam lex
 Pœnaque lata, malo quæ nollet carmine quemquam
 Describi : vertere modum, formidine fustis
 Ad bene dicendum delectandumque redacti. 155
 Græcia capta ferum victorem cepit, et artes
 Intulit agresti Latio. Sic horridus ille
 Defluxit numerus Saturnius, et grave virus
 Munditiæ pepulære : sed in longum tamen ævum
 Manserunt, hodieque manent, vestigia ruris. 160
 Serus enim Græcis admovit acumina chartis ;
 Et, post Punica bellâ, quietus, quærere cœpit,
 Quid Sophocles et Thespis et Æschylus utile fer-
 rent.
 Tentavit quoque rem, si digne vertere posset ;
 Et placuit sibi, naturâ sublimis et acer : 165
 Nam spirat tragicum satis, et feliciter audet ;
 Sed turpem putat inscite metuitque lituram.
 Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
 Sudoris minimum ; sed habet comœdia tanto
 Plus oneris, quanto veniæ minus. Adspice, Plantus.

Quo pacto partes tutetur amantis ephēbi ; 171
 Ut patris attenti ; lenonis ut insidiosi ;
 Quantus sit Dossennus edacibus in parasitis ;
 Quam non adstricto percurrat pulpita socco.
 Gestit enim nummum in loculos demittere ; post
 hoc, 175

Securus, cadat an recto stet fabula talo.

Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru,

Exanimat lentus spectator, sedulus instat.

Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis avarum

Subruit ac reficit. Valeat res ludicra, si me 180

Palma negata macrum, donata reducit opimum.

Sæpe etiam audacem fugat hoc terretque poëtam,

Quod numero plures, virtute et honore minores,

Indocti stolidique, et depugnare parati,

Si discordet eques, media inter carmina poscunt 185

Aut ursum aut pugiles : his nam plebecula gaudet.

Verum equiti quoque jam migravit ab aure voluptas

Omnis ad incertos oculos et gaudia vana.

Quattuor aut plures aulæ premuntur in horas,

Dum fugiunt equitum turmæ, peditumque catervæ :

Mox trahitur manibus regum fortuna retortis ; 191

Esseda festinant, pilenta, petorrita, naves ;

Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.

Si foret in terris, rideret Democritus, seu

Diversum confusa genus panthera camelo, 195

Sive elephas albus, vulgi converteret ora :

Spectaret populum ludis attentius ipsis,

Ut sibi præbentem mimo spectacula plura :

Scriptores autem narrare putaret asello

Fabellam surdo. Nam quæ pervincere voces 200

Evaluère sonum, referunt quem nostra theatra ?

Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum :

Tanto cum strepitu ludi spectantur, et artes

Divitiæque peregrinæ ; quibus oblitus actor

Cum stetit in scenâ, concurrat dextera lævæ. 205

Dixit adhuc aliquid ? ¶ Nil sane. ¶ Quid placet

ergo ?

¶ Lana Tarentino violas imitata veneno. 207
 Ac, ne forte putes me, quæ facere ipse recusem,
 Cum recte tractent alii, laudare maligne;
 Ille per extentum funem mihi posse videtur 210
 Ire poëta, meum qui pectus inaniter angit,
 Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
 Ut magus; et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
 Verum age, et his, qui se lectori credere malunt,
 Quam spectatoris fastidia ferre superbi, 215
 Curam redde brevem; si munus Apolline dignum
 Vis complere libris, et vatibus addere calcar,
 Ut studio majore petant Helicon virentem.
 Multa quidem nobis facimus mala sæpe poëtæ,
 (Ut vineta egomet cædam mea) cum tibi librum 220
 Sollicito damus, aut fesso; cum lædimur, unum
 Si quis amicorum est ausus reprehendere versum;
 Cum loca jam recitata révolvimus irrevocati;
 Cum lamentamur, non apparere labores
 Nostros, et tenui deducta poëmata filo; 225
 Cum speramus eo rem venturam, ut, simul atque
 Carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
 Arcessas, et egere vetes, et scribere cogas.
 Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales
 Ædituos habeat belli spectata domique 230
 Virtus, indigno non committenda poëtæ.
 Grætus Alexandro regi Magno fuit ille
 Chærilus, incultis qui versibus et male natis
 Rettulit acceptos, regale nomisma, Philippos.
 Sed, veluti tractata notam labemque remittunt 235
 Atramenta, fere scriptores carmine foedo
 Splendida facta linunt. Idem rex ille, poëma
 Qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
 Edicto vetuit, ne quis se, præter Apellen,
 Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra 240
 Fortis Alexandri vultum simulantia. Quod si
 Judicium subtile videndis artibus illud
 Ad libros et ad hæc Musarum dona vocares,
 Bæotum in crasso jurares ære natum.

At neque dedecorant tua de se judicia, atque 245
 Munera, quæ, multâ dantis cum laude, tulerunt
 Dilecti tibi Virgilius Variusque poëtæ :
 Nec magis expressi vultus per aënea signa,
 Quam, per vatis opus, mores animique virorum
 Clarorum apparent. Nec sermones ego malle 250
 Repentes per humum, quam res componere gestas,
 Terrarumque situs et flumina dicere, et arces
 Montibus impositas, et barbara regna, tuisque
 Auspicis totum confecta duella per orbem,
 Claustraque custodem pacis cohibentia Janum, 255
 Et formidatam Parthis, te principe, Romam ;
 Si, quantum cuperem, possem quoque. Sed neque
 parvum

Carmen majestas recipit tua, nec meus audet
 Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
 Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget ; 260
 Præcipue cum se numeris commendat et arte.
 Discit enim citius, meminitque libentius, illud
 Quod quis deridet, quam quod probat et veneratur.
 Nil moror officium quod me gravat : ac neque ficto
 In pejus vultu proponi cereus usquam, 265
 Nec prave factis decorari versibus opto ;
 Ne rubeam pingui donatus munere, et, unâ
 Cum scriptore meo, capsâ porrectus apertâ,
 Deferar in vicum vendentem thus et odores,
 Et pipera, et quidquid chartis amicitur ineptis. 270

EPISTOLA II.

Ad Julium Florum.

Flore, bono claroque fidelis amice Neroni,
 Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
 Tibure vel Gabiis, et tecum sic agat : Hic, et
 Candidus, et talos a vertice pulcher ad imos,
 Fiet critque tuus nummorum millibus octo ;

Verna ministeriis ad nutus aptus heriles ; 6
 Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
 Cuilibet ; argillâ quidvis imitaberis udâ ;
 Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti :
 Multa fidem promissa levant, ubi plenius æquo 10
 Laudat, venales qui vult extrudere merces :
 Res urget me nulla ; meo sum pauper in ære :
 Nemo hoc mangonum faceret tibi : non temere a me
 Quivis ferret idem ; semel hic cessavit, et, ut fit,
 In scalis latuit, metuens pendentis habens. 15
 Des nummos, excepta nihil te si fuga lædit.
 Ille ferat pretium, pœnæ securus, opinor.
 ¶ Prudens emisti vitiosum ; dicta tibi est lex :
 Insequeris tamen hunc, et lite moraris iniquâ.
 ¶ Dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi 20
 Talibus officiis prope mancum ; ne mea sævus
 Jurgares ad te quod epistola nulla veniret.
 Quid tum profeci, mecum facientia jura
 Si tamen attentas ? Quereris super hoc etiam, quod
 Expectata tibi non mittam carmina mendax. 25
 Luculli miles collecta viaticâ multis
 Ærumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
 Perdiderat : post hoc vehemens lupus, et sibi et
 hosti
 Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
 Præsidium regale loco dejecit, ut aiunt, 30
 Summe munito, et multarum divite rerum.
 Clarus ob id factum, donis ornatur honestis ;
 Accipit et bis dena super sestertia nummûm.
 Forte sub hoc tempus castellum evertere prætor
 Nescio-quod cupiens, hortari cœpit eundem 35
 Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem.
 I, bone, quo virtus tua te vocat ; i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum præmia : quid stas ?
 Post hæc ille catus, quantumvis rusticus, Ibit,
 Ibit eo quo vis, qui zonam perdidit, inquit. 40
 Romæ nutrirî mihi contigit, atque doceri,
 Iratus Graiis quantum nocuisset Achilles.

- Adjecere bonæ paulo plus artis Athenæ ; 43
 Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,
 Atque inter silvas Academi quærere verum. 45
 Dura sed emovère loco me tempora grato ;
 Civilisque rudem belli tulit æstus in arma,
 Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
 Unde simul primum me dimisere Philippi,
 Decis humilem pennis, inopemque paterni 50
 Et laris et fundi, paupertas impulit audax
 Ut versus facerem : sed, quod non desit, habentem,
 Quæ poterunt unquam satis expurgare cicutas,
 Ni melius dormire putem quam scribere versus ?
 Singula de nobis anni prædantur euntes ; 55
 Eripuere jocos, venerem, convivia, ludum ;
 Tendunt extorquere poemata. Quid faciam vis ?
 Denique non-omnes eadem mirantur amantque :
 Carmine tu gaudes ; hic delectatur iambis ;
 Ille Bionis sermonibus, et sale nigro. 60
 Tres mihi convivæ prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diversa palato.
 Quid dem ? quid non dem ? renuis tu, quod jubet
 alter ;
 Quod petis, id sane est invisum acidumque duobus.
 Præter cætera, me Romæne poemata censes 65
 Scribere posse, inter tot curas totque labores ?
 Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, relictis
 Omnibus officiis : cubat hic in colle Quirini,
 Hic extremo in Aventino ; visendus uterque ;
 Intervalla vides humane commoda. ¶ Verum 70
 Puræ sunt plateæ ; nihil ut meditantibus obstet.
 ¶ Festinat calidus mulis gerulisque redemptor ;
 Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum ;
 Tristia robustis luctantur funera plaustris ;
 Hac rabiosa fugit canis, hæc lutulenta ruit sus. 75
 I nunc, et versus tecum meditare canoros.
 Scriptorum chorus omnis amat nemus, et fugit urbes,
 Rite cliens Bacchi, somno gaudentis et umbrâ :

Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
 Vis canere, et contracta sequi vestigia vatū? 80
 Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
 Et studiis annos septem dedit, insenuitque
 Libris et curis, statuâ taciturnius exit
 Plerumque, et risu populum quatit: hic ego, rerum
 Fluctibus in mediis, et tempestatibus urbis, 85
 Verba lyræ motura sonum connectere digner?
 Frater erat Romæ consulti rhetor, ut alter
 Alterius sermone meros audiret honores;
 Gracchus ut hic illi foret, huic ut Mucius ille.
 Quis minus argutos vexat furor iste pœtas? 90
 Carmina compono, hic elegos; mirabile visu,
 Cœlatumque novem Musis, opus. Adspice primum,
 Quanto cum fastu, quanto molimine, circum-
 spectemus vacuam Romanis vatibus ædem. 94
 Mox etiam, si forte vacas, sequere, et procul audi,
 Quid ferat, et quare sibi nectat uterque coronam.
 Cœdimur, et totidem plagis consumimus hostem,
 Lento Samnites ad lumina prima duello.
 Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
 Quis, nisi Callimachus? Si plus apposcere visus,
 Fit Mimnermus, et optivo cognomine crescit. 101
 Multa fero, ut placem genus irritabile vatū,
 Cum scribo, et supplex populi suffragia capto:
 Idem, finitis studiis, et mente receptâ,
 Obturem patulas impune legentibus aures. 105
 Ridentur, mala qui componunt carmina: verum
 Gaudent scribentes, et se venerantur, et ultro,
 Si taceas, laudant quidquid scripsère, beati.
 At, qui legitimum cupiet fecisse pœma,
 Cum tabulis animum censoris sumet honesti; 110
 Audebit, quæcumque parum splendoris habebunt,
 Et sine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
 Verba movere loco, quamvis invita recedant,
 Et versentur adhuc intra penetrabilia Vestæ.
 Obscurata diu populo bonus eruet, atque 115
 Proferet in lucem speciosa vocabula rerum,

Quæ, priscis memorata Catonibus atque Cethégis,
 Nunc situs informis premit et deserta vetustas : 118
 Adsciscet nova, quæ genitor produxerit usus.
 Vehemens et liquidus, puroque simillimus amni,
 Fundet opes, lætiumque beabit divite linguâ : 121
 Luxuriantia compescet ; nimis aspera sano
 Levabit cultu ; virtute carentia tollet :
 Ludentis speciem dabit ; et torquebitur, ut qui
 Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur.
 ¶ Prætulerim scriptor delirus inersque videri, 126
 Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
 Quam sapere, et ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
 Qui se credebat miros audire tragædos,
 In vacuo lætus sessor plausorque theatro ; 130
 Cætera qui vitæ servaret munia recto
 More ; bonus sane vicinus, amabilis hospes,
 Comis in uxorem, posset qui ignoscere servis,
 Et signo læso non insanire lagenæ ;
 Posset qui rupem et puteum vitare patentem. 135
 Hic, ubi, cognatorum opibus curisque refectus,
 Expulit helleboro morbum bilemque meraco,
 Et redit ad sese ; Pol, me occidistis, amici,
 Non servâstis, ait ; cui sic extorta voluptas,
 Et dentus per vim mentis gratissimus error. 140
 ¶ Nimirum sapere est abjectis utile nugis,
 Et tempestivum pueris concedere ludum ;
 Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
 Sed veræ numerosque modosque ediscere vitæ.
 Quocirca mecum loquor hæc, tacitusque recordor ;
 Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ, 146
 Narrares medicis. Quod, quanto plura parâsti,
 Tanto plura cupis, nulline faterier audes ?
 Si vulnus tibi monstratâ radice vel herbâ
 Non fieret levius ; fugeres, radice vel herbâ 150
 Proficiente nihil, curarier ? Audieras, cui
 Rem Dî donârint, illi decedere pravam
 Stultitiam ; et, cum sis nihilo sapientior, ex quo
 Plenior es ; tamen utêris monitoribus isdem ?

At, si divitiis prudentem reddere possent, 155
 Si cupidum timidumque minus te; nempe ruberes,
 Viveret in terris te si quis avarior uno.
 Si proprium est, quod quis librâ mercatus et ære est,
 Quædam, si credis consultis, mancipat usus:
 Qui te pascit ager, tuus est; et villicus Orbi, 160
 Cum segetes occat tibi mox frumenta daturas,
 Te dominum sentit. Das nummos, accipis uvam,
 Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo isto
 Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
 Aut etiam supra, nummorum millibus emtum. 165
 Quid refert, vivas numerato nuper an olim?
 Emtor Aricini quondam Veientis et arvi
 Emtum cœnat olus, quamvis aliter putat; emtis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat ænum;
 Sed vocat usque suum, quâ populus assita certis
 Lâmitibus vicina refugit jurgia; tamquam 171
 Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horæ
 Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc sorte su-
 premâ,
 Permutet dominos, et cedat in altera jura.
 Sic, quis perpetuus nulli datur usus, et hæres 175
 Hæredem alterius, velut unda supervenit undam;
 Quid vici prosunt, aut horrea? quidve Calabris
 Saltibus adjecti Lucani, si metit Orcus
 Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
 Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
 Argentum, vestes Gætulo murice tinctas, 181
 Sunt qui non habeant; est, qui non curat habere.
 Cur alter fratrum cessare, et ludere, et ungi,
 Præferat Herodis palmetis pinguibus; alter,
 Dives et importunus, ad umbram lucis ab ortu, 185
 Silvestrem flammis et ferro mitiget agrum;
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturæ Deus humana, mortalis in unum-
 quodque caput, vultu mutabilis, albus et ater.
 Utar, et ex modico, quantum res poscet, acervo 190
 Tollam; nec metuam, quid de me iudicet hæres,

Quod non plura datis invenerit. Et tamen idem 192
 Scire volam, quantum simplex hilarisque nepoti
 Discrepet, et quantum discordet parcus avaro.
 Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumtum
 Invitus facias, neque plura parare labores; 196
 Ac potius, puer ut festis quinquatribus olim,
 Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
 Pauperies immunda domu procul absit: ego, utrum
 Nave ferar magnâ an parvâ, ferar unus et idem.
 Non agimur tumidis velis Aquilone secundo; 201
 Non tamen adversis ætatem ducimus Austris;
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extæmis usque priores.
 Non es avarus: abi. Quid? cætera jam simul isto
 Cum vitio fugère? caret tibi pectus inani 206
 Ambitione? caret mortis formidine, et irâ?
 Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 Nocturnos lemures, portentaque Thessala, rides?
 Natales grate numeras? ignoscis amicis? 210
 Lenior et melior fis accedente senectâ?
 Quid te exempta juvat spinis de pluribus una?
 Vivere si recte nescis, decede peritis.
 Lusisti satis, edisti satis, atque bibisti:
 Tempus abire tibi est; ne potum largius æquo 215
 Rideat et pulset lasciva decentius ætas.

Q. HORATII FLACCI
DE ARTE POËTICĀ
LIBER.

Ad Pisones.

Humano capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit, et varias inducere plumas,
Undique collatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne,
Spectatum admissi, risum teneatis, amici? 5
Credite, Pisones, isti tabulæ fore librum
Persimilem, cujus, velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species; ut nec pes nec caput uni
Reddatur formæ. ¶ Pictoribus atque poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. 10.
¶ Scimus, et hanc veniam petimusque damusque vi-
cissim;
Sed non ut placidis coëant immitia; non ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis gravibus plerumque et magna professis,
Purpureus, late qui splendeat, unus et alter 15
Assuitur pannus; cum lucus et ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus:
Sed nunc non erat his locus: et fortasse cupressum
Scis simulare: quid hoc, si fractis enata exspes 20
Navibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Institui; currente rotâ, cur urceus exit?

Denique sit, [quod vis,] simplex duntaxat et unum.
 Maxima pars vatum, pater et juvenes patre digni,
 Decipimur specie recti: brevis esse laboro, 25
 Obscurus fio: sectantem [levia] nervi
 Deficiunt animique: professus grandia turget:
 Serpit humi tutus nimium timidusque procellæ.
 Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
 Delphinum silvis appingit, fluctibus aprum. 30
 In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.
 Æmilium circa ludum faber [imus] et ungues
 Exprimet, et molles imitabitur ære capillos,
 Infelix operis summâ, quia ponere totum
 Nesciet. Hunc ego me, si quid componere curem,
 Non magis esse velim, quam pravo vivere naso, 36
 Spectandum nigris oculis nigroque capillo.
 Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam
 Viribus; et versate diu, quid ferre recusent,
 Quid valeant humeri. Cui lecta potenter erit res,
 Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo. 41
 Ordinis hæc virtus erit et venus, aut ego fallor,
 Ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
 Pleraque differat, et præsens in tempus omittat.
 In verbis etiam tenuis cautusque serendis, 45
 Hoc amet, hoc spernat, promissi carminis auctor.
 Dixeris egregie, notum si callida verbum
 Reddiderit junctura novum. Si forte necesse est
 Indiciis monstrare recentibus abdita rerum,
 Fingere cinctutis non exaudita Cethegis 50
 Continget; dabiturque licentia sumpta pudenter.
 Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, si
 Græco fonte cadant, parce detorta: quid autem
 Cæcilio Plautoque dabit Romanus, ademptum
 Virgilio Varioque? ego cur, acquirere pauca 55
 Si possum, invideor, cum lingua Catonis et Enni
 Sermonem patrium ditaverit, et nova rerum
 Nomina protulerit? Licuit, semperque licebit,
 Signatum præsentem notâ producere nomen.
 Ut silvæ foliis pronos mutantur in annos; 60

Prima cadunt ; ita verborum vetus interit ætas, 61
 Et, juvenum ritu, florent modo nata, vigentque.
 Debemur morti nos nostraque ; sive receptus
 Terrâ Neptunus classes Aquilonibus arcet,
 Regis opus ; sterilisque diu palus, aptaque remis, 65
 Vicinas urbes alit, et grave sentit aratrum ;
 Seu cursum mutavit iniquum frugibus amnis,
 Doctus iter melius ; mortalia facta peribunt :
 Nedum sermonum stet honos, et gratia vivax.
 Multa renascentur quæ jam cecidère, cadentque, 70
 Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
 Quem penes arbitrium est et jus et norma loquendi.
 Res gestæ regumque ducumque, et tristia bella,
 Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
 Versibus impariter junctis querimonia primum, 75
 Post etiam inclusa est voti sententia compos :
 Quis tamen exiguos elegos emisit auctor,
 Grammatici certant, et adhuc sub iudice lis est.
 Archilochum proprio rabies armavit iambo :
 Hunc socci cepère pedem, grandesque cothurni, 80
 Alternis aptum sermonibus, et populares
 Vincentem strepitus, et natum rebus agendis.
 Musa dedit fidibus Divos, puerosque Deorum,
 Et pugilem victorem, et equum certamine primum,
 Et juvenum curas, et libera vina, referre. 85
 Descriptas servare vices operumque colores,
 Cur ego, si nequeo ignoroque, poëta salutor ?
 Cur nescire, pudens prave, quam discere malo ?
 Versibus exponi tragicis res comica non vult :
 Indignatur item privatis, ac prope socco 90
 Dignis, carminibus narrari cœna Thyestæ.
 Singula quæque locum teneant sortita decenter.
 Interdum tamen et vocem comœdia tollit,
 Iratusque Chremes tumido delitigat ore ;
 Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri. 95
 Telephus et Peleus, cum pauper et exsul, uterque
 Projicit ampullas, et sesquipedalia verba,
 Si curat cor spectantis tetigisse querelâ.

Non satis est pulchra esse poëmata ; dulcia sunt,
 Et, quocumque volent, animum auditoris agunto.
 Ut ridentibus arrident, ita flentibus adsunt 101
 Humani vultus : si vis me flere, dolendum est
 Primum ipsi tibi ; tunc tua me infortunia lædent.
 Telephe, vel Peleu, male si mandata loquëris,
 Aut dormitabo, aut ridebo. Tristia mœstum 105
 Vultum verba decent ; iratum, plena minarum ;
 Ludentem, lasciva ; severum, seria dictu.
 Format enim natura prius nos intus ad omnem
 Fortunarum habitum ; juvat, aut impellit ad iram,
 Aut ad humum mœrore gravi deducit, et angit ;
 Post effert animi motus interprete linguâ. 111
 Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
 Romani tollent equites peditesque cachinnum.
 Intererit multum, Davusne loquatur, an heros ;
 Maturusne senex, an adhuc florente juventâ 115
 Fervidus ; et matrona potens, an sedula nutrix ;
 Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli ;
 Colchus, an Assyrius ; Thebis nutritus, an Argis.
 Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge.
 Scriptor honoratum si forte reponis Achillem ; 120
 Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
 Jura neget sibi nata ; nihil non arroget armis :
 Sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
 Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.
 Si quid inexpertum scenæ committis, et audes 125
 Personam formare novam, servetur ad imum
 Qualis ab incepto processerit, et sibi constet.
 Difficile est proprie communia dicere : tuque
 Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
 Quam si proferres ignota indictaque primus. 130
 Publica materies privati juris erit, si
 Nec circa vilem patulumque moraberis orbem ;
 Nec verbum verbo curabis reddere fidus
 Interpres ; nec desilies imitator in arcum,
 Unde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex.
 Nec sic incipies, ut scriptor cyclicus olim : 136
 “ Fortunam Priami cantabo, et nobile bellum.”

- Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu ? 138
 Parturiunt montes ; nascetur ridiculus mus.
 Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte ! 140
 “ Dic mihi, Musa, virum, captæ post tempora Trojæ,
 Qui mores hominum multorum vidit et urbea.”
 Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
 Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
 Antiphaten, Scyllamque, et cum Cyclope Charyb-
 din ; 145
 Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
 Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.
 Semper ad eventum festinat, et in medias res,
 Non secus ac notas, auditorem rapit ; et, quæ
 Desperat tractata nitescere posse, relinquit ; 150
 Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
 Primo ne medium, medio ne discrepet inum.
 Tu, quid ego, et populus mecum desideret, audi :
 Si plausoris egēs aulææ manentis, et usque
 Sessuri, donec cantor, “ Vos plaudite,” dicat, 155
 Ætatis cujusque notandi sunt tibi mores,
 Mobilibusque decor naturis dandus et annis.
 Reddere qui voces jam scit puer, et pede certo
 Signat humum, gestit paribus colludere, et iram
 Colligit ac ponit temere, et mutatur in horas. 160
 Imberbus juvenis, tandem custode remoto,
 Gaudet equis canibusque et aprici gramine Campi ;
 Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
 Utilium tardus provisor, prodigus seris,
 Sublimis, cupidusque, et amata relinquere pernix.
 Conversis studiis, ætas animusque virilis 165
 Quærit opes et amicitias, inservit honori,
 Commisisse cavet, quod mox mutare labore.
 Multa senem circumveniunt incommoda ; vel quod
 Quærit, et inventis miser abstinet, ac timet uti ; 170
 Vel quod res omnes timide gelideque ministrat,
 Dilator, spe longus, iners, avidusque futuri,
 Difficilis, querulus, laudator temporis acti
 Se puero, censor castigatoreque minorum.
 Multa ferunt anni venientes commoda secum, 175

- Multa recedentes adimunt : ne forte seniles 176
 Mandentur juveni partes, pueroque viriles,
 Semper in adjunctis ævoque morabimur aptis.
 Aut agitur res in scenis, aut acta refertur :
 Segnius irritant animos demissa per aurem, 180
 Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus, et quæ
 Ipse sibi tradit spectator. Non tamen intus
 Digna geri promes in scenam ; multa que tolles
 Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens :
 Nec pueros coram populo Medea trucidet, 185
 Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus,
 Aut in avem Procne vertatur, Cadmus in anguem.
 Quodcumque ostendis mihi sic, incredulus odi.
 Neve minor, neu sit quinto productior actu
 Fabulæ, quæ posci vult, et spectata reponi : 190
 Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
 Inciderit : nec quarta loqui persona laboret.
 Actoris partes chorus officiumque virile
 Defendat ; neu quid medios intercinat actus,
 Quod non proposito conducat et hæreat apte. 195
 Ille bonis faveatque, et consilietur amicis ;
 Et regat iratos, et amet peccare timentes :
 Ille dapes laudet mensæ brevis ; ille salubrem
 Justitiam, legesque, et apertis otia portis :
 Ille tegat commissa, Deosque precetur et oret, 200
 Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.
 Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubæque
 Æmula, sed tenuis simplexque, foramine paucos,
 Adspirare et adesse choris erat utilis, atque
 Nondum spissa nimis complere sedilia flatu ; 205
 Quo sane populus numerabilis, utpote parvus,
 Et frugi, castusque verecundusque, coibat.
 Postquam cœpit agros extendere victor, et urbem
 Latior amplecti murus, vinoque diurno
 Placari genius festis impune diebus, 210
 Accessit numerisque modisque licentia major.
 Indoctus quid enim saperet, liberque laborum,
 Rusticus urbano confusus, turpis honesto ?
 Sic prisæ motumque et luxuriam addidit arti

Tibicen, traxitque vagus per pulpita vestem : 215
 Sic etiam fidibus voces crevère severis,
 Et tulit eloquium insolitum facundia præceptis ;
 Utiliumque sagax rerum, et divina futuri,
 Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
 Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum, 220
 Mox etiam agrestes Satyros nudavit ; et asper,
 Incolumi gravitate, jocum tentavit, eo quod
 Illecebris erat et gratâ novitate morandus
 Spectator, functusque sacris, et potus, et exlex.
 Verum ita risores, ita commendare dicaees 225
 Conveniet Satyros, ita vertere seria ludo ;
 Ne, quicumque Deus, quicumque adhibebitur heros,
 Regali conspectus in auro nuper et ostro,
 Migret in obscuras humili sermone tabernas ;
 Aut, dum vitat humum, nubes et inania captet. 230
 Effutire leves indigna tragœdia versus,
 Ut festis matrona moveri jussa diebus,
 Intererit Satyris paulum pudibunda protervis.
 Non ego inornata et dominantia nomina solum
 Verbaque, Piones, Satyrorum scriptor amabo ; 235
 Nec sic enitar tragico differre colori,
 Ut nihil intersit, Davusne loquatur, et audax
 Pythias emuncto lucrata Simone talentum,
 An custos famulusque Dei Silenus alumni.
 Ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quisvis 240
 Speret idem ; sudet multum, frustra que laboret,
 Ausus idem : tantum series juncturaque pollet ;
 Tantum de medio sumtis accedit honoris.
 Silvæ deducti caveant, me iudice, Fauni,
 Ne, velut innati triviis ac pæne forenses, 245
 Aut nimium teneris juvenentur versibus unquam,
 Aut immunda crepent ignominiosa que dicta :
 Offenduntur enim quibus est equus, et pater, et res ;
 Nec, si quid fricti ciceris probat et nucis emtor,
 Æquis accipiunt animis, donantve coronâ. 250
 Syllaba longa brevi subjecta vocatur Iambus,
 Pes citus ; unde etiam trimetris accrescere jussit
 Nomen Iambeis, cum senos redderet ictus.

Primus ad extremum similis sibi : non ita pridem,
 Tardior ut paulo graviorque veniret ad aures, 255
 Spondeos stabiles in jura paterna recepit
 Commodus et patiens : non ut de sede secundâ
 Cederet aut quartâ socialiter : hic et in Acci
 Nobilibus trimetris apparet rarus, et Enni.
 In scenam missos magno cum pondere versus, 260
 Aut operæ celeris nimium curâque carentis,
 Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
 Non quivis videt immodulata poëmata judex ;
 Et data Romanis venia est indigna poëtis.
 Idcircone vager, scribamque licenter ; ut omnes 265
 Visueros peccata putem mea, tutus et intra
 Spem veniæ cautus ? vitavi denique culpam ;
 Non laudem merui. Vos exemplaria Græca
 Nocturnâ versate manu, versate diurnâ.
 At vestri proavi Plautinos et numeros et 270
 Laudavère sales ; nimium patienter utrumque,
 Ne dicam stulte, mirati ; si modo ego et vos
 Scimus inurbanum lepido seponere dicto,
 Legitimumque sonum digitis callemus et aure.
 Ignotum tragicæ genus invenisse Camœnæ 275
 Dicitur, et plaustris vexisse poëmata Thespis,
 Quæ canerent agerentque peruncti fœcibus ora.
 Post hunc, personæ pallæque repertor honestæ,
 Æschylus et modicis instravit pulpita tignis,
 Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno. 280
 Successit vetus his comœdia, non sine multâ
 Laude ; sed in vitium libertas excidit, et vim
 Dignam lege regi : lex est accepta ; chorusque
 Turpiter obticuit, sublato jure nocendi.
 Nil intentatum nostri liquère poëtæ : 285
 Nec minimum meruère decus, vestigia Græca
 Ansi deserere, et celebrare domestica facta ;
 Vel qui prætextas, vel qui docuère togatas.
 Nec virtute foret clarisve potentius armis, 289
 Quam linguâ, Latium, si non offenderet unum-
 quemque poëtarum limæ labor et mora. Vos, o
 Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod n

- Multa dies et multa litura coërcuit, atque 293
 Præsectum decies non castigavit ad unguem.
 Ingenium miserâ quia fortunatius arte 295
 Credit, et excludit sanos Helicone poëtas
 Democritus, bona pars non unguis ponere curat,
 Non barbam; secreta petit loca; balnea vitat.
 Nanciscetur enim pretium nomenque poëtae,
 Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam 300.
 Tonsori Licino commiserit. O ego lævus,
 Qui purgor bilem sub verni temporis horam!
 Non alius faceret meliora poëmata; verum
 Nil tanti est; ergo fungar vice cotis, acutum
 Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi: 305
 Munus et officium, nil scribens ipse, docebo;
 Unde parentur opes; quid alat formetque poëtam;
 Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error.
 Scribendi recte, sapere est et principium et fons:
 Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ: 310
 Verbaque provisam rem non invita sequentur.
 Qui didicit, patriæ quid debeat, et quid amicis,
 Quo sit amore parens, quo frater, amandus, et hospes,
 Quod sit conscripti, quod iudicis officium, quæ
 Partes in bellum missi ducis; ille profecto 315
 Reddere personæ scit convenientia cuique.
 Respicere exemplar vitæ morumque jubebo
 Doctum imitatore, et veras hinc ducere voces.
 Interdum speciosa locis morataque recte
 Fabula, nullius veneris, sine pondere et arte, 320
 Valdius oblectat populum, meliusque moratur,
 Quam versus inopes rerum, nugæque canora.
 Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
 Musa loqui, præter laudem, nullius avaris.
 Romani pueri longis rationibus assem 325
 Discunt in partes centum diducere. ¶ Dicat
 Filius Albini, Si de quincunce remota est
 Uncia, quid superat? ¶ Poteras dixisse, Triens.
 ¶ Eu!
 Rem poteris servare tuam. Redit uncia, quid fit?
 ¶ Semis. ¶ An, hæc animos ærugò et cura peculì

- Cum semel imbuerit, speramus carmina fingi 331
 Posse linenda cedro, et levi servanda cupresso ?
 Aut prodesse volunt aut delectare poëtae,
 Aut simul et jucunda et idonea dicere vita.
 Quidquid præcipies, esto brevis ; ut cito dicta 335
 Percipiant animi dociles, teneantque fideles :
 Omne supervacuum pleno de pectore manat.
 Ficta voluptatis causâ sint proxima veris :
 Nec, quodcumque volet, poscat sibi fabula credi ;
 Neu pransæ Lamisæ vivum puerum extrahat alvo.
 Centuriæ seniorum agitant expertia frugis ; 341
 Celsi prætereunt austera poëmata Rhamnes :
 Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci,
 Lectorem delectando, pariterque monendo.
 Hic meret aræ liber Sostiis ; hic et mare transit, 345
 Et longum noto scriptori prorogat ævum.
 Sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus :
 Nam neque chorda sonum reddit quem vult manus
 et mens,
 Poscentique gravem persæpe remittit acutum ; 349
 Nec semper feriet, quodcumque minabitur, arcus.
 Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
 Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
 Aut humana parum cavit natura. Quid ergo est ?
 Ut, scriptor si peccat idem librarius usque,
 Quamvis est monitus, veniâ caret ; et citharædus
 Ridetur, chordâ qui semper oberrat eadem ; 356
 Sic mihi, qui multum cessat, fit Chærilus ille,
 Quem bis terque bonum cum risu miror ; et idem
 Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
 Verum operi longo fas est obrepere somnum. 360
 Ut pictura, poësis : erit, quæ, si propius stes,
 Te capiat magis, et quædam, si longius abstes :
 Hæc amat obscurum ; volet hæc sub luce videri,
 Judicis argutum quæ non formidat acumen :
 Hæc placuit semel ; hæc decies repetita placebit.
 O major juvenum, quamvis et voce paternâ 366
 Fingeris ad rectum, et per te sapis, hoc tibi dictum.

Tolle memor ; certis medium et tolerabile rebus
 Recte concedi : consultus juris et actor
 Causarum mediocris abest virtute disertus 370
 Messalæ, nec scit quantum Cascellius Aulus ;
 Sed tamen in pretio est : mediocribus esse poetis
 Non homines, non Di, non concessere columnæ.
 Ut gratas inter mensas symphonia discors,
 Et crassum unguentum, et Sardo cum melle papaver,
 Offendunt, poterat duci quia cœna sine istis ; 376
 Sic animis natum inventumque poema juvandis,
 Si paulum a summo decessit, vergit ad inum.
 Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis,
 Indoctusque pilæ discive trochive quiescit ; 380
 Ne spissæ risum tollant impune coronæ :
 Qui nescit, versus tamen audent fingere ! ¶ Quid ni ?
 Liber et ingenuus, præsertim census equestrum
 Summam nummorum, vitioque remotus ab omni.
 ¶ Tu nihil invitâ dices faciesve Minervâ ; 385
 Id tibi iudicium est, ea mens : si quid tamen olim
 Scripseris, in Motii descendat iudicis aures,
 Et patris, et nostras, nonumque prematur in annum,
 Membranis intus positis. Delere licebit,
 Quod non edideris ; nescit vox missa reverti. 390
 Silvestres homines sacer interpresque Deorum
 Cædibus et victu fædo deterruit Orpheus ;
 Dictus ob hoc lenire tigres, rabidosque leones :
 Dictus et Amphion, Thebanæ sonditor arcis,
 Saxa movere sono testudinis, et prece blandâ 395
 Ducere quo vellet. Fuit hæc sapientia quondam,
 Publica privatis secernere, sacra profanis,
 Concubitu prohibere vago, dare jura maritis,
 Oppida moliri, leges incidere ligno :
 Sic honor et nomen divinis vatibus atque 400
 Carminibus venit. Post hos insignis Homerus,
 Tyrtæusque mares animos in Martia bella
 Versibus exacuit ; dictæ per carmina sortes ;
 Et vitæ monstrata via est ; et gratia regum
 Pieriis tentata modis ; ludusque repertus, 405

- Et longorum operum finis : ne forte pudori 406
 Sit tibi Musa lyrae sollers, et cantor Apollo.
 Naturâ fieret laudabile carmen, an arte,
 Quæsitum est : ego nec studium sine divite venâ,
 Nec rude quid possit video ingenium : alterius sic
 Altera poecit opem res, et conjurat amice. 411
 Qui studet optatam cursu contingere metam,
 Multa tulit fecitque puer ; sudavit et alait ;
 Abstinnit Venere et vino. Qui Pythia cantat
 Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum. 415
 Nec satis est dixisse, " Ego mira poemata pango :
 Occupet extremum scabies ; mihi turpe relinqui est,
 Et, quod non didici, sane nescire fateri."
 Ut præco, ad merces turbam qui cogit emendas,
 Assentatores jubet ad lucrum ire poeta 420
 Dives agris, dives positus in fenore nummis.
 Si vero est, unctum qui recte ponere possit,
 Et spondere levi pro paupere, et eripere atris
 Litibus implicitum, mirabor si sciet inter-
 noscere mendacem verumque beatus amicum. 425
 Tu, seu donâris, seu quid donare voles cui,
 Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
 Lætitiæ ; clamabit enim, " Pulchre ! bene ! recte !"
 Pallescet super his ; etiam stillabit amicis
 Ex oculis rorem ; saliet, tundet pede terram. 430
 Ut, qui conducti plorant in funere, dicunt
 Et faciunt prope plura dolentibus ex animo ; sic
 Derisor vero plus laudatore movetur.
 Reges dicuntur multis urgere culullis,
 Et torquere mero, quem perspexisse laborant, 435
 An sit amicitia dignus : si carmina condes,
 Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.
 Quintilio si quid recitares, Corrige, sodes,
 Hoc, aiebat, et hoc : melius te posse negares,
 Bis terque expertum frustra ; delere jubebat, 440
 Et male tornatos incudi reddere versus.
 Si defendere delictum quam vertere mallet,
 Nullum ultra verbum sut operam insumebat inanem

Quin sine rivali teque et tua solus amares. 444
 Vir bonus et prudens versus reprehendet inertes ;
 Culpabit duros ; incomitis allinet atrum
 Transverso calamo signum ; ambitiosa recidet
 Ornamenta ; parum claris lucem dare coget ;
 Arguet ambigue dictum ; mutanda notabit ;
 Fiet Aristarchus ; non dicet, Cur ego amicum 450
 Offendam in nugis ? Hæ nugæ seria ducent
 In mala derisum semel exceptumque sinistre.
 Ut, mala quem scabies aut morbus regius urget,
 Aut fanaticus error et iracunda Diana,
 Vesanus tetigisse timent fugiuntque pœtam, 455
 Qui sapiunt ; agitant pueri, incautique sequuntur.
 Hic, dum sublimis versus ructatur, et errat,
 Si, veluti merulis intentus decidit auceps
 In puteum foveamve, licet, Succurrite, longum
 Clamet, Io cives ! non sit, qui tollere curet : 460
 Si curet quis opem ferre, et demittere funem,
 Qui scis an prudens huc se dejecerit, atque
 Servari nolit ? dicam ; Siculique pœtæ
 Narrabo interitum : Deus immortalis haberi
 Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
 Insiluit. Sit jus liceatque perire pœtis : 466
 Invitum qui servat, idem facit occidenti,
 Nec semel hoc fecit ; nec, si retractus erit, jam
 Fiet homo, et ponet famosæ mortis amorem.
 Nec satis apparet, cur versus factitet ; utrum 470
 Minxerit in patrios cineres, an triste bidental
 Moverit incestus ; certe furit, ac, velut ursus,
 Objectos cavere valuit si frangere clathros,
 Indoctum doctumque fugat recitator acerbus :
 Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo, 475
 Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

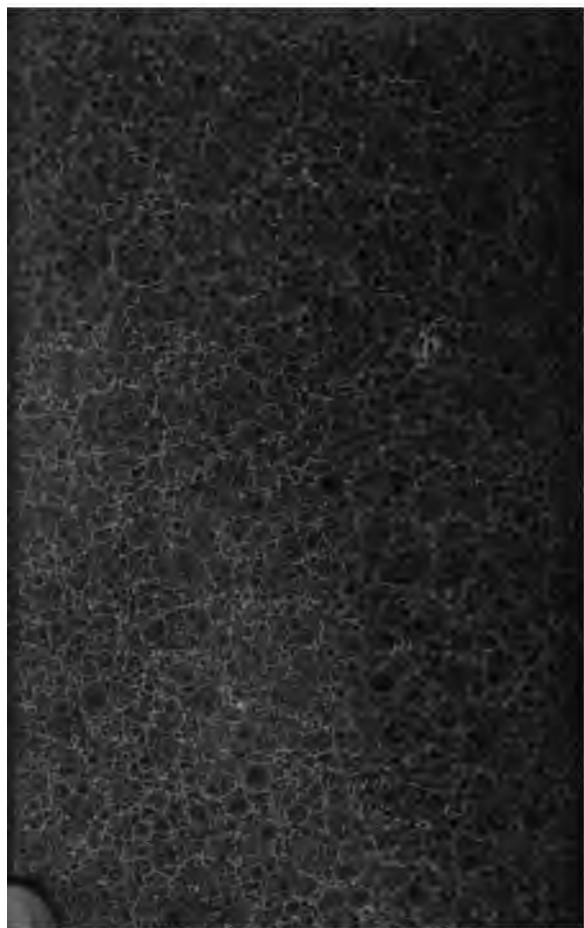
FINIS.

EXCUDIT T. DAVISON, LONDINI.
 Cal. Mart. A. C. 1822.

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below.

A fine of five cents a day is incurred
by retaining it beyond the specified
time.

Please return promptly.

